Jaarstukken 2015

Gemeente Neerijnen

Inhoudsopgave

Voorwoord 3
1 Inleiding en algemene gegevens 5
1.1 Inleiding 5
1.2 Leeswijzer 5
1.3 Samenstelling bestuur 6
1.4 Kerngegevens gemeente Neerijnen 8
1.5 Financieel resultaat 10
Jaarverslag 11
2 Programmaverantwoording 11
2.1 Programma 0 – Algemeen bestuur 12
2.2 Programma 1 – Openbare orde en veiligheid 15
2.3 Programma 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat 19
2.4 Programma 3 – Economische zaken 26
2.5 Programma 4 – Onderwijs 28
2.6 Programma 5 – Cultuur en recreatie 31
2.7 Programma 6 – Maatschappelijke ondersteuning 34
2.8 Programma 7 – Volksgezondheid en milieu 39
2.9 Programma 8 – Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting 44
2.10 Algemene dekkingsmiddelen 48
2.11 Onvoorzien 48
3 Paragrafen 49
3.1 Lokale heffingen 49
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 52
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen 66
3.4 Financiering 68
3.5 Bedrijfsvoering 71
3.6 Verbonden partijen 74
3.7 Grondbeleid 81
Jaarrekening 87
4 Balans per 31 december 87
5 Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar 90
6 Toelichtingen 91
6.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 91
6.2 Toelichting op de balans per 31 december 2015 94
6.2.1 Materiële vaste activa 94
6.2.2 Financiële vaste activa 96
6.2.3 Voorraden 97
6.2.4 Uitzettingen < 1 jaar 98
6.2.5 Liquide middelen 99
6.2.6 Overlopende activa 100
6.2.7 Eigen vermogen 101
6.2.8 Voorzieningen 104
6.2.9 Vaste schulden > 1 jaar 105
6.2.10 Vlottende schulden < 1 jaar 106
6.2.11 Overlopende passiva 107
6.2.12 Niet uit de balans blijkende verplichtingen 108

6.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2015.....109
6.3.1 Programma 0 – Algemeen Bestuur.....109
6.3.2 Programma 1 – Openbare orde en veiligheid.....112
6.3.3 Programma 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat.....113
6.3.4 Programma 3 – Economische zaken.....115
6.3.5 Programma 4 – Onderwijs.....116
6.3.6 Programma 5 – Cultuur en recreatie.....118
6.3.7 Programma 6 – Maatschappelijke ontwikkeling.....121
6.3.8 Programma 7 – Volksgezondheid en milieu.....126
6.3.9 Programma 8 – Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting.....129
6.3.10 Programma 9 – Financiering en algemene dekkingsmiddelen.....132
6.3.11 Toelichting op het rekeningresultaat.....140
6.3.12 Toelichting op de (hulp)kostenplaatsen.....141
6.3.13 Wet Normering Topinkomens (WNT).....146
6.4 Bijlagen jaarrekening.....149
6.4.1 SiSa-bijlage bij de jaarrekening.....149
6.4.2 Overzicht incidentele baten en lasten.....151
6.4.3 Analyse begrotingsafwijkingen.....152
6.4.4 Analyse begrotingsrechtmatigheid.....155
6.4.5 Overzicht reserves en voorzieningen.....157
6.4.6 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....159

Voorwoord

Raadvoorstelnummer: 2016-8a-21017

Neerijnen, 22 september 2016

Zeer geachte leden van de Raad,

Voor u liggen de jaarstukken 2015. De jaarstukken tonen aan dat het financiële herstel van structurele aard is. Dit document is de inhoudelijke en financiële verantwoording van het college over de uitvoering van beleid in het afgelopen jaar.
Het jaar 2015 is een veranderjaar. Meer taken worden doorgeschoven van het Rijk naar de gemeenten en nagenoeg altijd met een efficiency korting. Een voorbeeld hiervan zijn de de sinds 2015 gedecentraliseerde taken binnen het sociaal domein. Het eerste jaar van de uitbreiding van de taken binnen het sociaal domein is intensief geweest. Specifieke terugkoppeling naar u als gemeenteraad was zeer geregeld aan de orde. Ambtelijk zijn er meerdere veranderingen doorgevoerd. Uiteindelijk kunnen we constateren dat alles uitgevoerd is met weinig negatieve respons vanuit de zorg-vragende inwoners. De transitie van de nieuwe taken sociaal domein is naar onze mening op koers, op het vlak van optimalisatie zullen er in 2016 verdere stappen gezet gaan worden. Een specifiek punt van aandacht is, overigens landelijk, de vaststelling van de rechtmatigheid van de kosten binnen de Jeugdzorg.

In aanvulling op de begroting en de jaarrekening kent de gemeente Neerijnen sinds november 2015 een Meerjaren Prognose grondexploitaties (MPG). Een MPG geeft informatie over de afzonderlijke grondexploitaties. Alle grondexploitaties zijn per 1-1-2015 geactualiseerd en recentelijk eind 2015 door de raad vastgesteld. Dit is ook verwerkt in deze jaarrekening.

Wij bieden u een jaarrekening aan, die aantoont dat wij gestaag door moeten op de opbouwende weg die wij samen met uw Raad hebben ingeslagen. Dat alles voor de inwoners en ondernemers van de gemeente Neerijnen.

Burgemeester en wethouders van Neerijnen,

de secretaris, de burgemeester,

P. Wanrooij H.H. de Vries

1 Inleiding en algemene gegevens

1.1 Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken 2015 van de gemeente Neerijnen. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) en de jaarrekening (balans en overzicht baten en lasten beide met toelichting). Ook zijn enkele bijlagen toegevoegd. De jaarstukken zijn niet alleen bedoeld voor de gemeenteraad, maar zijn ook interessant voor de inwoners van de gemeente Neerijnen en voor allerlei instellingen die binnen de gemeente actief zijn, evenals voor overige belangstellenden.

Met de jaarstukken 2015 wordt de planning- en controlcyclus van 2015, die is ingezet met de programmabegroting, afgerond. In het eerste onderdeel, het jaarverslag, vindt de evaluatie plaats van het in het afgelopen jaar gevoerde beleid. Dit gaat verder dan alleen het financiële beleid. Het jaarverslag gaat in op de beleidsmatige verantwoording per programma (beleidstaak). In het jaarverslag zijn voorts de diverse paragrafen opgenomen, waarin wordt ingegaan op de verantwoording van de relevante beheersmatige aspecten en de lokale heffingen.
Met het tweede onderdeel, de jaarrekening, legt het college verantwoording af over het gevoerde financieel beheer in 2015. De jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015, de (programma)rekening van baten en lasten over het jaar 2015 en de toelichting op beide onderdelen. In de bijlagen treft u informatie aan die een ondersteuning kan bieden bij het lezen van de jaarrekening. De controleverklaring (bijlage 6.4.6) van de onafhankelijke accountant wordt nagezonden.

In de controleverklaring en in het verslag van bevindingen voor de Raad van de accountant worden zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid van de jaarrekening 2015 beoordeeld.

1.2 Leeswijzer

De jaarstukken 2015 zijn opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) daarvoor geeft en het model jaarstukken van de accountant. Het boekwerk met de jaarstukken bestaat uit twee delen: het jaarverslag (hoofdstukken 2 en 3) en de jaarrekening (hoofdstukken 4, 5 en 6). Het jaarverslag bevat de meer beleidsmatige verantwoording, zoals de programma- en de paragraafteksten.

De jaarrekening geeft inzicht in de balans en in het cijfermatige resultaat over 2015.
De volledige programmateksten vindt u in hoofdstuk 2. Hierin geven wij antwoord op de vragen:
- wat hebben we bereikt?
- wat hebben we daarvoor gedaan?
- wat heeft dat gekost?

Hoofdstuk 3 bevat de paragrafen lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheer, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid. Deze paragrafen geven een dwarsdoorsnede van het gemeentelijk beleid en de realisatie daarvan op de desbetreffende terreinen.
Hoofdstuk 4 en 5 laten de balans en het overzicht baten en lasten zien. In hoofdstuk 6 kunt u de toelichtingen lezen op de balans en het overzicht baten en lasten. Dit hoofdstuk geeft ook inzicht in de financiële positie van de gemeente Neerijnen. Tevens gaan wij hier in op het financiële resultaat over 2015.
De verantwoording 2015 volgt de opbouw en indeling van de Programmabegroting 2015.
Bij het lezen van deel 2 Jaarrekening 2015 dient u er rekening mee te houden dat er een onderscheid is gemaakt in de verantwoording van de kapitaallasten en apparaatskosten en de verantwoording van de 'zuivere' programmakosten. De kapitaallasten en apparaatskosten zijn als geheel toegelicht in paragraaf 6.3.12 en de (direct door de budgethouders) beïnvloedbare programmakosten worden (per product) toegelicht in paragraaf 6.3 van deze verantwoording.

Het raadsvoorstel tot vaststelling van de jaarstukken 2015 leggen wij afzonderlijk aan de gemeenteraad voor. In dit voorstel zijn alle bestedings- en dekkingsvoorstellen voor het financiële resultaat 2015 opgenomen. Tevens reageren wij in dit voorstel op het accountantsrapport dat naar aanleiding van de jaarrekening 2015 is opgesteld.

1.3 Samenstelling bestuur

Per 31 december 2015
Burgemeester Mevrouw L.H.M. van Ruijven- van Leeuwen *Portefeuille*: - Openbare orde en veiligheid - Bestuurlijke organisatie - Personeel & Organisatie - Handhaving & Toezicht - Communicatie & PR - Burgerparticipatie - Burgerzaken
Wethouders De heer H.A. Verwoert, 1e loco-burgemeester *Portefeuille:* - Economische & Agrarische zaken - Intergemeentelijke zaken en samenwerking gemeenten - Recreatie & Toerisme Regio: Voorzitter speerpuntenberaad Economie en Logistiek, speerpuntenberaad Agribusiness, speerpuntenberaad Recreatie en Toerisme, DB+AB Regio Rivierenland, lid bestuur Recreatieschap en overleg LTO en OVN.
De heer T. Kool, 2e loco-burgemeester *Portefeuille:* - Ruimtelijke Ordening en Cultuurhistorie (archeologie en monumenten) - Beheer Openbare Ruimte, Natuur & Landschap - Gemeentelijke gebouwen en Grondzaken (restgrond) - Volkshuisvesting - Verkeer en Vervoer - Water & Milieu Regio: Speerpuntenberaad Economie en logistiek
De heer J. Andriesse, 3e loco-burgemeester *Portefeuille:* - Financiën - Onderwijs, onderwijshuisvesting, peuterspeelzaal werk en kinderopvang - Leerlingenvervoer - Bedrijfsvoering - Sport - Bibliotheken - Kunst & Cultuur - Gemeentelijk subsidiebeleid Regio: AB BSR, AB RAR, OOGO-overleg
De heer J. Krook, 4e loco-burgemeester *Portefeuille:* - Grondexploitatie - Sociale zaken - Volksgezondheid, Zorg, Welzijn en WMO inclusief de Sociale Transities - Dorpshuizen - leefbaarheid kleine kernen - Jeugd - Dienstverlening Regio: DB Lander
Gemeentesecretaris P. Wanrooij

Raadsgriffier
K.G. Steenbergen

Zetelverdeling
De raad bestond op 31 december 2015 uit de volgende 15 personen (* fractievoorzitter):

Gemeentebelangen
P. van Kuilenburg*
C. Nijhoff
A.P.M. Veeken

Voor Neerijnen
C.F. van Wendel de Joode*
W. Kurpershoek
E. J. van Tellingen

SGP
J.G. van Maanen*
H. Mulder
G.J. van Weelden

CDA
A.C. Hakkert *
A. van Gellicum

VVD
S.L.T.A. Nouwens*
A.H. van Wijk

PvdA
H.B. Challik *
R. van de Wardt

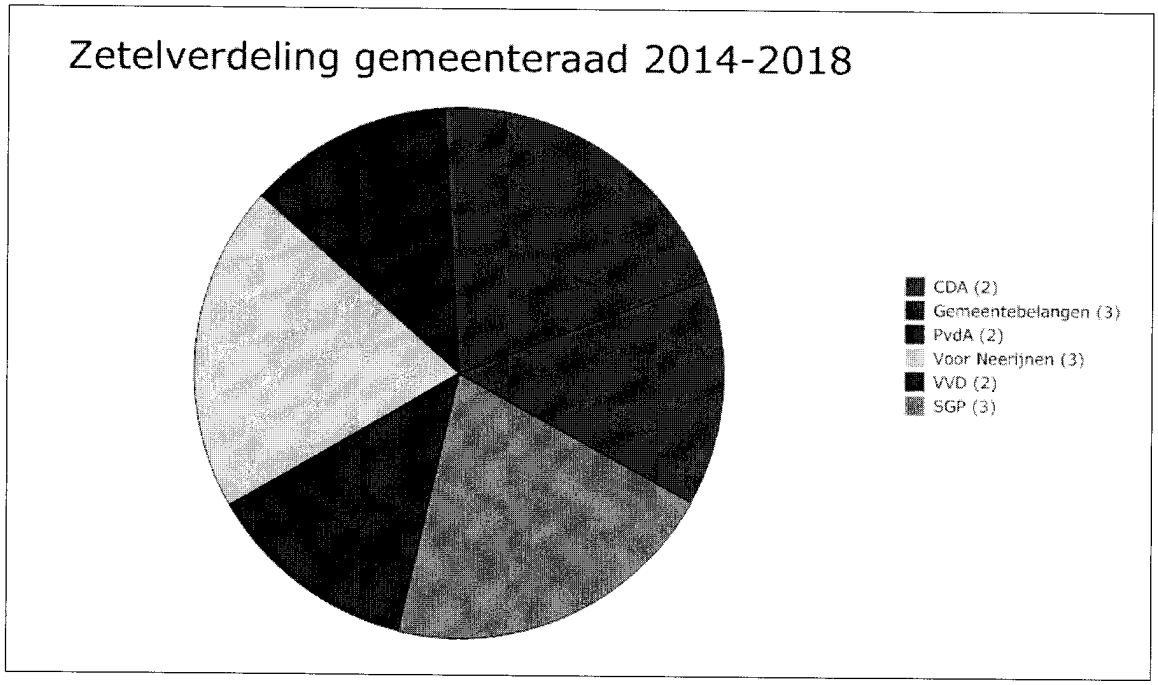

1.4 Kerngegevens gemeente Neerijnen

De gegevens hebben betrekking op de situatie per 31 december van het betreffende jaar.

Bestuurlijke structuur	Raadsleden	Wethouders
Gemeentebelangen Neerijnen	3	-
Voor Neerijnen	3	-
SGP	3	0,75
CDA	2	0,75
VVD	2	0,50
PvdA	2	0,50
Sociale structuur	**2014**	**2015**
Aantal inwoners	12.038	12.122
0 – 20 jaar	3.163	3.180
20 – 65 jaar	6.892	6.901
65 jaar en ouder	1.983	2.041
Wet werk en bijstand (WWB) en Wet investering jongeren (WIJ)	100	111
Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz)	3	4
Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en gewezen zelfstandigen (IOAW/IOAZ)	7	7
Aantal arbeidsjaren uitgedrukt in SE	46,70	47,23
Fysieke structuur	**2014**	**2015**
Oppervlakte gemeente (ha)	7.290	7.290
Aantal woningen	4.671	4.783
Aantal woonwagens (8 standplaatsen, 12 wooneenheden)	12	12
Aantal gemeente monumenten	145	145
Aantal rijksmonumenten	98	98
Oppervlakte openbaar groen[1]		
Bosplantsoen	62.525 m2	62.525 m2
Heesters	45.898 m2	45.898 m2
Gazon (incl. begraafplaatsen)	127.647 m2	127.647 m2
Bomen	7.007 stuks	7.142 stuks
Bermen	237 km	237 km
Watergangen	117,5 km	117,5 km

1 In verband met de aansluiting van de BGT (Basisregistratie Grootschalige topografie) bij de landelijke voorziening, zijn de areaal data ongewijzigd gebleven ten opzichte van vorig jaar. De BGT moet eerst ingelezen worden bij de landelijke voorziening en dan kunnen alle gegevens weer ingelezen worden in het GBI (beheerpakket Avri). De verwachting is dat er eind 2016 nieuwe areaal gegevens beschikbaar zijn.

Begraafplaatsen		
Graven[2] (reeds uitgegeven en nog uit te geven graven)	7.536	7.181
Openbare ruimte	64.300 m2	64.300 m2
Bomen	325 stuks	325 stuks
Asfaltverhardingen, incl. element verhardingen (m²)		
- Hoofdrijbaan	758.919 m2	758.919 m2
- Parkeren	52.484 m2	52.484 m2
- Trottoirs	78.957 m2	78.957 m2
- Fietspaden	48.085 m2	48.085 m2
- Overig	36.933 m2	36.933 m2

2 Het cijfer voor 2015 betreft een schatting, de administratie wordt op dit moment nog geactualiseerd.

1.5 Financieel resultaat

Het jaar 2015 heeft voor de gemeente Neerijnen in financiële zin beter uitgepakt dan waarmee in de Najaarsnota 2015 rekening werd gehouden. Samengevat wordt het boekjaar 2015 afgesloten met een positief resultaat (na bestemming van reserves) van € 1.952.332.

Voordat verder inhoudelijk wordt ingegaan op het jaarresultaat worden hierbij alvast de samengevatte cijfers gepresenteerd :

Uitwerking van het resultaat :

	Begroting 2015 (primitief)	Begroting 2015 (na wijzigingen)	Rekening 2015	Verschil 2015
Lasten (excl. dotatie reserves)	-23.092.255	-25.074.095	-22.842.379	2.231.716
Baten (excl. aanwending reserves)	22.094.742	23.304.923	23.712.295	407.372
Resultaat vóór bestemming	**-997.513**	**-1.769.172**	**869.916**	**2.639.088**
Dotatie reserves	-513.248	-1.335.163	-1.811.675	-476.512
Aanwending reserves	1.112.114	2.884.949	2.894.092	9.143
Mutaties reserves	**598.866**	**1.549.786**	**1.082.417**	**-467.369**
Resultaat ná bestemming	**-398.647**	**-219.386**	**1.952.333**	**2.171.719**

Het saldo van baten en lasten op begrotingsbasis wordt bepaald op basis van de oorspronkelijke begroting (primitieve begroting). De primitieve begroting ging uit van een nadelig saldo van € 997.513 voor resultaatbestemming en een nadelig saldo van € 398.647 na bestemming van het resultaat.

In de loop van 2015 is de begroting enkele malen aangepast. Na de laatste wijziging (Najaarsnota 2015) werd een nadelig resultaat na bestemming verwacht van € 219.386.

Het verschil tussen het rekeningsaldo van € 1.952.333 en het saldo van de begroting na wijzigingen van -/- € 219.386 is € 2.171.719. Dit verschil is ontstaan door ontwikkelingen die bij het opstellen van de Najaarsnota 2015 niet te voorzien waren.

Hieronder worden de belangrijkste **positieve** verschillen toegelicht :

x Onderuitputting budgetten sociaal domein (via resultaatbestemming wordt voorgesteld deze toe te voegen aan de reserve sociaal domein 2015)	600.000
x Hogere ontvangsten algemene uitkering gemeentefonds	217.117
x Hogere baten precariobelasting / lagere dotatie dubieuze debiteuren	694.000
x Lagere vervoer- en beheerskosten regiotaxi	79.377
x Hogere baten onroerend zaakbelasting	131.069
	1.721.563

Voor de volledige toelichting en analyse van de afwijkingen per programma / product wordt verwezen naar paragraaf 6.3 achter in dit boekwerk.

Jaarverslag

2 Programmaverantwoording

De programmaverantwoording betreft een beleidsmatige verantwoording. Per programma staan drie vragen centraal:
1. Wat hebben we bereikt?
2. Wat hebben we daarvoor gedaan?
3. Wat heeft het gekost?

Onder het kopje "Wat hebben we bereikt?" wordt in eerste instantie een omschrijving van het programma gegeven, gevolgd door de beleidsdoelstellingen die met het betreffende programma worden nagestreefd; deze gegevens zijn ook in de begroting 2015 opgenomen. Vervolgens wordt gerapporteerd welke effecten zijn gerealiseerd in 2015. Onder het kopje "Wat hebben we daarvoor gedaan?" wordt een opsomming gegeven van de activiteiten die in 2015 zijn uitgevoerd om de beleidsdoelstellingen te realiseren; deze opsomming is in voorkomende gevallen voorzien van een korte toelichting. Onder het kopje "Wat heeft het gekost?" wordt ten slotte de begroting per programma (zowel primitief als na wijziging) afgezet tegen de realisatie. Voor de uitgebreide (financiële) verantwoording van de baten en lasten (ook per programma) wordt verwezen naar deel 2 Jaarrekening 2015 van deze verantwoording.

De verantwoording is ingedeeld in de volgende programma's:
- Programma 0 Algemeen bestuur
- Programma 1 Openbare orde en veiligheid
- Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat
- Programma 3 Economische zaken
- Programma 4 Onderwijs
- Programma 5 Cultuur en recreatie
- Programma 6 Maatschappelijke ondersteuning
- Programma 7 Volksgezondheid en milieu
- Programma 8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting
- Programma 9 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

De programma-indeling sluit aan bij het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

2.1 Programma 0 – Algemeen bestuur

Portefeuillehouder: Burgemeester	Programmamanager: P. Wanrooij

Inleiding

Omschrijving Programma

Het programma algemeen bestuur omvat de in- en externe dienstverlening van de gemeentelijke organisatie en het ondersteunen van het lokale bestuur

Uitvoeringskaders

Omschrijving	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Verordening auditcommissie gemeente Neerijnen 2014	Raad	10-07-2014
Verordening rechtspositie wethouders, raads- en commissie-leden gemeente Neerijnen 2012	Raad	19-12-2013
Klachtenverordening 2013	Raad	25-04-2013
Samen werken aan dienstverlening	College	17-03-2011
GBA privacyreglement	College	16-11-2010
GBA beheersregeling	College	16-11-2010
Verordening gemeentelijke rekenkamercommissie Neerijnen	Raad	01-04-2010
Realisatieplan E-overheidsvoorzieningen gemeente Neerijnen	College	04-05-2009
GBA Verordening	Raad	12-11-2007
Communicatienota Neerijnen 2007	College	04-09-2007
Verordening Burgerinitiatief	Raad	06-10-2005
Inspraakverordening	Raad	13-02-2004

Ontwikkelingen

- Informatiebeveiligingsbeleid wordt in 2016 aan het college van B&W voorgelegd.
- In 2015 is veel geïnvesteerd in de samenwerking met de gemeenten Geldermalsen en Lingewaal. Één en ander heeft geleid tot het onderzoeksrapport 'GNL: samen sterker' en een begrotingsscan. In het onderzoeksrapport is een drietal samenwerkingsvormen onderzocht: samenwerking op de beleidsrijke taken met Lingewaal en Geldermalsen, een ambtelijke fusie en een bestuurlijke fusie.In de raadsvergadering van 28 januari 2016 heeft de raad de intentie uitgesproken dat de beoogde intensivering van de samenwerking tussen de gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal als 'stip op de horizon' de vorm aanneemt van een bestuurlijke fusie.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Programma-doelstelling	Een dienstbare klantgerichte gemeente die maatschappelijke ontwikkelingen adequaat in beleid vertaalt en waarin wordt samengewerkt met inwoners, bestuurlijke en maatschappelijke partners en het bedrijfsleven.
Beleidsdoelstelling	Binnen dit programma gelden de volgende doelstellingen: • Optimaliseren van de klantgerichtheid, de klantvriendelijkheid en de efficiency van de dienstverlening. • Een transparant werkend bestuur en organisatie die inwoners en belanghebbenden actief en vroegtijdig betrekken bij de beleidsvoorbereiding en de beleidsuitvoering en nadien actief informeert over de genomen besluiten.

Beleidsdoelstelling 1: Optimaliseren van de klantgerichtheid, de klantvriendelijkheid en de efficiency van de dienstverlening.				
Indicator	Nulmeting	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerde waarde 2015
Rapportcijfer burgers informatie website *	7,0	7,0	7,1	geen bench-mark geweest
Gemiddeld oordeel van de burger als klant *	7,6	7,0	7,8	geen bench-mark geweest
Subdoelstelling	Activiteit(en)		Mate van realisatie	
Verbeteren van de digitale dienstverlening	• Verbeteren informatie op de website • Website aanpassen zodat wordt voldaan aan de webrichtlijnen gemeentelijke websites • Uitbreiden van het aantal producten in de digitale balie • Aansluiting maken met landelijke voorzieningen • Verbetering van het aanbod met statusinformatie voor burgers via MijnOverheid.nl		Alle publicaties zijn opgenomen in de elektronische Gemeenschappelijke Voorziening officiële publicaties (GVOP) Niet uitgevoerd in verband met overname leverancier productencatalogus Uitgesteld in verband met landelijke ontwikkelingen Voor de belastingen (BSR) loopt dit via mijnoverheid en voor de vergunningen (ODR) via het omgevingsloket.	
Verbeteren van de interactieve en persoonlijke dienstverlening	• Onderzoek naar de mogelijkheid tot inzetten van interactieve applicaties • Werk op afspraak • Optimaliseren van het KCC • Workshops en opleidingen aanbieden over pro-actieve communicatie		Nu niet zinvol hiermee te starten Is ingevoerd, wordt gewaardeerd Is in gang gezet, medewerkers worden getraind	

* Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Beleidsdoelstelling 2: Een transparant werkend bestuur en een transparant werkende organisatie die inwoners en belanghebbenden actief en vroegtijdig betrekken bij de beleidsvoorbereiding en de beleidsuitvoering en die nadien actief informeren over de genomen besluiten.				
Indicator	Nulmeting	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Gemiddeld oordeel van de burger als partner *	5,6	5,8	6,0	geen bench-mark geweest
Oordeel burgers toegankelijkheid informatie *	6,9	5,8	7,1	geen bench-mark geweest

Subdoelstelling	Activiteit(en)	Mate van realisatie
Belanghebbenden laten participeren bij de beleidsontwikkeling en -uitvoering	• Inrichten van processen op het betrekken van burgers bij de besluitvorming	Er is een nieuwe vergaderstructuur ingevoerd
Actief informerend communicatiebeleid naar de burgers	• Periodieke deelname aan de benchmark "waarstaatjegemeente" • Herijken visie communicatiebeleid	Nee, wellicht volgend jaar Uitgesteld vanwege voorbereiden toekomstvisie, nu gepland voor 2016
Verbeteren kwaliteit en efficiency van het bestuur van de organisatie	• Participeren in regionale samenwerking	Ja, er wordt door collegeleden geparticipeerd in DB en AB en speerpuntberaden; ook ambtelijk wordt meegewerkt aan diverse opdrachten en projecten in regioverband; de drie decentralisaties zijn een aansprekend voorbeeld van de samenwerking tussen gemeentes en de regio in 2015

* Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Overzicht gerealiseerde nota's en verordeningen in 2015

Omschrijving nota/verordening	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Informatiebeleid, ter informatie voorgelegd aan College van B&W	-	-

Wat heeft het gekost ?

Geraamd programmabudget versus realisatie

Het **nadelig** resultaat op dit programma bedraagt € 14.227.
Dit saldo bestaat uit directe (€ 12.678 nadeel) en indirecte (€ 1.549 nadeel) kosten.
De indirecte kosten bestaan uit de verdeelde kapitaallasten en apparaatskosten en worden nader toegelicht onder paragraaf 6.3.12 De directe kosten worden toegelicht onder paragraaf 6.3.1.

	Begroting 2015 Primitief	Begroting 2015 Na Wijzigingen	Jaarstukken 2015	Verschil	V / N
Totaal lasten	-1.812.713	-1.975.942	-2.005.349	-29.407	N
Totaal baten	279.118	279.118	294.298	15.180	V
Totaal lasten / baten	-1.533.595	-1.696.824	-1.711.051	-14.227	N

2.2 Programma 1 – Openbare orde en veiligheid

Portefeuillehouder: Burgemeester	Programmamanager: R. de Gans

Inleiding

Omschrijving Programma

De gemeente wil haar inwoners een veilige woon- en leefomgeving bieden, waarbij op adequate handhaving en toezicht en een goed functionerende hulpverlenings- en rampenbestrijdingsorganisatie kan worden gerekend.

Uitvoeringskaders

Omschrijving	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Veiligheidsstrategie Oost-Nederland en Meerjarenbeleid politie Oost-Nederland 2015 t/m 2018	(Boven) Lokale Driehoek en college/raad	2015
Beleidsregel jaarwisselingssubsidie 2014-2015	College	17 november 2014
Vaststelling hennep convenant	College	3 november 2014
Uitvoeringsplan IVR 2014	College	31 maart 2014
Uitvoeringsprogramma integrale veiligheid en rampenbestrijding 2014	College	31 maart 2014
Jaarwerkplan 2014, Politie, Basisteam De Waarden	(Boven-) Lokale Driehoek	31 januari 2014
Convenant Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC)	College	25 maart 2013
Implementatieplan Regionaal Crisis Plan (RCP)	College	16 oktober 2012
Beleid Samen voor een veilig Neerijnen 2012 t/m 2015	Raad	20 september 2012
Burgernet	College	4 september 2012
Convenant Veiligheidshuis	College	20 maart 2012
Buurtbemiddeling	College	22 november 2011
Beleidsplan 2011-2014 brandweer GNL	Raad	2011
Wet op de Veiligheidsregio's	Rijk	1 oktober 2010
Wet tijdelijk huisverbod	Rijk	9 oktober 2008

Ontwikkelingen

- 1 wijkagent op 5000 is gerealiseerd.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Programma-doelstelling	De inwoners van de gemeente Neerijnen moeten veilig zijn en zich veilig voelen.
Beleidsdoelstelling	Binnen dit programma geldt de volgende doelstelling: 1. In stand houden en waar mogelijk verbeteren van het huidige veiligheidsniveau middels het opstellen van een integraal veiligheidsplan waar de onderstaande vijf veiligheidsvelden aan bod komen.

Beleidsdoelstelling 1: in stand houden en waar mogelijk verbeteren van het huidige veiligheidsniveau middels het opstellen van een integraal veiligheidsplan waar de onderstaande vijf veiligheidsvelden aan bod komen.				
Indicator	Nulmeting	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Oordeel inwoners over veiligheid in de buurt[3]	6,6	N.n.b.	6,8	geen bench-mark geweest
Plaats op de ranglijst misdaadscore per gemeente[4]	159 (2012)	143	175	261
Subdoelstelling/veiligheidsveld	Activiteit(en)		Mate van realisatie	
Veilige woon- en leefomgeving	• Meer inwoners stimuleren deel te nemen aan Buurtbemiddeling • Structureel organiseren integraal veiligheidsoverleg • Structureel uitvoering geven aan de Wet tijdelijk huisverbod inzake huiselijk geweld • Meer inwoners stimuleren deel te nemen aan Burgernet (12%) • Deelnemen aan het Veiligheidshuis • Inzet BOA voor APV • Het adviseren van de burgemeester en het college op het gebied van openbare orde en veiligheid (OOV)		Uitgevoerd, aantal zaken van 7 in 2014 naar 9 in 2015. Uitgevoerd, eens per 2 maanden. Uitgevoerd, in 2015 zijn er 2 huisverboden afgegeven. Uitgevoerd, maar 12 % is niet behaald, is blijven steken op 10,6%. Uitgevoerd. Uitgevoerd. Uitgevoerd.	
Bedrijvigheid en veiligheid	• Advisering evenementen • Integrale voorbereiding en evaluatie jaarwisseling		Uitgevoerd, 11 ten behoeve van B-evenementen. Uitgevoerd.	
Jeugd en veiligheid	• Mede opstellen van de shortlist • Deelnemen aan het Veiligheidshuis • Deelname aan jeugdoverleggen		Was niet aan de orde. Uitgevoerd. Besproken in integraal veiligheidsoverleg.	
Fysieke veiligheid	• Structureel uitvoering geven aan het regionaal crisisplan door o.a. zelfredzaamheid te stimuleren (Bevolkingszorg) • Adviseren van de burgemeester en het college		Uitgevoerd. Uitgevoerd.	

3 Waarstaatjegemeente 2012; het onderzoek wordt in 2016 weer uitgevoerd
4 AD-misdaadmeter (score tussen de 1 en 418; hoe hoger de score, hoe beter)

	op het gebied van de rampenbestrijding • Opleiden, trainen en oefenen van de gemeentelijke rampenorganisatie • Deelname aan regionale werkgroepen om de belangen van de gemeente te behartigen op het gebied van rampenbestrijding • Piketregeling OvD-Bz • In stand houden van het huidige niveau van de brandweerzorg	 Uitgevoerd. Uitgevoerd. Per 1 maart 2015 geregeld. Uitgevoerd.
Integriteit en veiligheid	• Anti discriminatievoorziening	Uitgevoerd.
Alle vijf de veiligheidsvelden	• Integraal veiligheidsbeleid • Ambtelijke ondersteuning Basisteam de Waarden	Uitgevoerd. Uitgevoerd.

Overzicht gerealiseerde nota's en verordeningen in 2015

Omschrijving nota/verordening	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Integraal Veiligheidsbeleid 2015 -2018 en Uitvoeringsplan Integrale veiligheid 2015	College Raad	2 februari 2015 19 maart 2015
Rampenbestrijding: afronding implementatie traject en overzicht opleidingen	College	23 februari 2015
Jaarstukken 2014 en begroting 2016 VRGZ (Veiligheidsregio Gelderland-Zuid)	College Raad	20 april 2015 4 juni 2015
Inrichting brandweerorganisatie	College	20 juli 2015
Zienswijze jaarstukken 2014 en begroting 2016 VRGZ	College	20 juli 2015
Incidentbestrijdingsplannen	College	19 oktober 2015
Uitkomsten enquête veiligheidsbeleving	College	19 oktober 2015
Gebiedsscan 2015 politie	College	2 november 2015
Wijziging gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio.	College Raad	2 november 2015 17 december 2015
Advisering vergaderstukken AB Veiligheidsregio Gelderland-Zuid d.d. 5 november 2015	College	2 november2015
Subsidie openstelling tijdens jaarwisseling	College	30 november 2015

Wat heeft het gekost ?

Geraamd programmabudget versus realisatie

Het **nadelig** resultaat op dit programma bedraagt € 13.524.

Dit saldo bestaat uit directe (€ 13.497 voordeel) en indirecte (€ 27.021 nadeel) kosten.

De indirecte kosten bestaan uit de verdeelde kapitaallasten en apparaatskosten en worden nader toegelicht onder paragraaf 6.3.12. De directe kosten worden toegelicht onder paragraaf 6.3.2.

	Begroting 2015 Primitief	Begroting 2015 Na Wijzigingen	Jaarstukken 2015	Verschil	V / N
Totaal lasten	-1.121.563	-1.167.641	-1.200.888	-33.247	N
Totaal baten	10.000	10.000	29.723	19.723	V
Totaal lasten / baten	-1.111.563	-1.157.641	-1.171.165	-13.524	N

2.3 Programma 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat

Portefeuillehouder: Wethouder Kool	Programmamanager: P. Buijs

Inleiding

Omschrijving Programma

Het programma 'Verkeer, vervoer en waterstaat' omvat het beheren, onderhouden, (verkeerstechnisch) verbeteren en uitbreiden van de gemeentelijke infrastructuur binnen de gemeentelijke grenzen.

Uitvoeringskaders

Omschrijving	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Beleid- en beheerplan openbare verlichting	Raad	december 2013
Beleid- en beheerplan onderhoud wegen	Raad	december 2013
Water- en Rioleringsplan 2013 t/m 2017	Raad	26-09-2013
Verordening op de afvoer van afvloeiend hemelwater of grondwater	Raad	26-09-2013
Rioolaansluitverordening	Raad	26-09-2013
Invulling zorgtaken grond- en hemelwater	Raad	mei 2011
Waterplan 2011 t/m 2015	College	december 2010
Fietsbeleidsplan	Raad	december 2010
Programma Hoogfrequent Spoor	Rijk	juni 2010
Beleid hogere grenswaarde weg- en railverkeer gemeente Neerijnen	College	26-06-2007
Planuitwerking Duurzaam Veilig	Raad	2002

Ontwikkelingen

- De provincie Gelderland is voornemens op de provinciale wegen binnen de gemeente Neerijnen groot onderhoud uit te voeren (N830). De gemeente Neerijnen heeft in de meerjarenplanning wegen gezorgd voor aansluiting met deze werkzaamheden.
- Glyfosaten mogen niet meer voor bestrijding van onkruid op verhardingen gebruikt worden in het beheer van de buitenruimte. Er zijn nog geen alternatieve werkwijzen ontwikkeld, zonder dat dit leidt tot een (forse) kostenverhoging. De ontwikkelingen op het gebied van onkruidbestrijding worden nauwgezet gevolgd.
- Het wegwerken van de achterstanden in het onderhoud aan de wegen staat onder druk. Door de bezuinigingen binnen de voorziening wegen zal de eerder besloten inhaalslag met minder budget uitgevoerd moeten worden. Het meerjarenprogramma wegen wordt hierop aangepast en in de

evaluatie van het beleidsplan wegen, die in 2016 wordt opgesteld, wordt hier aandacht aan besteed. In 2014 is een begin gemaakt met de uitvoering van de projecten uit het Beleidsplan beheer en onderhoud openbare verlichting. In 2015 is het project Openbare Verlichting Buitengebied voor het aftoppen van lichtmasten afgerond. Naast dit project is onderzocht of in het kader van het regulier onderhoud de masten in het buitengebied, die niet zijn omgebouwd, eveneens kunnen worden voorzien van LED-verlichting. Dit voorstel wordt meegenomen in de evaluatie van het Beheerplan Openbare Verlichting dat in 2016 wordt opgesteld. In 2016 wordt, conform het genoemde beleidsplan, een deel van de armaturen binnen de bebouwde kom vervangen door LED verlichting. Hiervoor wordt begin 2016 een plan van aanpak opgesteld, waarbij wordt onderzocht of het mogelijk is alle armaturen in één keer te vervangen. Hierdoor wordt verwacht een aanbestedingsvoordeel te behalen vanwege de grotere volumes. In combinatie met lagere onderhouds- en energiekosten past de exploitatie naar verwachting binnen de huidige reguliere middelen.

- De uitvoering van het Water- en rioleringsplan (WRP)verloopt gunstiger dan geraamd. Met name bij de reiniging en inspectie van het vrijvervalriool begin 2015 blijkt de toestand van het riool kwalitatief beter dan verwacht. Dit heeft een gunstig effect op de kosten voor herstel- en vervangings-maatregelen. Ook het reinigen en inspecteren zelf kent een financiële meevaller. Naar verwachting zullen de overige geplande maatregelen binnen de looptijd van het WRP (eind 2017) worden afgerond.
- Het MIRT-onderzoek naar een hoogwatergeul Varik-Heesselt is in 2015 afgerond. Mede op basis hiervan heeft de Minister besloten een MIRT-verkenning te starten. De Tweede kamer heeft de Minister verzocht niet eerder te starten met een Verkenning dan nadat overleg is gevoerd met gemeenten en provincie en daarbij ruimte te laten voor alternatieven.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Programma-doelstelling	Verbeteren, onderhouden en verkeersveilig maken van de infrastructuur binnen de gemeentelijke grenzen.
Beleidsdoelstelling	Binnen dit programma gelden de volgende doelstellingen: 1. Verbeteren van het kwaliteits- en veiligheidsniveau van het wegennet. 2. Voldoen aan de wettelijke eisen ten aanzien van het beheren van oppervlaktewater en watergangen. 3. Verbeteren van de bereikbaarheid.

Beleidsdoelstelling 1: Verbeteren van het kwaliteits- en veiligheidsniveau van het wegennet.				
Indicator	Nulmeting	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Aantal verkeersslachtoffers *	15	13	14	12
Technische kwaliteit van het wegennet **	5,0	5,1	5,1	3,7 (cijfer op basis van technische kwaliteit, voorgaande jaren aan de hand van beeldkwaliteit)
Rapportcijfer burger over verkeersveiligheid in de gemeente ***	6,0	6,2 ****	6,4	geen bench-mark geweest

Subdoelstelling	Activiteit(en)	Mate van realisatie
Verbeteren van de kwaliteit van het verharde wegennet	• Uitvoeren van onderhoud aan het wegennet	In 2015 is gekozen om verdeeld over een groot aantal wegvakken kleinere onderhoudswerkzaamheden uit te voeren.
	• Uitvoeren van onderhoud wegbermen	In 2015 is een voorstel opgesteld voor de besteding van een eenmalig budget (€100.000) voor de randschade en naastgelegen bermen aan de Zandweg. Deze werkzaamheden worden meegenomen in het bermenbestek dat in 2016 wordt aanbesteed.
Verbeteren van de verkeersveiligheid	• Onderhoud verkeersborden	Er is een schouw binnen de dorpskernen uitgevoerd om na te gaan welke maatregelen noodzakelijk zijn. De bebording wordt getoetst aan het bijbehorende Verkeersbesluit.
	• Gladheidsbestrijding	Er is in het eerste kwartaal veel inzet gepleegd om de gladheid te bestrijden. In het totale seizoen 2014/2015 zijn er 41 uitrukken geweest. Van januari t/m april ging het om 30 uitrukken en in november/december is 2 keer uitgerukt.
	• Verkeersexamens	De coördinator van de verkeersexamens heeft meermalen een oproep voor vrijwilligers gedaan om het verkeersexamen mogelijk te maken, maar dit heeft niet voldoende vrijwilligers opgeleverd. In 2015 is dan ook het praktijkexamen niet doorgegaan. Het afzeggen van het verkeersexamen heeft echter wel tot gevolg gehad dat voldoende ouders zich hebben aangemeld voor het verkeersexamen 2016
Aanpassen van het openbare verlichtingsnet	• Uitvoeren van onderhoud aan het verlichtingsnet • Voorjaarsnota: achterstallig onderhoud openbare verlichting 2015	Gerealiseerd. Het project herstructureren Openbare verlichting buitengebied is afgerond.

* Bron: VIA-stat 2012 ** Bron: Grontmij 2012 *** Bron: www.waarstaatjegemeente.nl 2012
**** Bron www.kenjegemeente.nl; cijfers voor de gemeente betreffen 2012; recentere cijfers zijn niet bekend

Beleidsdoelstelling 2: Voldoen aan de wettelijke eisen ten aanzien van het beheren van oppervlaktewater en watergangen				
Indicator	Nulmeting 2012	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Voldoen aan de bestuurlijke afspraken watertaken *	WRP 2013-2017	50% gereed	70% gereed	65%
Aantal meldingen en informatieverzoeken bij het waterloket **	3	1	20	236 meldingen riolering en water-overlast ***
Subdoelstelling	Activiteit(en)		Mate van realisatie	
Voldoen aan het nationaal bestuursakkoord water met betrekking tot watersystemen	• Beheer en onderhoud van watergangen/baggeren		Van het geplande baggerwerk is in 2015 alleen het voor-onderzoek afgerond. In verband met extra onderzoek van explosieven is de aanbesteding en uitvoering uitgesteld tot begin 2016.	
	• Uitvoering stedelijk afvalwater		Uitvoering van de WRP maatregelen verloopt volgens vastgestelde ambitie	
	• Uitvoering hemelwater		Ten aanzien van de stedelijke wateropgave zijn nog maar beperkt realisatie resultaten geboekt. In oktober 2015 is bestuurlijk vastgelegd dat realisatie van de stedelijke wateropgave wordt uitgesteld tot het moment dat het waterschap meer inzicht heeft in het nieuwe Klimaatscenario (2017).	
	• Uitvoering grondwater		Uitvoering van de WRP maatregelen verloopt volgens vastgestelde ambitie	
Participeren in waterveiligheidsprojecten van hogere overheden	• WaalWeelde West		De gemeentelijke versie van de structuurvisie Waalweelde-West is in 2015 door de raad vastgesteld, maar met uitzondering van de hoogwatergeul.	
	• Heesseltsche uiterwaarden		Eerder is het bestemmingsplan door de gemeenteraad vastgesteld. Rijkswaterstaat heeft de uitvoering van de herinrichting van de Heesseltsche uiterwaarden in 2015 in voorbereiding genomen.	

* Bron: Water- en rioleringsplan Neerijnen 2013 t/m 2017
** Bron: Registratiesysteem gemeentelijke meldlijn
*** Meldingen water en rioleringoverlast worden niet apart geregistreerd

Beleidsdoelstelling 3: Verbeteren van de bereikbaarheid.				
Indicator	Nulmeting 2012	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Rapportcijfer burger bereikbaarheid buurt met auto *	8,1	8,1 **	8,0	*geen bench-mark geweest*
Rapportcijfer burger openbaar vervoer in de gemeente *	6,0	6,0 **	6,2	*geen bench-mark geweest*

Subdoelstelling	Activiteit(en)	Mate van realisatie
Verbeteren van de bereikbaarheid van de kernen en het buitengebied	• Participeren in regionaal programma bereikbaar	De provincie wil in overleg met regio en gemeenten het openbaar vervoer herstructureren. In de praktijk houdt dit in dat veel vaste lijnen in Regio Rivierenland omgezet gaan worden naar al dan niet gedeeltelijke flexlijnen (bijvoorbeeld belbus). Op dit moment wordt onderzocht welke vorm van flexlijn de voorkeur geniet.
	• Onderzoek verkeersmaatregelen dijk	Het waterschap heeft het voornemen de dijk tussen Tiel en Gorinchem gefaseerd opnieuw te versterken. Hierbij willen zij in overleg met de betrokken gemeenten nadrukkelijk ook een visie opstellen voor de inrichting van de weg en de dijk, waarbij niet alleen landschappelijke inpassing een belangrijke rol krijgt, maar ook verkeer, recreatie en kunst aandacht krijgen. Binnen het dijkversterking-project werden financiële middelen gereserveerd om daadwerkelijk invulling te kunnen geven aan de inrichting van de dijk en de weg. In hoeverre er ook van de gemeente een bijdrage wordt gevraagd, is op dit moment nog niet bekend.
Verbeteren van het openbaar vervoer	• Participeren in regionaal programma bereikbaar	De gemeente neemt op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau deel aan het regionaal overleg, wat uit meerdere dossiers bestaat, te weten: - Basismobiliteit m.b.t. herinrichting van het openbaar vervoer in de regio; - SVG overleg m.b.t. verkeersveiligheidsoverleg in de regio. In dit overleg worden onder andere de (regionale) verkeersacties op

		de scholen besproken, maar ook de regionale speerpunten met betrekking tot verkeersveiligheidssancties en handhaving. - Regionaal overleg filevorming A15; - Regionaal projectoverleg, waarin de gemeentelijke projecten op gebied van verkeer en vervoer en de eventuele subsidiemogelijkheden aan de orde komen.
	• Uitvoeren PHS (Programma Hoogfrequent Spoor	Dossier PHS is in behandeling bij gemeente Geldermalsen
	• Exploiteren Variks veer	Dossier Varikseveer is in behandeling bij team EZ
Verbeteren van het fietsroutenetwerk	• Uitvoeren fietsbeleidsplan	De aanleg van fietspad Bommelsestraat is (financieel) afgerond, waarmee een belangrijke vervolgstap in de doelstelling van het fietsbeleidsplan is gezet. De provincie gaat in 2016 het fietspad langs de Steenweg tussen de A15 en de Kaalakkerstraat realiseren. Geplande uitvoering vanaf juni 2016. Het waterschap heeft het voornemen de (recreatieve) fietsroute over de dijk tijdens de dijkverzwaring te optimaliseren en daar waar mogelijk verkeersluw te maken. Hierbij zal veel aandacht besteed worden aan de overlast van motoren op de dijk.

* Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

** Bron: www.kenjegemeente.nl; cijfers voor de gemeente betreffen 2012; recentere cijfers zijn niet bekend

Overzicht gerealiseerde nota's en verordeningen in 2015

Omschrijving nota/verordening	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Meerjaren onderhoudsbestek maaien wegbermen en schonen watergangen	College	In 2015 voor 1 jaar aanbesteed, in 2016 voor 4 jaar (2016/2020) in combinatie met gazon

Wat heeft het gekost ?

Geraamd programmabudget versus realisatie

Het **nadelig** resultaat op dit programma bedraagt € 32.275.

Dit saldo bestaat uit directe (€ 45.280 nadeel) en indirecte (€ 13.005 voordeel) kosten.

De indirecte kosten bestaan uit de verdeelde kapitaallasten en apparaatskosten en worden nader toegelicht onder paragraaf 6.3.12 De directe kosten worden toegelicht onder paragraaf 6.3.3.

	Begroting 2015 Primitief	Begroting 2015 Na Wijzigingen	Jaarstukken 2015	Verschil	V / N
Totaal lasten	-1.503.322	-1.623.491	-1.648.116	-24.625	N
Totaal baten	48.650	17.330	9.680	-7.650	N
Totaal lasten / baten	-1.454.672	-1.606.161	-1.638.436	-32.275	N

2.4 Programma 3 – Economische zaken

Portefeuillehouder: Wethouder H.A. Verwoert	Programmamanager: R. van Esterik

Inleiding

Omschrijving Programma

De gemeente wil de economische groei in Rivierenland en Neerijnen bevorderen door het voorbereiden, ondersteunen en uitvoeren van projecten die daaraan een bijdrage leveren.

Uitvoeringskaders

Omschrijving	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Regionale Detailhandelsvisie	Raad	13 november 2014
Document Organisatie Logistieke Hotspot Rivierenland	Raad	13 maart 2014
Afsprakenkader bedrijventerreinen Rivierenland	Raad	2013
Economische visie 'Samen vooruit'	Raad	26 mei 2011
Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB)	Raad	2011
Economisch programmerings- en ontwikkelingsdocument	Raad	10 december 2009
Sociaal economische visie Rivierenland 2009-2020	Regio	15 december 2008

Ontwikkelingen

- In 2016 zal het Ambitiedocument Regio Rivierenland vastgesteld worden door alle Raden. In Neerijnen heeft de Raad het stuk al vastgesteld. Op basis van het Ambitiedocument wordt een actieprogramma opgesteld, verdeeld over acht opgaven.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Programma-doelstelling

Economische groei in Rivierenland en Neerijnen.

Beleidsdoelstelling

Binnen dit programma geldt de volgende doelstelling:

1. De bedrijvigheid waar mogelijk ondersteunen en stimuleren.

Beleidsdoelstelling 1: de bedrijvigheid waar mogelijk ondersteunen en stimuleren.				
Indicator	Nulmeting	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Aantal bedrijven[1]	1.250	1.250	1.250	1.340

Subdoelstelling	Activiteit(en)	Mate van realisatie
Ondersteunen van de bedrijvigheid	• Ondersteuning Ondernemersvereniging Neerijnen (OVN)	Doorlopend proces
	• Projectgroep Agro Promotie Neerijnen	Komen te vervallen door bezuinigingen
	• Logistieke Hotspot Rivierenland	Doorlopend proces
	• Herijking Regionaal Programma Bedrijventerreinen	Realisatie in 2016
	• Deelname fruitpact	Doorlopend proces
Stimuleren van de bedrijvigheid	• Bijdrage Regionaal Bureau Toerisme (RBT)	Jaarlijks
	• Verhuur lichtmasten/ lantaarnpalen ten behoeve van reclame-uitingen	Doorlopend proces
	• Onderzoek haalbaarheid aanleg glasvezel in buitengebied/kernen	Afronding onderzoek in 2016
	• Deelname regioprogramma welvarend	Is Speerpuntberaad Economie en Logistiek
	• Uitvoeren projecten programma welvarend	In 2015 geen EZ-projecten afgerond

Overzicht gerealiseerde nota's en verordeningen in 2015

Omschrijving nota/verordening	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Geen		

Wat heeft het gekost ?

Geraamd programmabudget versus realisatie

Het **nadelig** resultaat op dit programma bedraagt € 5.401.
Dit saldo bestaat uit directe (€ 1.889 nadeel) en indirecte (€ 3.512 nadeel) kosten.

De indirecte kosten bestaan uit de verdeelde kapitaallasten en apparaatskosten en worden nader toegelicht onder paragraaf 6.3.12. De directe kosten worden toegelicht onder paragraaf 6.3.4.

	Begroting 2015 Primitief	Begroting 2015 Na Wijzigingen	Jaarstukken 2015	Verschil	V / N
Totaal lasten	-38.533	-33.424	-38.825	-5.401	N
Totaal baten	0	0	0	0	
Totaal lasten / baten	-38.533	-33.424	-38.825	-5.401	N

1 *bron: Provinciale Werkgelegenheids Enquête 2015 (PWE 2015)

2.5 Programma 4 – Onderwijs

Portefeuillehouder: Wethouder Andriesse	Programmamanager: P. van Veluw

Inleiding

Omschrijving Programma

De gemeente wil zorgen voor de onderwijshuisvesting, het ontwikkelen van lokaal onderwijsbeleid, het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden, het stimuleren van de onderwijskwaliteit en het stimuleren van de persoonlijke ontwikkeling van diverse doelgroepen.

Uitvoeringskaders

Omschrijving	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Verordening leerlingenvervoer Neerijnen 2015	Raad	13 november 2014
Continuering Convenant LEA tot 1 augustus 2016	Raad	25 april 2013
Geactualiseerd Integraal Huisvestingsplan 2013-2022	Raad	7 februari 2013
Visie op de Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie 2011-2014 en Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)	College	15 maart 2011
Verordening huisvestings-voorzieningen onderwijs gemeenten Neerijnen 2007	Raad	22 november 2007

Ontwikkelingen

- De schoolbesturen zijn per 1 januari 2015 zelf verantwoordelijk voor het groot onderhoud van de schoolgebouwen.
- Voortzetting stichting peuterspeelzalen Neerijnen door nieuwe aanbieder.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Programma-doelstelling

Verzorgen en behouden van kwalitatief goed onderwijs.

Beleidsdoelstelling

Binnen dit programma gelden de volgende doelstellingen:

1. Jongeren moeten na het afsluiten van hun leerplichtperiode in het bezit zijn van een startkwalificatie.
2. Voorkomen en verminderen van het aantal leerlingen met een educatieve achterstand.
3. Zorgen voor passende en adequate onderwijshuisvesting.

Beleidsdoelstelling 1: Jongeren moeten na het afsluiten van hun leerplichtperiode in het bezit zijn van een startkwalificatie.				
Indicator	Nulmeting	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Percentage 23-jarigen met een startkwalificatie*	15%	20%	20%	64,4%**
Subdoelstelling	Activiteit(en)		Mate van realisatie	
Adequaat uitvoering geven aan de handhaving van de leerplicht om vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen	• Inzetten leerplichtambtenaar		Gerealiseerd	

* Bron: RMC Regio Rivierenland

** Van de 643 jongeren op 31-12-2015 tussen 18 en 23 jaar zijn er 414 in het bezit van een startkwalificatie.

Beleidsdoelstelling 2: Voorkomen en verminderen van het aantal leerlingen met een educatieve achterstand.				
Indicator	Nulmeting	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Percentage leerlingen in het basisonderwijs met een educatieve achterstand in Regio Rivierenland*	5%	5%	3%	*Nog niet bekend*
Subdoelstelling	Activiteit(en)		Mate van realisatie	
Twee van de vier voorschoolse voorzieningen laten voldoen aan ambitieniveau 2 (ontwikkeling kind)	• Mogelijkheden bieden tot professionalisering peuterspeelzaalleiding • Naast spelen ook educatieve programma's aanbieden		Door middel van uitvoering projectplan LEA is door de peuterspeelzaalleidsters deelgenomen aan deskundigheidsbevordering. Niet gerealiseerd bij peuterspeelzalen vanwege het ontbreken van gecertificeerde leidsters.	
Voortzetting en verdieping samenwerking voorschools onderwijs en basisonderwijs	• Met scholen en peuterspeelzalen afspraken maken om voorschoolse voorzieningen (VVE) aan te bieden (resultaatafspraken)		Er is periodiek overleg gevoerd. Met VVE-voorziening Dribbel zijn resultaatafspraken gemaakt.	
Uitvoering Convenant Onderwijsachterstanden en Lokale Educatieve Agenda	• Activiteiten uitvoeren die zijn opgenomen in het geactualiseerd Convenant Onderwijsachterstanden • Minimaal één keer per jaar met schoolbesturen, kinderopvang en peuterspeelzalen gezamenlijk bestuurlijk overleg voeren		Gerealiseerd Gerealiseerd	

* Bron: Regio Rivierenland; het regionaal percentage bedraagt 17% (op basis van alle kinderen van 0 tot 22 jaar), het percentage voor Neerijnen voor de basisschoolleeftijd is hiervan afgeleid.

Beleidsdoelstelling 3: Zorgen voor passende en adequate onderwijshuisvesting.				
Indicator	Nulmeting	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Voldoen aan de eisen van de verordening onderwijshuisvesting en bouwbesluit*	100%	100%	100%	100%

Subdoelstelling	Activiteit(en)	Mate van realisatie
Voorzien in adequate huisvesting voor leerlingen en personeel in het primair onderwijs	• Vaststellen programma onderwijshuisvesting	Niet gerealiseerd aangezien geen aanvragen zijn ontvangen in verband met de gewijzigde wetgeving, (zie Ontwikkelingen)
Behouden van de technische staat van de schoolgebouwen en terreinen	• Uitvoeren van onderhoud op basis van programma onderwijshuisvesting en meerjaren onderhoudsplan schoolgebouwen	Niet gerealiseerd aangezien onderhoud met ingang van 1 januari 2015 voor rekening van de schoolbesturen komt.
Zorg dragen voor gymlokalen en adequate inventaris	• Periodieke inspectie inventaris • Vervangen en onderhouden inventaris	Gerealiseerd

* Bron: wij voldoen aan alle wettelijke voorschriften IHP

Overzicht gerealiseerde nota's en verordeningen in 2015

Omschrijving nota/verordening	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Geen		

Wat heeft het gekost ?

Geraamd programmabudget versus realisatie

Het **voordelig** resultaat op dit programma bedraagt € 229.178.

Dit saldo bestaat uit directe (€ 211.177 voordeel) en indirecte (€ 18.001 voordeel) kosten.

De indirecte kosten bestaan uit de verdeelde kapitaallasten en apparaatskosten en worden nader toegelicht onder paragraaf 6.3.12. De directe kosten worden toegelicht onder paragraaf 6.3.5.

	Begroting 2015 Primitief	Begroting 2015 Na Wijzigingen	Jaarstukken 2015	Verschil	V / N
Totaal lasten	-963.021	-1.145.997	-904.709	241.288	V
Totaal baten	69.738	66.738	54.628	-12.110	N
Totaal lasten / baten	-893.283	-1.079.259	-850.081	229.178	V

2.6 Programma 5 – Cultuur en recreatie

Portefeuillehouder:	Wethouder Krook Wethouder Verwoert Wethouder Andriesse Wethouder Kool	Programmamanager:	P. van Veluw

Inleiding

Omschrijving Programma

Neerijnen wil voorzieningen op het gebied van bibliotheek, kunst, toerisme, cultuur en sport initiëren en in stand houden.

Uitvoeringskaders

Omschrijving	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Convenant Bibliotheekwerk 2015-2018	Raad	18-12-2014
Beleids- en beheerplan Openbaar Groen	Raad	19-12-2013
Regionale visie Recreatie/toerisme Lokale visie Recreatie/toerisme Kansenkaart	Raad	07-02-2013
Programma Cultuur- en erfgoedpact 2014-2016	Regionaal PHO[5]	2013
Regiocontract 2012-2015	Raad	2012
Beleidsnota Kunst en cultuur Neerijnen 2012-2015	Raad	09-02-2012
Sportaccommodatiebeleid 2010	Raad	2010
Erfgoedverordening Neerijnen 2010	Raad	9-9-2010
Algemene Subsidieverordening 2010	Raad	10-12-2009
Nota afstoten snippergroen	Raad	2009
Cultuurhistorisch beleid Neerijnen	Raad	09-07-2009
Archiefverordening	Raad	24-04-2008
Landschapsontwikkelingsplan (LOP) 2008-2013	Raad	21-03-2008
Kampeerbeleid	Raad	20-12-2007
Subsidieverordening basisbibliotheek 2006	Raad	30-11-2006

Ontwikkelingen

- Op 1 januari 2015 is de nieuwe wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen van kracht gegaan. Op basis van deze wet is het convenant Bibliotheekwerk 2015-2018 opgesteld.

5 Is regionaal portefeuillehoudersoverleg.

- Ter vervanging van de regionale visie Recreatie/toerisme is in 2015 gewerkt aan het Ambitiedocument Regio Rivierenland 2016 waarin een toeristische opgave is opgenomen. Op basis van het ambitiedocument wordt een actieprogramma opgesteld. Het ambitiedocument is de raad in 2016 inmiddels ter besluitvorming aangeboden.
- In 2015 zijn 2 bijeenkomsten gehouden met belangen- en terrein beherende organisaties voor het stimuleren van biodiversiteit. Na de laatste bijeenkomst is een informatienota naar de gemeenteraad gestuurd.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Programma-doelstelling	Verzorgen van een breed aanbod van diverse kunst-, cultuur- en sportactiviteiten voor de burgers en de toeristen
Beleidsdoelstelling	Binnen dit programma gelden de volgende beleidsdoelstellingen: 1. In stand houden van het huidige niveau van culturele monumenten, activiteiten en voorzieningen 2. Verbeteren en in stand houden van het aanbod van sport- en recreatiemogelijkheden.

Beleidsdoelstelling 1: in stand houden van het huidige niveau van culturele monumenten, activiteiten en voorzieningen.				
Indicator	Nulmeting	Waarde 2014	Streefwaarde 2015	Gerealiseerd 2015
Oordeel burger cultuur *	6,0	6,0**	6,0	geen bench-mark geweest
Oordeel burger onderhoud groenvoorziening in de buurt *	7,1	7,1	7,1	geen bench-mark geweest
Subdoelstelling	Activiteit(en)		Mate van realisatie	
In stand houden van monumenten om zo de geschiedenis zichtbaar te houden	• Tijdig onderhoud en reparaties		In 2015 is in samenwerking met de provincie een instandhoudingsplan molens voor 2014 t/m 2016 opgesteld.	
Vieren van nationale dodenherdenking en Bevrijdingsdag	• Organiseren dodenherdenking en Bevrijdingsdag		Gerealiseerd. In het kader van bevrijdingsdag is het project Roodwitblauw en wittebrood georganiseerd.	
In stand houden en waar mogelijk verbeteren van culturele voorzieningen	• Uitvoeren Cultuurpact • In overleg met de bibliotheek bezien of grotere diversiteit van aanbod gerealiseerd kan worden		In 2015 is een drietal projecten gerealiseerd: – Reizen in de tijdstip – Rivierenland toont – Verbinden en Ontsluiten Overleg heeft geleid tot meer flexibiliteit in het kader van toegankelijkheid.	
Onderhouden, aanvullen en in stand houden van het 'structurele' openbare groen	• Onderhoud van het openbaar groen		Gerealiseerd	

* Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Beleidsdoelstelling 2: Verbeteren en in stand houden van het aanbod van sport- en recreatiemogelijkheden.				
Indicator	Nulmeting	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Oordeel burger sportvoorzieningen *	6,8	6,8	6,8 **	geen bench-mark geweest
Oordeel burger speelmogelijkheden *	6,2	6,0	6,0 ***	geen bench-mark geweest

Subdoelstelling	Activiteit(en)	Mate van realisatie
Het verbeteren en uitbreiden van speelplekken	• Onderhoud en waar nodig en mogelijk verbetering en uitbreiding van speelplekken door AVRI	Onderhoud speelplekken is uitgevoerd. Het aantal speelplekken is niet uitgebreid.
Duurzaam in stand houden van sportaccommodaties	• Beschikbaar stellen van onderhoudssubsidies en bijdragen voor renovatie sportvelden en kleedkamers	Gerealiseerd. Naast de reguliere onderhouds-subsidies zijn subsidies verleend aan voetbal-verenigingen ASH Hellouw en DSS '14 Varik/Heesselt voor kleedaccommodaties.
Faciliteren en stimuleren van sportactiviteiten en culturele activiteiten en verbinden van maatschappelijke organisaties (scholen, sportverenigingen, welzijn, cultuur, etc.)	• Uitvoeren projecten met lokale partners door een Combinatiefunctionaris/ Buurtsportcoach	Projecten gerealiseerd. De aanstelling van de combinatiefunctionaris is verlengd tot 1 januari 2017.
Het vergroten en verbeteren van recreatiemogelijkheden om toerisme te bevorderen	• Uitvoeren regionale en lokale Visie recreatie en toerisme in het kader van het Regiocontract 2012-2015	Diverse projecten zijn uitgevoerd, o.a.het wandel-netwerk en de pleisterplaats De Bol in Varik.

* Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Overzicht gerealiseerde nota's en verordeningen in 2015

Omschrijving nota/verordening	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Nota cultuurhistorisch beleid gemeente Neerijnen 2014	Raad	05-02-2015

Wat heeft het gekost ?

Geraamd programmabudget versus realisatie

Het **voordelig** resultaat op dit programma bedraagt € 261.281.
Dit saldo bestaat uit directe (€ 242.874 voordeel) en indirecte (€ 18.407 voordeel) kosten.

De indirecte kosten bestaan uit de verdeelde kapitaallasten en apparaatskosten en worden nader toegelicht onder paragraaf 6.3.12. De directe kosten worden toegelicht onder paragraaf 6.3.6.

	Begroting 2015 Primitief	Begroting 2015 Na Wijzigingen	Jaarstukken 2015	Verschil	V / N
Totaal lasten	-1.769.392	-2.112.829	-1.901.832	210.997	V
Totaal baten	453.347	443.347	493.631	50.284	V
Totaal lasten / baten	-1.316.045	-1.669.482	-1.408.201	261.281	V

2.7 Programma 6 – Maatschappelijke ondersteuning

Portefeuillehouder:	Wethouder Krook	Programmamanager:	M. Dijks

Inleiding

Omschrijving Programma

Het programma 'Maatschappelijke ondersteuning' omvat de sociale voorzieningen, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), vluchtelingenopvang, sociaal-cultureel werk (jeugd en jongeren, ouderen en andere doelgroepen) en de kinderopvang.

Uitvoeringskaders

Omschrijving	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Afstemmingsverordening Neerijnen 2015	Raad	18-12-2014
Verordening Verrekening bestuurlijke boete bij recidive Neerijnen 2015	Raad	18-12-2014
Verordening tegenprestatie Neerijnen 2015	Raad	18-12-2014
Verordening individuele inkomenstoeslag Neerijnen 2015	Raad	18-12-2014
Re-integratieverordening Participatiewet Neerijnen 2015	Raad	18-12-2014
Verordening loonkostensubsidie Neerijnen 2015	Raad	18-12-2014
Verordening individuele subsidietoeslag Neerijnen 2015	Raad	18-12-2014
Gemeenschappelijke Regeling Werkzaak Rivierenland	Raad	18-12-2014
Verordeningen Participatiewet	Raad	18-12-2014
Subsidieverordeningen Jeugdzorgtaken	Raad	18-12-2014
Verlenging van het Lokaal gezondheidsbeleid tot 1-1-2016	Raad	15-10-2014
Verordening Jeugdhulp Neerijnen 2015 en Verordening Maatschappelijke Ondersteuning 2015	Raad	15-10-2014
Beleidsplan Wmo 2015 en Jeugdwet 2015 en 2016	Raad	15-10-2014
Nota solidariteit transities Jeugdzorg en AWBZ/Wmo	Raad	10-07-2014
Nota beleidsprestaties transities Jeugdzorg en AWBZ/Wmo	Raad	10-07-2014

Uitvoeringskaders

Omschrijving	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Regionale visie en thema's Wonen & Zorg	Raad	10-07-2014
Nota beleidskader sturing, bekostiging en inkoop Jeugdzorg en AWBZ/Wmo en de daarin genoemde 9 regionale beslispunten	Raad	05-06-2014
Wijzigingen in de Verordeningen Wet Werk en Bijstand 2012	Raad	07-02-2014
Contourennota	Raad	28-11-2013
Re-integratieverordening Wet Werk en Bijstand 2012	Raad	07-02-2013
Verordening individuele voorzieningen gemeente Neerijnen	Raad	15-12-2012
Verordening Wmo-raad	Raad	15-12-2011
Wmo beleidsplan 2012-2015	Raad	15-12-2011
Verordening cliëntparticipatie WWB en WIJ gemeente Neerijnen	Raad	01-04-2010
Nota volksgezondheid Neerijnen	Raad	11-02-2010
Nota ouderenbeleid	Raad	19-02-2009
Beleid Niet- uitkeringsgerechtigden	College	20-05-2008
(Schuld-)hulpsanering	College	13-05-2008
Nota bijzondere bijstand en voorzieningen voor minima	College	11-03-2008
Verordening Wet inburgering	Raad	22-03-2007

Ontwikkelingen

- In 2014 is de transitie van jeugdzorg/WMO gerealiseerd. Per 1 januari 2015 is de nieuwe wetgeving van kracht geworden en is gewerkt aan de uitvoering van de wetgeving. De transformatie is in gang gezet en wordt verder uitgevoerd.
- Werkzaak Rivierenland is in 2014 opgericht. De organisatie heeft in 2015 gestalte gekregen en is per 1-1-2016 operationeel gegaan.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Programma-doelstelling

Het bevorderen van het welzijn van de inwoners door ze de mogelijkheid te bieden op een volwaardige wijze deel te nemen aan de samenleving en het bieden van zorg waar nodig.

Beleidsdoelstelling

Binnen dit programma gelden de volgende beleidsdoelstellingen:
1. Verbeteren van de leefbaarheid in de gemeente
2. Verminderen van het aantal uitkeringsgerechtigden door het actief stimuleren van arbeidsparticipatie
3. Verbeteren van de zelfredzaamheid van ouderen en hulpbehoevenden

Beleidsdoelstelling 1: Verbeteren van de leefbaarheid in de gemeente.				
Indicator	Nulmeting	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Percentage mensen dat vrijwilligerswerk doet *	30%	30%	31%	geen bench-mark geweest
Rapportcijfer leefbaarheid buurt **	7,4	7,4	7,4	geen bench-mark geweest

Subdoelstelling	Activiteit(en)	Mate van realisatie
Voorkomen van sociaal isolement	• Inzet van professionele ouderenadviseur van Welzijn Neerijnen • Implementatie Welzijn op recept • Afstemming welzijnsactiviteiten op de vraag van ouderen	Gerealiseerd. Door middel van kwartaalrapportages is gerapporteerd. Gerealiseerd Er is een vraaggericht aanbod gerealiseerd.
Toename inzet vrijwilligers	• Uitvoeren programma steunpunt vrijwilligers • Doorontwikkelen vrijwilligersvacaturebank • Actieve bemiddeling bij het zoeken van plekken voor maatschappelijke stage • Ontwikkelen vrijwilligersprojecten	Gerealiseerd middels consulent vrijwilligers-steunpunt. Nog geen interactieve website ontwikkeld. Uitbesteed aan Stichting Welzijn Bommelerwaard. De vrijwilligersconsulent ondersteunt burgers bij het uitvoeren van vrijwilligersprojecten.
Ondersteunen van burgerinitiatieven	• Stimuleren van de zelfredzaamheid van burgers • Faciliteren bij het opstellen leefbaarheidsplannen/ dorpsagenda's • Oprichten van dorpstafels • Stimuleren van extra activiteitenaanbod van dorpshuizen	Doorlopend proces Doorlopend proces In Varik en Est zijn dorpstafels opgericht. Ophemert, Tuil en Haaften zijn in oprichting. Is in ontwikkeling

* Bron: Beursplein Tiel 2013
** Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Beleidsdoelstelling 2: Verminderen van het aantal uitkeringsgerechtigden door het actief stimuleren van arbeidsparticipatie.				
Indicator	Nulmeting	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Percentage uitstroom uitkeringsgerechtigden *	13,7%	13,7%	10,5%	geen bench-mark geweest

Subdoelstelling	Activiteit(en)	Mate van realisatie
Verminderen van het aantal uitkeringsgerechtigden	• Gebruik maken van de gezamenlijke werkgeversbenadering door het Werkgevers Advies Punt Rivierenland (WAPR)	In 2015 is door WAPR gestart met de methode "Prettig gesprek". Hierdoor is het aantal uitkeringsgerechtigden gedaald.
Ondersteunen arbeidsparticipatie van doelgroepen	• Uitbreiden gesubsidieerde werkplekken voor mensen met een arbeidsbeperking bij reguliere werkgevers • Meer groepsplaatsingen bij reguliere bedrijven • Inzet concrete projecten op het gebied van arbeidsparticipatie (groepsbenadering en directe benadering potentiële werkgevers) • Meer inzet vrijwilligerswerk	2 personen gerealiseerd; voor 2 personen loopt traject Participatie-pilot Lander is pas in 2e helft 2015 op stoom gekomen; resultaten afwachten rapportage Werkzaak in 2016 Steunpunt Vrijwilligers heeft vrijwilligers geplaatst voor klussendienst, ondersteuning organisaties, honorering aanvragen Sociaal Team. Van de ontvangen aanvragen (39) zijn er 19 in een match geplaatst.

* Bron: Beursplein Tiel 2013

Beleidsdoelstelling 3: Verbeteren van de zelfredzaamheid van ouderen en hulpbehoevenden.				
Indicator	Nulmeting	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Rapportcijfer Wmo voorzieningen Oordeel burgers welzijnsvoorzieningen **	7,6 5,5	7,6 5,5	7,6 5,7	7,9* geen bench-mark geweest

Subdoelstelling	Activiteit(en)	Mate van realisatie
Verbeteren en versterken van de algemene (Wmo-/welzijns-) voorzieningen, mede ter voorbereiding op de overgang van de AWBZ-functie begeleiding naar de gemeenten	• Afstemmen van aanbod van welzijnsactiviteiten op de (toekomstige) vraag	Is uitgevoerd door Stichting Welzijn Neerijnen (SWN).
	• Overleg met zorginstellingen over activiteiten op het grensvlak van welzijn en zorg en het leggen van mogelijke combinaties	Er zijn 2 overleggen gevoerd met de Wittenberg.
	• Opplussen klussendienst	Is uitgevoerd door Stichting Welzijn Neerijnen (SWN).
	• Opplussen van het bewegingsaanbod voor ouderen	Is uitgevoerd door Stichting Welzijn Neerijnen (SWN).
	• Gemeentebreed uitrollen van het project Eettafel	Is uitgevoerd door Stichting Welzijn Neerijnen (SWN).
	• Inzet combinatiefunctionaris bij welzijnsactiviteiten	Gerealiseerd. Inzet is verlengd tot 1 januari 2017.

	• Faciliteren basismobiliteit • Opzet scootmobielpools	Neerijnen participeert via Regio Rivierenland in het aanbestedingstraject basismobiliteit. Wordt in 2016 afgerond. Er is één pool opgezet in Haaften in samenwerking met de Wittenberg.
Uitvoering blijven geven aan de verstrekking van individuele voorzieningen binnen de financiële kaders die daarvoor van Rijkswege worden gesteld	• Beschikbaar stellen van hulp bij het huishouden, woonvoorzieningen in de vorm van bouwtechnische aanpassingen en hulpmiddelen, vervoersvoorzieningen, zoals regiotaxi, scootmobiel, rolstoel en dergelijke en de nieuwe gemeentelijke taak begeleiding	Gerealiseerd In 2015 heeft de regionale aanbesteding plaats-gevonden van WMO-hulpmiddelen. Het budget voor WMO HH-hulp is in 2015 met 40% gekort.
Bevorderen dat ouderen en hulpbehoevenden zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen	• Opzetten van woonservicezones • Realiseren van zorggeschikte woningen/ • Afspraken maken met woningcorporaties	Met woningcorporatie "De Kernen" is een overeenkomst gesloten voor de realisatie van een woonzorgcentrum in het Slingerbos in Ophemert.

* Bron: Wmo-Klanttevredenheidsonderzoek Wmo 2014 ** Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Overzicht gerealiseerde nota's en verordeningen in 2015

Omschrijving nota/verordening	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Geen		

Wat heeft het gekost ?

Geraamd programmabudget versus realisatie

Het voordelig resultaat op dit programma bedraagt € 1.229.256.

Dit saldo bestaat uit directe (€ 1.113.628 voordeel) en indirecte (€ 115.628 voordeel) kosten.

De indirecte kosten bestaan uit de verdeelde kapitaallasten en apparaatskosten en worden nader toegelicht onder paragraaf 6.3.12. De directe kosten worden toegelicht onder paragraaf 6.3.6.

	Begroting 2015 Primitief	Begroting 2015 Na Wijzigingen	Jaarstukken 2015	Verschil	V / N
Totaal lasten	-9.012.080	-9.127.723	-7.839.206	1.288.517	V
Totaal baten	1.748.129	1.768.664	1.709.403	-59.261	N
Totaal lasten / baten	-7.263.951	-7.359.059	-6.129.803	1.229.256	V

2.8 Programma 7 – Volksgezondheid en milieu

Portefeuillehouder:	Wethouder Krook Wethouder Kool	Programmamanager:	M. Dijks

Inleiding

Omschrijving Programma

Het programma 'Volksgezondheid en milieu' omvat de onderdelen gezondheidszorg, milieubeheer en jongerenbeleid.

Uitvoeringskaders

Omschrijving	Vastgesteld door	Datum vaststelling
• Beleidsvisie externe veiligheid	Raad	05-02-2015
• Deelverordening subsidie isolatiemaatregelen 2014	Raad	18-12-2014
• Verlenging van het Lokaal gezondheidsbeleid tot 1-1-2016	Raad	15-10-2014
• Preventie- en handhavingsplan voor de uitvoering van de drank- en horecawet	Raad	10-07-2014
• Jaarprogramma omgevingstaken 2015	College	21-09-2015
• Water- en Rioleringsplan Neerijnen 2013 t/m 2017	Raad	26-09-2013
• Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Rivierenland	Raad	28-06-2012
• Omgevingsbeleidsplan	Raad	15-12-2011
• Nota bodembeheer en bodemkwaliteitskaart	Raad	20-09-2012
• Uitvoeringsprogramma duurzame energie 2012-2015 Regio Rivierenland (vastgesteld door programmaraad Aantrekkelijk)	Program-maraad	2011
• Uitvoeringsbesluit gemeentelijke begraafplaatsen gemeente Neerijnen 2011	College	10-05-2011
• Beheerverordening gemeentelijke begraafplaatsen gemeente Neerijnen 2011	Raad	14-04-2011
• Stookbeleid aanpassing 2009	Raad	09-07-2009
• Beleid begraafplaatsen & tarieven	Raad	26-03-2009

Uitvoeringskaders

Omschrijving	Vastgesteld door	Datum vaststelling
• Bodemfunctiekaart	College	2009
• Verordening Wet geurhinder en veehouderij inbreidingslocatie Kruijt (Melssingdreef/Langstraat te Tuil)	Raad	18-12-2008
• Professionalisering van de milieuhandhaving, kleine aanpassing 2008	College	02-12-2008
• Beleid Hogere grenswaarde weg- en railverkeer gemeente Neerijnen	College	26-06-2007
• Professionalisering van de Milieuhandhaving	Raad	03-02-2005

Ontwikkelingen

- In 2015 is de notitie Toekomst begraven gemeente Neerijnen aan de raad voorgelegd.
- In 2015 is de meerjaren strategie visie GGD 2016-2019 aan de raad voorgelegd.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Programma-doelstelling

Een gezonde leefomgeving voor de inwoners van de gemeente.

Beleidsdoelstelling

Binnen dit programma gelden de volgende beleidsdoelstellingen:

1. Verbeteren van de gezondheid van de inwoners.
2. Voldoen aan wettelijke verplichtingen met betrekking tot milieubeheer en de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht.
3. Vroegtijdig aanpakken en signaleren van problemen bij en met jongeren.
4. Voldoen aan de wettelijke taak om te zorgen voor voldoende ruimte voor begraafplaatsen voor de komende 10 jaar.

Beleidsdoelstelling 1: Verbeteren van de gezondheid van de inwoners.				
Indicator	Nulmeting	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Percentage rokers per leeftijdscategorie (volwassenen)*	23%	23%	23%	pas eind 2016 bekend
Percentage mensen met overgewicht per leeftijdscategorie (volwassenen)*	44%	44%	43%	pas eind 2016 bekend
Percentage mensen dat drugs gebruikt per leeftijdscategorie (jongeren uit klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs)*	2%	2%	2%	pas eind 2016 bekend
Percentage jongeren uit klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs dat de laatste vier weken alcohol heeft gedronken*	39%	39%	39%	pas eind 2016 bekend

Subdoelstelling	Activiteit(en)	Mate van realisatie
Terugdringen van overgewicht, alcoholgebruik, drugsgebruik en roken door een integrale regionale aanpak	• Uitvoeren regionaal bewegings- en voedingsprogramma • Uitvoeren regionaal genotmiddelenprogramma	In 2015 gerealiseerd onder meer door "Ik kies ... Rivierenland gezond". Wordt in 2016 verder opgepakt door de GGD middels het ontwikkelen van regionaal gezondheidsbeleid.
Vergroten van de daadwerkelijke signalering van psychische klachten en het aantal mensen dat gebruik maakt van het preventie-aanbod	• Voortzetten van het bovenschools onderwijsnetwerk ter signalering van psychische problemen bij jongeren • Lokaal uitvoering geven aan het project "Welzijn op recept"	De signalering van psychische problematiek bij jongeren vindt vooral plaats op de middelbare scholen in onze buurgemeenten. Het schoolmaatschappelijk werk van de betreffende school begeleidt de jongeren. Dit wordt bekostigd door de gemeente waar de school staat. Welzijn op Recept wordt uitgevoerd door Welzijn Neerijnen. Een gerichte campagne onder de doelgroep moet zorgen voor een groter bereik.

* Bron: Gezondheidsmonitoren GGD. De GGD brengt jaarlijks een monitor uit voor een bepaalde doelgroep. Er worden 3 doelgroepen onderscheiden, te weten kinderen, jeugdigen en volwassenen/ouderen. Deze onderzoeken bevatten regionale gegevens en worden om de vier jaar georganiseerd. (2010: oudermonitor, 2011: jeugdmonitor, 2012: volwassen en ouderen monitor).

Beleidsdoelstelling 2: Voldoen aan de wettelijke verplichtingen met betrekking tot milieubeheer de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht				
Indicator	Nulmeting	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Oordeel controle van de provincie op het milieubeleid *	Goed	Goed	Goed	Goed
Percentage duurzaam opgewerkte energie **	3,6%	4,4%	5,2%	6%
Subdoelstelling	Activiteit(en)		Mate van realisatie	
Voldoen aan de verplichtingen in de Wet milieubeheer en de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht	• Opstellen jaarprogramma en jaarverslag omgevingstaken • Actualisatie notitie handhaving door (milieu)professionals in regionale samenwerking		Jaarprogramma en jaarverslag zijn vastgesteld. Actualisatie notitie in voorbereiding door regionaal beleid. Behandeling in 2016.	
In stand houden van het rioolstelsel overeenkomstig de wetgeving en zorgplicht van de gemeente	• Uitvoeren dagelijks beheer en onderhoud • Klachten registreren en verhelpen • Reinigen riolering en inspecteren • Jaarlijks preventief onderhoud • Renoveren rioolstelsel • Herstellen gebreken rioolstelsel • Projectmatig afkoppelen hemelwater • Bijhouden areaal riolering		In 2015 zijn de werkzaamheden benoemd in het Water- en rioleringsplan uitgevoerd. Een van de belangrijkste project resultaten uit 2015 wordt gevormd door het onderzoek "Reinigen en Inspectie van het vrijverval rioolstelsel". Dit onderzoek heeft geresulteerd in een volledig inzicht in de onderhoudstoestand van het vrijverval stelsel in de gemeente. Hieruit blijkt dat de	

	• Aansluiten glastuinbouw op riolering • Monitoren overstorten • Monitoren rioolgemalen • Opstellen onderhoudsbestek • Capaciteitsbepaling hoofdgemalen en leidingen	onderhoudstoestand van het vrijverval stelsel aanzienlijk beter is dan in het WRP voorzien.
Faciliteren van initiatieven voor duurzame energie	• Stimuleren/ondersteunen van initiatieven voor duurzame energie waarbij burgerparticipatie mogelijk is • Aandacht geven aan het aspect duurzame energie binnen (ruimtelijke) projecten en gemeentelijke gebouwen	In 2015 waren twee initiatieven actueel. Een initiatief voor een vergister en windturbinepark. Besluitvorming hierover moet nog plaats vinden. In 2015 zijn er geen projecten geweest waarbij dit aan de orde is gekomen.

* Wettelijke verplichting informeren interbestuurlijk toezichthouder (provincie Gelderland), tot nu toe geen opmerkingen gehad.

** Bron: uitvoeringsprogramma duurzame energie; streven is 10% in 2020

Beleidsdoelstelling 3: Vroegtijdig signaleren en aanpakken van problemen bij en met jongeren.				
Indicator	Nulmeting	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Aantal interventies door het CJG/Sociaal team*	15	15	12	20
Aantal (geregistreerde) meldingen van jeugdoverlast **	3	30	2	36
Subdoelstelling	Activiteit(en)		Mate van realisatie	
Implementeren nieuwe organisatie- en uitvoeringsstructuur jeugdzorg	• Uitvoeren overheveling transitie jeugdzorg		Gerealiseerd	
Activeren jongeren om deel te nemen aan sociaal-culturele activiteiten en sportactiviteiten	• Inzet combinatiefunctionaris/ buurtsportcoach		Gerealiseerd. Inzet is verlengd tot 1 januari 2017.	
Ondersteunen en begeleiden van jongeren en/of hun ouders bij verschillende problematieken	• Eén kind, één gezin, één plan (vroegere CJG)		Gerealiseerd door invoering van het Sociaal Team.	

* Bron: Centrum Jeugd en Gezin In 2015 is CJG opgegaan in het Sociaal Team Neerijnen

** Bron: meldlijn Neerijnen en Jaarcijfers Politie Gelderland Zuid 2015

Beleidsdoelstelling 4: Voldoen aan de wettelijke taak om te zorgen voor voldoende ruimte begraafplaatsen voor de komende 10 jaar				
Indicator	Nulmeting	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Aanwezige ruimte voor graven gemeentebreed	385%*	385%	385%	385%
Subdoelstelling	Activiteit(en)		Mate van realisatie	
In stand houden gemeentelijke begraafplaatsen	• Onderhoud begraafplaats • Beheren administratie		Onderhoud is uitgevoerd. Het voeren van de nieuwe administratie is met ingang van 1 maart 2015 bij AVRI ondergebracht. Achterstanden/onjuistheden uit het verleden worden zoveel als mogelijk weggewerkt.	

	• Begraven en ruimen van de graven	Begraven is met ingang van 1 maart 2015 bij AVRI ondergebracht. In 2015 is door de gemeenteraad besloten om per begraaf-plaats een begraafplaats-specifiek beheerplan op te stellen. Er zal gestart worden met een tweetal pilots. Tevens zal een ruimingsplan opgesteld worden.

* Dit betreft alleen de graven, de urnen (en kindergraven) zijn buiten beschouwing gelaten. Op totaal niveau is voldoende ruimte voor de komende 10 jaar (385%) en dit wordt voornamelijk gecreëerd door de begraafplaatsen in Tuil en Varik. Niet meegenomen in dit percentage is de potentieel beschikbare ruimte in de vorm van graven die geruimd kunnen worden in de betreffende periode. Als er een doorrekening wordt gemaakt voor 40 jaar, resulteert een dekking op totaalniveau van 96%.

Overzicht gerealiseerde nota's en verordeningen in 2015

Omschrijving nota/verordening	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Toekomst begraven gemeente Neerijnen	Raad	26 november 2015
Beleidsvisie Externe Veiligheid	Gemeenteraad	05-02-2015

Wat heeft het gekost ?

Geraamd programmabudget versus realisatie

Het **nadelig** resultaat op dit programma bedraagt € 67.132.

Dit saldo bestaat uit directe (€ 34.919 nadeel) en indirecte (€ 32.213 nadeel) kosten.

De indirecte kosten bestaan uit de verdeelde kapitaallasten en apparaatskosten en worden nader toegelicht onder paragraaf 6.3.12. De directe kosten worden toegelicht onder paragraaf 6.3.8.

	Begroting 2015 Primitief	Begroting 2015 Na Wijzigingen	Jaarstukken 2015	Verschil	V / N
Totaal lasten	-3.912.312	-3.879.217	-3.717.038	162.179	V
Totaal baten	3.027.528	3.110.879	2.881.568	-229.311	N
Totaal lasten / baten	-884.784	-768.338	-835.470	-67.132	N

2.9 Programma 8 – Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Portefeuillehouder: Wethouder Kool	Programmamanager: B. Peeters

Inleiding

Omschrijving Programma

Door het treffen van planologische maatregelen, het stimuleren van een optimale en evenwichtige indeling en inrichting en het benutten en stimuleren van een goed woon- en leefmilieu in de gemeente, wordt uitvoering gegeven aan het voorbereiden, uitvoeren en handhaven van beleid op het terrein van ruimtelijke ordening en volkshuisvesting. Tot dit programma behoort eveneens het ontwikkelen van duurzame en onderhoudsarme gebouwen voor openbare doeleinden.

Uitvoeringskaders

Omschrijving van de plannen 2014-2015	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Bestemmingsplan De Kraan Est	Raad	08-10-2015
Bestemmingsplan Steenweg 57 Waardenburg (COOP)	Raad	06-02-2014
Bestemmingsplan Buitengebied	Raad	06-02-2014
Wijzigingsplan Bommelsestraat ongenummerd Ophemert	College	03-03-2014
Bestemmingsplan Walgtsestraat Varik	Raad	13-03-2014
Bestemmingsplan Uitbreiding bedrijventerrein 't Overrijke	Raad	24-04-2014
Wijzigingsplan Karnheuvelsestraat 20 Est	College	26-05-2014
Bestemmingsplan Hagedelstraat Haaften	Raad	05-06-2014
Wijzigingsplan Molenstraat tussen 1 en 2 Est	College	30-06-2014
Bestemmingsplan Buitenweg 27 Haaften	Raad	10-07-2014
Bestemmingsplan Lage Paarden 1 Waardenburg	Raad	10-07-2014
Verordening Subsidie Opplussen Neerijnen	Raad	10-07-2014
Wijzigingsplan Bernhardstraat 31 Haaften	College	18-08-2014
Uitwerkingsplan Klingelenberg Tuil fase 2a/2b	College	06-10-2014

Bestemmingsplan Slimwei	Raad	18-12-2014
Bestemmingsplan Molenblok Varik	Raad	18-12-2014
Bestemmingsplan Kerkewaard Haaften	Raad	18-12-2014
BP Buitengebied Neerijnen	Raad	06-02-2014
BP Steenweg 57 Waardenburg	Raad	06-02-2014

Ontwikkelingen

- Slingerbos, Ophemert – woningbouwproject voor 53 woningen en 24 zorgappartementen. Het voorontwerpbestemmingsplan heeft in 2015 ter inzage gelegen. Met het Waterschap vindt afstemming plaats in verband met hernieuwde eisen van de dijk.
- Molenblok, Varik – woningbouwproject voor 50 woningen met een onherroepelijk bestemmingsplan. In 2015 is een aanvullende overeenkomst met Vabo opgesteld. Met het Waterschap vindt afstemming plaats in verband met hernieuwde eisen van de dijk.
- Haaften Centrum – In het centrum van Haaften is in 2015 het appartementencomplex aan de Schoolstraat opgeleverd. Ook is een start gemaakt voor de bouw van de woningen aan de Dutry van Haeftenstraat.
- Haaften Noord –In dit woningbouwproject is ruimte voor 65 woningen. In 2015 is de planologische procedure gestart voor het wijzigingsplan (dat nu is vastgesteld). Voorbereidende werkzaamheden hebben plaatsgevonden om het plan in 2016 bouwrijp te maken. Ook zijn er gesprekken met diverse geïnteresseerde ontwikkelaars gestart.
- Klingelenberg, Tuil – In fase 2 van Klingelenberg is in 2015 voorspoedig gebouwd.
- Klingelenberg Noord- In 2015 hebben diverse gesprekken met een ontwikkelaar plaatsgevonden teneinde de grond te verkopen. Het uitwerkingsplan zal in 2016 worden vastgesteld.
- Mackaylaan- het voorontwerpbestemmingsplan heeft in 2015 ter inzage gelegen. Naar aanleiding van een zienswijze van het Waterschap is in het laatste kwartaal van 2015 aan een alternatieve inrichting van het plan gewerkt. Het plan zal in 2016 als ontwerp ter inzage worden gelegd.
- Voor de subsidie provincie voor instandhouding historische molens is in 2015 beschikking afgegeven. De belanghebbenden konden vanaf dat moment een verzoek tot uitbetaling doen. Dit kan tot 31 december 2016. Geen van de vijf partijen heeft in 2015 een verzoek gedaan.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Programma-doelstelling

Op basis van beleid, dusdanige sturing kunnen geven aan een optimale en evenwichtige indeling en inrichting van de bebouwde en onbebouwde omgeving, zodat een goed en duurzaam woon- en leefmilieu in de gemeente ontstaat.

Beleidsdoelstelling

Binnen dit programma gelden de volgende doelstellingen:

1. Zorgen voor een goed en actueel ruimtelijk ordeningsbeleid
2. Zorgen voor een goed en actueel volkshuisvestingsbeleid

Beleidsdoelstelling 1: Zorgen voor een goed en actueel ruimtelijk ordeningsbeleid.				
Indicator	Nulmeting	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Percentage actuele (= niet ouder dan 10 jaar) bestemmingsplannen *	90%	99%	100%	99%
Subdoelstelling	**Activiteit(en)**		**Mate van realisatie**	
Herzien van bestemmingsplannen ten behoeve van vraag vanuit de markt	• Opstarten diverse herzieningen van bestemmingsplannen en toepassen kostenverhaal • Diverse ruimtelijke projecten		Zie lijst gerealiseerde nota's/verordeningen	
Verbinden van ruimtelijk ordeningsbeleid, volkshuisvestingsbeleid, economisch beleid en grondbeleid	• Opstellen structuurvisie/ omgevingsvisie • Actief betrokken blijven bij de verkenning van de Hoogwatergeul Varik-Heesselt		Niet gerealiseerd. Gezien komst omgevingswet 2018 wordt hier op voorbereid. Gerealiseerd. Vanuit ambtelijke organisatie zit 1 persoon 4 dagen intern bij provincie.	
Verhogen van het aantal actuele bestemmingsplannen	• Actualiseren bestemmingsplannen • Afronding bestemmingsplan Buitengebied • Afronding bestemmingsplan Bedrijventerreinen • Opstarten actualisatie Kern Varik		Gerealiseerd Gerealiseerd. In 2015 heeft de Raad van State uitspraak gedaan. Gerealiseerd, Kerkewaard wordt in 2016 vastgesteld. Is in 2015 opgestart. Vaststelling 2016	

* Bron: ruimtelijkeplannen.nl

Beleidsdoelstelling 2: Zorgen voor een goed en actueel volkshuisvestingsbeleid.				
Indicator	Nulmeting 2010	Waarde 2014	Streef waarde 2015	Gerealiseerd 2015
Percentage totaal gebouwde betaalbare woningen bij nieuwbouw *	0%	60%	10%	23%**
Waarvan percentage gebouwde sociale huurwoningen bij nieuwbouw *	0%	60%	10%	0%
Subdoelstelling	**Activiteit(en)**		**Mate van realisatie**	
Op het juiste moment, op de juiste plaats de juiste woningen realiseren	• uitvoeren regionale visie KWPIII • Opstellen regionaal WBO • Regionale Woonagenda – kwantitatieve (woningbouw) opgaven tot 2025 • Uitvoering prestatie afspraken met woningbouwcorporaties • Uitvoeren regioprogramma aantrekkelijk • Vaststellen visie wonen en zorg • Uitvoering project Opplussen		• Uitgevoerd • Uitgevoerd • Uitgevoerd, verwachting mei 2016 klaar. • Uitgevoerd en geëvalueerd. • Uitgevoerd. • Vastgesteld • Uitgevoerd en afgerond.	

* Bron: Kwalitatief woonprogramma III 2010-2019

** Van 2015 tot 2025 dient 36% van de totaal nieuw te bouwen woningen in de categorie goedkope koop en sociale en betaalbare huur te vallen. Dus dit betekent dat de streefwaarde niet elk jaar hoeft te worden gehaald, maar pas aan het einde van de periode.

Overzicht gerealiseerde nota's en verordeningen in 2015

Omschrijving nota/verordening	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Wijzigingsplan Woongebied Haaften-Noord	College	05-01-2016
Wijzigingsplan Bommelsestraat 28	College	21-09-2015
Bestemmingsplan Standplaatsen	Raad	17-09-2015
Wijzigingsplan Sint Antoniestraat 26	College	14-09-2015
Buitengebied Neerijnen, herziening Bommelsestraat 73 te Ophemert	Raad	04-06-2015
Wijzigingsplan Sint Antoniestraat 36 te Tuil	College	11-05-2105
Wijzigingsplan Kern Heesselt, Gerestraat 47-49	College	30-03-2015
Bestemmingsplan Heideweg ongenummerd Waardenburg	Raad	19-03-2015
Kern Haaften, herziening Emmastraat 7	Raad	19-03-2015
Bestemmingsplan Korfgraaf 9 Hellouw	Raad	19-03-2015

Wat heeft het gekost ?

Geraamd programmabudget versus realisatie

Het **voordelig** resultaat op dit programma bedraagt € 230.081.

Dit saldo bestaat uit directe (€ 133.268 voordeel) en indirecte (€ 96.813 voordeel) kosten.

De indirecte kosten bestaan uit de verdeelde kapitaallasten en apparaatskosten en worden nader toegelicht onder paragraaf 6.3.12. De directe kosten worden toegelicht onder paragraaf 6.3.9.

	Begroting 2015 Primitief	Begroting 2015 Na Wijzigingen	Jaarstukken 2015	Verschil	V / N
Totaal lasten	-1.044.676	-1.118.381	-1.162.394	-44.013	N
Totaal baten	993.777	1.000.777	1.274.871	274.094	V
Totaal lasten / baten	-50.899	-117.604	112.477	230.081	V

2.10 Algemene dekkingsmiddelen

In dit hoofdstuk worden de inkomsten van de gemeente, die niet direct aan een programma zijn toe te rekenen, toegelicht. De dekking voor de lasten binnen de rekening wordt onder meer gevonden in deze algemene dekkingsmiddelen.

Het gaat hierbij om belastingen, de algemene uitkering uit het gemeentefonds en deelnemingen. Bovendien worden hier zaken betreffende het B.T.W.-compensatiefonds verantwoord. Omdat het hier een financiële toelichting betreft wordt verder verwezen naar de overzicht baten en lasten.

Hoewel de algemene dekkingsmiddelen niet als een afzonderlijk programma zijn benoemd, hebben zij wel een aantal kenmerken daarvan. In de productenraming zijn de algemene dekkingsmiddelen dan ook onderverdeeld in de volgende producten:

- Overige financiële middelen
- Geldleningen langer of gelijk aan 1 jaar
- Algemene uitkering gemeentefonds
- Algemene baten en lasten
- Uitvoering wet W.O.Z.
- Baten onroerende zaakbelastingen
- Lasten heffing en invordering
- Saldo van kostenplaatsen
- Mutaties reserves programma 0 t/m 9
- Saldo van de rekening van baten en lasten

Geraamd programmabudget versus realisatie

Het **voordelig** resultaat op dit programma bedraagt € 135.094.

Dit saldo bestaat uit directe (€ 384.769 voordeel) en indirecte (€ 249.675 nadeel) kosten.

De indirecte kosten bestaan uit de verdeelde kapitaallasten en apparaatskosten en worden nader toegelicht onder paragraaf 6.3.12. De directe kosten worden toegelicht onder paragraaf 6.3.10.

	Begroting 2015 Primitief	Begroting 2015 Na Wijzigingen	Jaarstukken 2015	Verschil	V / N
Totaal lasten	-2.427.891	-4.509.628	-4.235.696	273.932	V
Totaal baten	16.975.216	19.997.420	19.858.582	-138.838	N
Totaal lasten / baten	14.547.325	15.487.792	15.622.886	135.094	V

2.11 Onvoorzien

De post "onvoorzien" is geraamd in programma 9 "Algemene dekkingsmiddelen". Hiervoor is € 21.500 geraamd. Gedurende 2015 zijn de onderzoekskosten GNL ten laste van de post "onvoorzien" gebracht voor een bedrag van € 20.000.

3 Paragrafen

3.1 Lokale heffingen

Inleiding
Lokale heffingen worden onderverdeeld in heffing waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. De paragraaf lokale heffingen geeft een inzicht in beide vormen van heffing :

Gebonden besteding
Tot de categorie heffingen waarvan de besteding gebonden is behoren onder meer de bouwleges, afvalstoffenheffing en het rioolrecht.

Ongebonden besteding
Bij deze categorie moeten we met name denken aan de O.Z.B., hondenbelasting (in Neerijnen afgeschaft) en precariobelasting.

Met name deze tweede categorie vormt een belangrijk deel van de inkomsten van onze gemeente. Omdat de besteding van deze heffingen niet gebonden is aan een bepaalde taak worden zij tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend.

Inzicht in de omvang, werking en reikwijdte van de lokale heffingen in van belang voor de Raad, omdat deze immers veelal de enige mogelijkheid vormen om aanvullende wensen te kunnen financieren. De lokale heffingen zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid en staan altijd in de politieke belangstelling. Deze heffingen raken de burger namelijk direct in de portemonnee.

De gemeente Neerijnen kent de hierna genoemde heffingen :
- onroerende zaakbelasting (ongebonden heffing)
- rioolrecht (gebonden heffing)
- precariobelasting (ongebonden heffing)

Daarnaast kent de gemeente een aantal heffingen ter dekking van de dienstverleningskosten. Ook hierop wordt nader ingegaan.

Onroerende zaakbelasting
In geld gemeten is de onroerende zaakbelasting (O.Z.B) de belangrijkste heffing in Neerijnen. De opbrengst hiervan is, zoals in de inleiding al besproken, vrij besteedbaar.

Voor woningen betalen alleen de eigenaren onroerende zaakbelasting.
Bij niet-woningen (kantoren, winkels, schuren e.d.) en andere onbebouwde eigendommen moeten zowel de eigenaar als gebruiker onroerende zaakbelasting betalen.

Belastingplichting zijn :

de eigenaar (of erfpachter, opstalhouder enz)
degene die op 1 januari van het belastingjaar eigenaar is / het zakelijk recht heeft over een onroerende zaak.

de gebruiker
degene die op 1 januari van het belastingjaar een onroerende zaak die niet in hoofdzaak tot woning dient in gebruik heeft of huurt.

De aanslag wordt bepaald door de (eigendoms- of gebruiks-)situatie op 1 januari van het belastingjaar. Het waardeniveau wordt bepaald op de peildatum die een jaar vóór het belastingjaar ligt.

Met ingang van het jaar 2009 is de heffing en invordering van de onroerende zaakbelasting uitbesteed aan de Belasting Samenwerking Rivierenland (B.S.R).

Onderstaande overzichten betreffen de tarieven per € 2.500,- W.O.Z-waarde in onze gemeente :

	Woningen				
Belastingplichtige	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Eigenaar	0,0798%	0,0818%	0,0855%	0,0929%	0,1034%
Gebruiker	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal	**0,0798%**	**0,0818%**	**0,0855%**	**0,0929%**	**0,1034%**

	Niet-woningen				
Belastingplichtige	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Eigenaar	0,1549%	0,1594%	0,1658%	0,1856%	**0,2103%**
Gebruiker	0,1242%	0,1278%	0,1329%	0,1488%	**0,1686%**
Totaal	**0,2791%**	**0,2872%**	**0,2987%**	**0,3344%**	**0,3789%**

Rioolrecht
De aanleg, het onderhoud en de vervanging van het gemeentelijk rioolstelsel wordt betaald via de rioolheffing. Onder de naam rioolrecht wordt een recht geheven op de eigenaar van een op het riool aangesloten onroerende zaak. Daarnaast wordt van de gebruiker van een eigendom een recht geheven indien meer dan 500 m3 water verbruikt wordt en dit afvalwater wordt geloosd op het gemeentelijke rioleringssysteem.

De tarieven rioolrecht bedroegen in de afgelopen jaren :

	Belastingjaar				
	2011	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Tarief	€ 343,15	€ 361,58	€ 367,00	€ 372,50	**€ 372,50**

In de raadsvergadering van 26 september 2013 is het nieuwe W.R.P. 2013-2017 vastgesteld.

Precariobelasting
Artikel 228 van de gemeentewet biedt de gemeente de mogelijkheid om belasting op te leggen ter zake het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.

Deze precariobelasting wordt geheven van degene die het voorwerp of de voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond heeft, dan wel degene ten behoeve van wie dat voorwerp of die voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond aanwezig zijn.

De verordening precariobelasting kent diverse vrijstellingen. Zo is er vrijstelling voor voorwerpen die krachtens wet of op basis van een overeenkomst of anderszins door de gemeente moeten gedoogd, en voor voorwerpen die ten dienste van het wegverkeer of openbare ruimte staan. Ook de voorwerpen die via de reclamebelasting worden belast, zijn vrijgesteld.
Tijdens de raadsvergadering van 18 december 2014 is de verordening op de heffing en invordering van precariobelasting 2015 vastgesteld. Hierin is een tarief van € 2,50 per strekkende meter opgenomen.

Afvalstoffenheffing
Het inzamelen van afval wordt in een samenwerkingsverband (Regio Rivierenland) uitgevoerd door de Afvalverwijdering Rivierenland (AVRI) te Geldermalsen. Ook de invordering van de afvalstoffenheffing wordt door de Regio Rivierenland uitgevoerd.

Overige lokale heffingen
Naast de hiervoor genoemde belastingen / rechten heft de gemeente een aantal rechten en leges. Het betreft begraafrechten, leges in het kader van bijzondere wetten, leges burgerzaken en bouwleges.

- begraafrechten — ter dekking van de kosten voor begravingen
- leges bijzondere wetten — voor het afgeven van vergunningen (bijv. horecavergunningen)
- leges burgerzaken — voor het afgeven van paspoorten / sluiten van huwelijken e.d.

Hieronder een overzicht van de lokale heffingen in Neerijnen :

Naam heffing	Tarief 2014	Grondslag	Werkelijk 2013	Werkelijk 2014	Begroot 2015	Werkelijk 2015
O.Z.B.	diversen	waarde / € 2.500	1.807.995	1.753.805	2.011.000	2.142.068
Rioolrecht	€ 372,50	aansluiting	1.852.487	1.839.289	1.889.000	1.940.880
Precariobelasting	diversen	€ 2,50 / str.meter	0	402.500	1.040.500	1.041.373
Begraafrechten	diversen	gemaakte kosten	180.874	113.021	186.394	112.119
Bijzondere wetten	diversen	gemaakte kosten	11.468	13.653	10.000	19.489
Burgerzaken	diversen	gemaakte kosten	197.108	225.690	215.818	234.928
Bouwleges	diversen	gemaakte kosten	299.171	270.095	325.000	217.976
Overige leges	diversen	gemaakte kosten	74.598	7.963	9.300	12.104
			4.423.701	4.626.016	5.687.012	5.720.937

Kwijtschelding
Gemeenten kunnen, met inachtneming van de invorderingswet 1990, kwijtschelding verlenen voor gemeentelijke heffingen. Hierbij kunnen zij zelf beslissen voor welke heffingen kwijtschelding mogelijk is. In Neerijnen kon in 2015 voor de O.Z.B. en rioolrechten kwijtschelding aangevraagd worden. Indien het netto besteedbaar inkomen onder de door de rijksoverheid bepaalde normen ligt, kan men voor kwijtschelding in aanmerking komen. In 2015 heeft de B.S.R. namens de gemeente Neerijnen geen kwijtschelding verleend.

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding
Het weerstandsvermogen geeft een belangrijk deel van de robuustheid van de financiële positie van de gemeente aan. Dit is van belang wanneer zich een financiële tegenvaller voordoet.
Het weerstandsvermogen is van belang voor de mate waarin risico's, waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of waarvoor geen verzekeringen zijn afgesloten, kunnen worden opgevangen. Het gaat om elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zoals reserves, het verhogen van belastingen en legestarieven, de post onvoorziene uitgaven en stille reserves.

Het weerstandsvermogen wordt berekend als verschil tussen de benodigde weerstandscapaciteit (inschatting op basis van risico's) en de beschikbare weerstandscapaciteit (reserves, post onvoorzien, belastingcapaciteit en dergelijke).

Beleid
De kans dat alle risico's zich gelijktijdig voordoen is nihil. Een weerstandscapaciteit die alle risico's gelijktijdig kan opvangen, is daarom te ruim. Door zowel de accountant als de provincie Gelderland is opgemerkt dat de risico's in financiële zin gekwantificeerd moeten worden. Daarom wordt in deze paragraaf per risico aangegeven hoe groot de kans is dat de tegenvaller daadwerkelijk zal optreden en het financiële nadeel van de betreffende tegenvaller. Op deze wijze kan bepaald worden of de gemeente beschikt over voldoende weerstandscapaciteit.

De risico's worden op de volgende wijze geclassificeerd:

Inschatting risicobedrag		Gemiddeld
I.	< 100.000	50.000
II.	100.000- 250.000	175.000
III.	> 250.000	500.000

Inschatting kans dat risico zich voor zal doen		Gemiddeld
L	Laag= 0 – 25 %	12,5 %
G	Gemiddeld= 26 – 75 %	50,0 %
H	Hoog= 76 – 100%	87,5 %

Risico's kunnen worden ingedeeld naar de manier waarop ze kunnen worden opgevangen:
1. Een eerste categorie risico's betreft risico's waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten én de kans redelijkerwijs aanwezig is dat deze zich manifesteren. In dat geval dient hiervoor een voorziening te worden getroffen.
2. Een tweede categorie risico's geldt die risico's waarvoor de gemeente verzekerd is.
3. Een derde categorie risico's bestaat uit allerlei risico's waarvan de omvang (nog) niet redelijkerwijs is te schatten en/of de kans dat deze zich manifesteren niet is te kwantificeren.

Met name de risico's die niet verzekerd zijn of die niet zijn op te vangen door middel van het treffen van een voorziening, zijn relevant voor het weerstandsvermogen. In het vervolg van deze paragraaf worden deze risico's benoemd en wordt een globale indicatie van de financiële omvang van de risico's gegeven.

Weerstandscapaciteit
Naast de inventarisatie van de risico's is het ook van belang om een inschatting te maken van het (financiële) vermogen van de gemeente om de risico's op te kunnen vangen. Dit is de beschikbare weerstandscapaciteit. Bij de bepaling van deze weerstandscapaciteit wordt in principe alleen naar de financiën gekeken. Er wordt geen aandacht besteed aan andere mogelijkheden die de gemeente heeft om de problemen het hoofd te bieden. Daarbij denken wij bijvoorbeeld aan flexibiliteit van de organisatie en de flexibiliteit van de kostenstructuur. Dit soort kwaliteiten is niet in een norm te vatten maar speelt uiteraard op de achtergrond wel mee.

In traditionele zin kan de weerstandscapaciteit als volgt in beeld worden gebracht:

Componenten van de weerstandscapaciteit

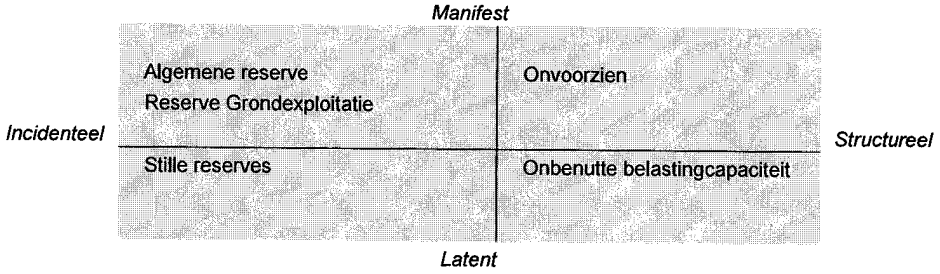

Hieronder volgt een toelichting op de componenten van de beschikbare weerstandscapaciteit.

- Algemene reserve

Deze reserve dient als algemene buffer voor onvoorziene tegenvallers. In de Nota reserves en voorzieningen, actualisatie 2012 is bepaald dat de minimumomvang van de algemene reserve € 1,8 mln. moet bedragen. Deze buffer is in de berekening van de weerstandscapaciteit opgenomen. Het saldo van de totale algemene reserve bedraagt per 31 december 2015 bedraagt € 3.249.717,-.

- Reserve grondexploitaties

De algemene reserve grondexploitaties was bedoeld om tegenvallers in de grondexploitatie op te vangen, welke niet voorzien zijn. In de nota reserves en voorzieningen 2016 is besloten de reserve grondexploitaties op te heffen. De risico's inzake grondexploitatie worden in het vervolg derhalve door de algemene weerstandscapaciteit gedekt.

- Stille reserves

Er is sprake van een stille reserve als de marktwaarde van de bezittingen (activa) de boekwaarde daarvan overstijgt. Hierbij moet vooral gedacht worden aan gemeentelijk onroerend goed niet voor de openbare dienst bestemd. De verhandelbaarheid van deze stille reserves is over het algemeen niet groot. Op grond van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) is een waardering tegen marktwaarde niet toegestaan. De waarde van de stille reserves in Neerijnen vrijwel nihil.

- Onbenutte belastingcapaciteit

Bij de bepaling van de onbenutte belastingcapaciteit wordt alleen uitgegaan van de onbenutte belastingcapaciteit van de OZB (Onroerende Zaak Belasting). De afvalstoffenheffing (geheven door de AVRI) en de rioolrechten zijn kostendekkend. De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend als het verschil tussen de tarieven voor de OZB en het redelijk peil van het belastingpakket, wat geldt voor de toelating tot artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet (FVW). Dit is het gemiddelde OZB-tarief wat een gemeente moet heffen om toegelaten te worden als artikel 12-gemeente. In de meicirculaire 2015 is bekend gemaakt dat het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 voor het jaar 2016 is vastgesteld op 0,1889. Het geraamde gewogen gemiddelde OZB-percentage in Neerijnen is voor 2016 0,1322. Het verschil tussen deze twee percentages maal de totale WOZ-waarde is de onbenutte belastingcapaciteit en is berekend op € 925.000.

De totale weerstandscapaciteit van onze gemeente kan nu als volgt worden berekend.

	Per 31-12-2015 *(bedragen* € 1.000)*
Weerstandscapaciteit exploitatie	
Onvoorziene uitgaven	0
Onbenutte belastingcapaciteit:	
- OZB	925
- Rioolheffing	0
- Afvalstoffenheffing	0
- Legestarieven	0
Weerstandscapaciteit exploitatie	**925**
Weerstandscapaciteit vermogen	
- Algemene reserve	
Buffer	1.800
Aanwendbaar	1.450
- Reserve grondexploitaties	
- Stille reserves	0
Weerstandscapaciteit vermogen	**3.250**
Totale weerstandscapaciteit	**4.175**

Kanttekeningen
De bestemmingsreserves zijn buiten de berekening van de weerstandscapaciteit gehouden. Deze reserves zijn grotendeels geoormerkt door voorgenomen bestedingsplannen. In de meeste situaties zijn al min of meer bindende uitspraken gedaan door uw Raad. Desondanks kan uw Raad in strikt formele zin nog afwijken van de voorgenomen besteding. Alternatieve inzet van bestemmingsreserves leidt onherroepelijk tot vertraging of zelfs afstel van de voorgenomen plannen. De bestemmingsreserves spelen in zoverre een rol bij het weerstandsvermogen dat als de bestuurlijke bereidheid aanwezig is om deze voor calamiteiten in te zetten, ook zij ingezet kunnen worden op het moment dat zich een incidenteel financieel probleem voordoet.

In principe worden de gemeentelijke reserves ingezet als intern financieringsmiddel. In tegenstelling tot de inzet van externe financieringsmiddelen, brengen interne financieringsmiddelen geen rentekosten met zich mee. Als echter interne financieringsmiddelen worden ingezet voor de financiering van investeringen en/of incidentele exploitatie-uitgaven, brengt dit met zich mee dat als compensatie voor het beslag op deze reserves in feite externe financiering moet worden aangetrokken in de vorm van kort geld (daggeld) en/of lang geld (vaste geldlening), een en ander afhankelijk van de daarvoor geldende regels. Inzet van reserves leidt dus tot extra lasten voor de gemeente.

Inventarisatie en kwantificering van de risico's
Het nu volgende onderdeel van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheer bevat een beschrijving van de risico's, waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of de financiële positie. De risico's worden gerubriceerd naar programma.

Bij de kwantificering van de risicowaarde wordt uitgegaan van het gemiddelde schadebedrag. Dit geldt eveneens voor het percentage inschatting van de kans dat het risico zich voordoet. Zie ook de tabel met betrekking tot de wijze van classificatie van de risico's van deze paragraaf onder het kopje Beleid.

Programma 0 Algemeen bestuur

- Burgemeester en wethouders (Vervallen)
  Door de benoeming van de heer Van Hedel als burgemeester van de gemeente Brummen met ingang van 27 maart 2015 is het risico van de mogelijke aanspraak op wachtgeld komen te vervallen.

- Juridische kwaliteitszorg (Categorie II G)
  Er is een duidelijke toename waarneembaar van adviesaanvragen inzake juridische aangelegenheden bij

de juridisch adviseur. De complexiteit van de aanvragen neemt eveneens toe. Dit heeft onder meer te maken met de verdere juridisering van de maatschappij. Met de huidige formatie is de werkdruk hoog en vereist een brede juridische kennis (grondexploitatie zaken, aanbestedingsvraagstukken, gebruiksovereenkomsten, subsidieverleningen, aansprakelijkstellingen, controle van privaatrechtelijke overeenkomsten, vragen over vergunningverlening, WOB-verzoeken). Als gevolg van bedoelde ontwikkelingen zullen naar alle waarschijnlijkheid meer bezwaar- en beroepsschriften binnenkomen met alle financiële consequenties van dien. In 2015 zijn 55 bezwaarschriften ingediend bij de Commissie Bezwaar- en Beroepsschriften (in 2014: 38). Aangezien de onderwerpen waartegen bezwaar gemaakt is in 50% van de gevallen gericht is tegen het sociaal domein is aannemelijk dat de toename van het aantal bezwaarschriften wordt veroorzaakt door de wetswijzigingen (versoberingen) op het sociaal domein in 2015. Van de ingekomen bezwaarschriften in 2015 (55) zijn 13 stuks ingetrokken en worden er 5 in 2016 behandeld in verband met de indiening in de maanden november en december. Van de 37 gevallen waarover de Commissie advies heeft uitgebracht 12 bezwaarschriften gegrond verklaard, 5 niet ontvankelijk en 20 bezwaarschriften ongegrond.

- Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen (Categorie I L)
  Deze wet is bedoeld om ervoor te zorgen dat de overheden (nog) beter hun afspraken over termijnen zullen (moeten) nakomen over aanvragen van burgers. In 2015 zijn door de gemeente Neerijnen geen dwangsommen uitbetaald.

- Wet datalekken (Categorie I L)
  1 januari 2016 is de meldplicht datalekken in gegaan. Deze meldplicht houdt in dat organisaties (zowel bedrijven als overheden) direct een melding moeten doen bij het College bescherming persoonsgegevens (CBP) zodra zij een ernstig datalek hebben. We spreken van een ernstig datalek als persoonsgegevens in handen vallen van derden die geen toegang tot die gegevens zouden mogen hebben (zoals bedoeld in artikel 13 van de Wet bescherming persoonsgegevens). Bij een datalek gaat het om toegang tot of vernietiging, wijziging of vrijkomen van persoonsgegevens bij een organisatie zonder dat dit de bedoeling is van deze organisatie. Onder een datalek valt dus niet alleen het vrijkomen (lekken) van gegevens, maar ook onrechtmatige verwerking van gegevens. Met de meldplicht datalekken wil de regering de gevolgen van een datalek voor de betrokkenen zoveel mogelijk beperken en hiermee een bijdrage leveren aan het behoud en herstel van vertrouwen in de omgang met persoonsgegevens. De verantwoordelijke moet bij een datalek, waarbij kans is op verlies etc. van persoonsgegevens, melding doen bij de toezichthouder, CBP, maar ook bij de betrokkene. Als er geen melding wordt gemaakt van een datalek, kan bestuurlijke boete volgen van het CBP. Het CBP voert steekproefsgewijs controles uit bij gemeenten.

Programma 1 Openbare orde en veiligheid

- Regionalisering van de basis-brandweerzorg/overdracht brandweerkazernes (Vervallen)
  De regionalisering van de basis-brandweerzorg is per 1 januari 2013 een feit geworden. De structurele bijdrage is in de meerjarenbegroting 2015-2018 opgenomen. De brandweerkazerne Neerijnen-Oost (Varik) is overgedragen. In 2015 is de brandweerkazerne Neerijnen-West (Waardenburg) door middel van een huurconstructie overgedragen aan de Veiligheidsregio. De financiële effecten hiervan zijn in de jaarrekening 2015 en de meerjarenbegroting 2016-2019 verwerkt.

- Rijksbijdrage bij ramp of zeer zwaar ongeval (Categorie I G)
  Het Rijk vergoedt niet langer alle door de gemeente gemaakte kosten na een ramp of een zeer zwaar ongeval met als consequentie dat de gemeente in voorkomende gevallen die kosten volledig zelf moet dragen. Uitgaande van een bekend risico of een veel voorkomende calamiteit gaat het in een dergelijk geval om een bedrag van circa € 50.000,-, maar afhankelijk van de aard van het incident kan dit verder oplopen. Overigens is in de Wet op de Veiligheidsregio's bepaald dat aan een gemeente een Rijksbijdrage in de kosten kan worden verleend voor zover de kosten van de daadwerkelijke afwikkeling een bedrag van € 45.000,- te boven gaan. In 2015 zijn hebben geen rampen of zeer zware ongevallen plaatsgevonden.

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

- Wegen (Categorie III H)
  In de meerjarenbegroting 2013-2016 zijn de budgetten voor het onderhoud aan de wegen verlaagd; voor 2013 is het reguliere budget met € 100.000,- gekort en het budget voor het inlopen van het achterstallig

onderhoud met € 150.000,- en voor 2014 is het budget voor het inlopen van het achterstallig onderhoud gekort met € 160.000,-, dit vooruitlopend op een beheersplan gebaseerd op differentiatie in het soort wegen (A,B en C wegen). Door deze bezuinigingen is het de vraag of alle achterstanden binnen de gestelde termijn kunnen worden weggewerkt. Bij het niet tijdig wegwerken van achterstallig onderhoud zal de conditie van de wegenconstructie op plaatsen sterker dan normaal teruglopen. Dit betekent dat er tussentijds meer moet worden gerepareerd of zelfs versneld een reconstructie zal moeten worden uitgevoerd. Door de grotere kans op ongevallen is daarmee ook de kans op aansprakelijkstellingen hoger.
In 2015 werd een gedeelte van de berm in de Zandweg te Waardenburg voorzien van een bermverharding in de vorm van stelconplaten. De eerste resultaten geven aan dat deze vorm van bermverharding goed voldoet en over het algemeen goed wordt ontvangen. Het voornemen is deze vorm van bermverharding verder uit te breiden langs de Zandweg.
In 2015 is gestart met de evaluatie van het beleid- en beheerplan Wegen en deze zal medio 2016 gereed zijn. In deze evaluatie wordt de staat van de wegen binnen de gemeente Neerijnen en de bijbehorende risico's uiteengezet.

- Beheer openbare verlichting (Categorie I G)
  Circa 40% van de lichtmasten is ouder dan 40 jaar. Vanwege de ouderdom ontstaat het gevaar van omvallen en/of afbreken. In 2013 is een actueel openbaar verlichtingsplan 2013-2017 opgesteld. Hierin zijn opgenomen de kaders en voorstellen met betrekking tot onderhoud en tijdige vervanging van de lichtmasten. Met ingang van 2015 wordt op basis hiervan het onderhoud en de vervanging uitgevoerd. Waar mogelijk gebeurt dit integraal en op projectbasis. In de Voorjaarsnota 2013 heeft uw Raad extra middelen beschikbaar gesteld voor uitvoering van het openbaar verlichtingsplan. Hiermee is het risico aanmerkelijk teruggebracht, maar het risico van omvallende masten blijft totdat alle projecten zijn uitgevoerd. In 2016 zal het beheersplan openbare verlichting geactualiseerd worden.

Programma 4 Onderwijs

- Buitenonderhoud schoolgebouwen naar schoolbesturen (Categorie I L)
  Met ingang van 1 januari 2015 is het buitenonderhoud en aanpassingen van schoolgebouwen in het primair en speciaal onderwijs ten laste van de schoolbesturen gekomen. Ten gevolge van deze wetswijziging en de overheveling van genoemde taken, heeft een uitname uit het gemeentefonds plaatsgevonden die bestaat uit de uitgaven van gemeenten aan bedoeld onderhoud en aanpassingen inclusief de bijbehorende apparaatskosten. Tegenover de uitname uit het gemeentefonds staan de lagere lasten aangezien het buitenonderhoud en aanpassingen niet langer door de gemeente worden gefinancierd.
  Er hoeft geen nulmeting van de schoolgebouwen en een afrekening met de schoolbesturen plaats te vinden omdat dit te omslachtig en te kostbaar is. De gemeente en de schoolbesturen beschikken over een meerjarenonderhoudsplan dat voldoende inzicht geeft in de staat van de schoolgebouwen. In 2015 zijn gesprekken gevoerd met de verschillende schoolbesturen. De afronding van één en ander zal in 2016 plaatsvinden.

- Uitvoering leerlingenvervoer (Categorie I H)
  Het leerlingenvervoer is een open einde regeling. Door gezamenlijke aanbesteding van het leerlingenvervoer, zoveel mogelijk combineren van vervoer en strakke regie worden de kosten in de hand gehouden. Samen met de provincie Gelderland worden mogelijkheden onderzocht om de verschillende vormen van doelgroepenvervoer met elkaar te combineren zodat een en ander goedkoper en efficiënter georganiseerd kan worden (basismobiliteit).
  In 2015 is het leerlingenvervoer opnieuw aanbesteed. Het aanbestedingsbedrag is lager dan het vorige contract. Dit lagere bedrag is in de meerjarenbegroting 2016-2019 opgenomen.

Programma 5 Cultuur en recreatie

- Bomenonderhoud (Categorie I G)
  Door een toename van het aantal ziektes en plagen is het nodig rekening te houden met een toename van de onderhoudskosten van het gemeentelijk bomenbestand. Het gaat hierbij om ziekten als massaria (schimmelziekte die vooral kan optreden bij platanen), de kastanjebloedingsziekte (bacteriële infectie), de eikenprocessierups (die met zijn brandharen een bedreiging voor de volksgezondheid vormt) en de essentaksterfte (een nieuwe ziekte die zich in de noordelijke provincies tot een plaag ontwikkelt en die gezien het aantal essen in het bomenbestand van Neerijnen grote gevolgen kan hebben). De kosten van het voorkomen, tijdig signaleren en bestrijden van de ziektes en plagen betreffen extra inspecties onder andere met behulp van hoogtecamera's, wegzuigen van (nesten met) eikenprocessierupsen, voorlichting over en afhandeling van meldingen met betrekking tot eikenprocessierupsen, bestrijding van schimmels en infecties en verwijderen van ernstig aangetaste bomen.

- Onkruidbestrijding openbaar groen (Categorie I G)
  De kosten voor de chemische bestrijdingsmiddelen in het openbare groen zijn fors gestegen. Er zijn enkele middelen landelijk verboden en op dit moment is er nog veel onduidelijk over de toelating van een van de belangrijkste middelen (Round-up). De alternatieve middelen/methoden zijn veel duurder. Het ziet er nu naar uit dat het gebruik van chemische middelen voor onkruidbestrijding in niet commerciële teelten in 2017 volledig verboden gaat worden.

- Kulturhus Haaften (Categorie III H)
  Investering
  In de Voorjaarsnota 2014 is een afzonderlijk hoofdstuk gewijd aan de dekking van de lasten die verband houden met de realisatie van het kulturhus te Haaften. Besloten is een dekkingsreserve te vormen om een deel van de kapitaallasten van de investering in het kulturhus gedurende de gehele levensduur van 40 jaar te dekken en de resterende jaarlijkse kapitaallasten ten laste te brengen van de jaarlijkse exploitatie. In deze constructie is uitgegaan van een dekkingsreserve ter grootte van € 1.175.000,-. Om tot dit bedrag te komen is uitgegaan van een netto verkoopopbrengst van € 490.000,- van de gronden aan de Dutry van Haeftenstraat/Schoolstraat fase 1 en een netto verkoopopbrengst van € 275.000,- van de grond aan de Schoolstraat fase 2. In 2014 is echter niet het vereiste bedrag van € 765.000,- uit de opbrengst van beide grondexploitaties toegevoegd, maar slechts een bedrag van een kleine € 360.000,- als opbrengst van een deel van de grondexploitatie Schoolstraat fase 1. In 2015 is de netto-opbrengst van de verkoop van de grond aan de Dutry van Haeftenstraat ad. € 225.845. De voeding van de dekkingsreserve verloopt derhalve vooralsnog niet conform planning. Omdat de onttrekking wel conform planning verloopt, bestaat het gevaar dat de dekkingsreserve onvoldoende middelen gaat bevatten om de geraamde bijdrage aan de dekking van de kapitaallasten gedurende 40 jaar te kunnen leveren, waardoor een hoger bedrag ten laste van de jaarlijkse exploitatie zal moeten komen. Op zich hoeft het achterblijven van de dotaties aan de dekkingsreserve ten behoeve van het kulturhus Haaften nog geen reden tot ongerustheid te vormen, maar het is dan wel zaak op korte termijn de benodigde dotaties alsnog aan de dekkingsreserve toe te voegen, omdat anders de kapitaallasten van het kulturhus voor een groter deel gedekt moeten worden ten laste van de jaarlijkse exploitatie.

- **Exploitatie**
  Met betrekking tot de exploitatie van het kulturhus zijn er financiële en bestuurlijke problemen. In 2015 is veel tijd en energie gestoken om de problematiek helder te krijgen. Één en ander heeft er in geresulteerd dat door de gemeente een financieel expert in de arm genomen is om de financiële administratie op orde en inzichtelijk te krijgen. Daarnaast hebben de besturen van de stichtingen begin 2016 een stap teruggedaan en is een interim-bestuurder aangesteld om orde op zaken te stellen. Het bedrag aan openstaande facturen over de jaren 2014 en 2015 is € 229.746,52. Dit bestaat voornamelijk uit huur en voor ruim € 20.000 aan voorgeschoten energielasten. Op basis van een eerste verkenning van de financiële situatie van de stichtingen is in de jaarrekening 2015 een bedrag van € 200.000 toegevoegd aan de voorziening dubieuze debiteuren ter dekking van het grootste deel van het openstaande bedrag. In hoeverre het resterende van bijna € 30.000 nog ontvangen wordt van het kulturhus is nog onzeker.
  In verband met de tekorten in 2014 en 2015 is de verwachting dat het tekort voor 2016 en volgende jaren hoger uitvalt dan de in de meerjarenbegroting opgenomen exploitatiebijdragen.

Programma 6 Maatschappelijke ondersteuning

- Vangnetuitkering (Categorie I G)
  De Vangnetuitkering is de vervanging van de Incidentele aanvullende uitkering (IAU) en is bedoeld om onder voorwaarden incidentele tekorten van meer dan 10% op de bijstandsuitkeringen Participatiewet op te vangen. De uitkering heeft betrekking op slechts één budgetjaar. Op basis van de gerealiseerde uitgaven in de jaarrekening 2015 is berekend dat Neerijnen in aanmerking komt voor een bedrag van € 24.923-. Dit bedrag is in de jaarrekening 2015 als baat opgenomen. Aan de toekenning van het bedrag is een aantal voorwaarden verbonden waaraan voldaan moet worden om in aanmerking te komen voor deze bijdrage. In de raadsvergadering van 17 december 2015 is hieraan voldaan door kennis te nemen van de analyse van oorzaken van het budgettekort bijstandsuitgaven en in te stemmen met de maatregelen die worden genomen om tot tekortreductie van de bijstandsuitgaven te komen. Vervolgens wordt in augustus 2016 via een aanvraagformulier het verzoek ingediend tot een vangnetuitkering over 2015. Aangezien het totaalbedrag wat door het Rijk beschikbaar is gesteld voor de vangnetuitkering gelimiteerd is en onder alle aanvragers verdeeld moet worden en de vangnetuitkering pas in 2016 ontvangen wordt, wordt deze als risico gekwalificeerd.

- Participatiewet (Categorie II G)
  Het financiële kader waarbinnen de gemeente vanaf 2015 de Participatiewet moet uitvoeren, blijft zorgelijk. De financiële krapte heeft niet alleen betrekking op de vergoeding voor de sociale werkvoorziening, maar ook op de begeleiding van werkzoekenden en bijbehorende uitvoeringskosten. Door de snelle afbouw van de vergoeding voor de sociale werkvoorziening, blijft er nauwelijks budget over voor re-integratie met als gevolg dat uiteindelijk de uitstroom uit de bijstand stokt.
  Daarnaast moeten tussen 2015 en 2017 alle Wajongers worden herkeurd. Degenen die (gedeeltelijk) aan de slag kunnen in een reguliere baan, komen terecht bij de gemeente. Er wordt door het Rijk geen extra geld beschikbaar gesteld om deze nieuwe instroom van uitkeringsaanvragen op te vangen. Daarnaast zal de Rijksbijdrage voor WSW de komende jaren afnemen. Hoewel er met ingang van 1 januari 2015 geen nieuwe gevallen meer in de WSW bijkomen, is het nog zeer de vraag in hoeverre het bestaande WSW-bestand in gelijke tred afneemt met de afname van de beschikbare financiële middelen.
  Mede voor de uitvoering van de Participatiewet is Werkzaak Rivierenland opgericht waarin per 1 januari 2016 de Gemeenschappelijke regeling LANDER is geïntegreerd. Uitgangspunt is dat deze gemeenschappelijke regeling gaat werken met de Rijksbudgetten voor werk en inkomen, waarbij het de vraag is of deze budgetten toereikend zijn. Het risico wordt met name veroorzaakt door het open einde karakter van de regelingen waarbij de gemeenten als eindverantwoordelijken een financieel risico blijven lopen.

- Decentralisatie WMO/AWBZ (Categorie II H)
  Met ingang van 1 januari 2015 hebben de gemeenten er een fors aantal taken bijgekregen door de transitie WMO/AWBZ. De nieuwe taken betreffen bijvoorbeeld de groepsgewijze dagbesteding voor ouderen en gehandicapten inclusief bijbehorend vervoer, maar ook verschillende vormen van individuele begeleiding zoals ambulante woonbegeleiding. De overdracht van deze taken is gepaard gegaan met forse kortingen op de overgedragen Rijksmiddelen, zodat de nieuwe taken uitgevoerd moeten worden met minder middelen. Daarnaast betreft het een openeindregeling. Deze risico's hebben overigens een nauwe relatie met het risico dat is beschreven onder programma 7 – Volksgezondheid en milieu met betrekking tot de Transitie jeugdtaken; zowel de decentralisatie van de AWBZ als de transitie van de jeugdtaken naar de gemeenten betreffen immers het Sociaal domein.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

- Kosten van bodemonderzoek en -sanering (Categorie I L)
  Bij de voorbereiding van toekomstige ontwikkelingen voor woningbouw- en/of bedrijventerreinen, dienen vooraf, voordat de definitieve keuze wordt gemaakt om de locaties te ontwikkelen, diverse onderzoeken plaats te vinden. Hierbij kan gedacht worden aan bodemonderzoek, archeologie en milieuzoneringen vanuit de omgeving. Hoewel de kosten van dit soort onderzoeken in de exploitatie van het plan opgenomen worden, kan de gemeente aangesproken worden voor (een deel van) de saneringskosten bij mogelijke bodemsaneringen ongeacht de eigendomssituatie. Op voorhand is niet in te schatten wat de kosten zijn van dergelijke saneringen.

- Sanering voormalige stortplaatsen (Categorie III L)
  Op verzoek van de gemeente Neerijnen heeft Regio Rivierenland een advies uitgebracht met betrekking tot de voormalige stortplaatsen in de gemeente. Aanleiding hiervan was de aanbieding van de onderzoeksrapporten en de brieven van de provincie Gelderland aan de eigenaren van de locaties. De gemeente is eigenaar van enkele locaties en wil weten welke beperkingen en mogelijkheden er voor deze voormalige stortplaatsen zijn. Het onderzoek dat de provincie heeft uitgevoerd is niet een uitputtend en alomvattend onderzoek, maar was gericht op het in beeld brengen van de omvang van de stortplaatsenproblematiek. Het onderzoek is in 3 items verdeeld:
  - Bepaling omvang op basis van historie en visuele waarnemingen;
  - Kwaliteit grondwater;
  - Dikte en kwaliteit deklaag.

  In de gemeente Neerijnen zijn 11 vermoedelijke stortplaatsen geïnventariseerd door de provincie, waarvan 5 locaties in eigendom zijn onze gemeente en deze locaties zijn onderzocht op bodemverontreiniging. Op basis van de onderzoekgegevens trekt de provincie voor de onderstaande locaties de volgende conclusies:

  - Locaties Pompstraat/De Griend en Parallelweg in Waardenburg
    Er is sprake van twee voormalige stortplaatsen, die worden beschouwd als een geval van ernstige bodemverontreiniging. Het grondwater is sterk verontreinigd met zware metalen. Gezien de aard, de concentratie en omvang van de aangetoonde verontreinigingen in de contactzones (deklaag) en het grondwater is er volgens de provincie geen aanleiding om op dit moment maatregelen te nemen.
  - Locatie Broekgraaf in Hellouw
    Er is sprake van een voormalige stortplaats, die wordt beschouwd als een geval van ernstige bodemverontreiniging. Het grondwater is sterk verontreinigd met chloor-koolwaterstoffen. Gezien de aard, de concentratie en omvang van de aangetoonde verontreinigingen in de contactzones (deklaag) en het grondwater is er volgens de provincie geen aanleiding om op dit moment maatregelen te nemen. Waarschijnlijk is de sterke verontreiniging niet afkomstig van de stortplaats.
  - Locatie Slotstraat te Opijnen
    Er is sprake van een voormalige stortplaats, die wordt beschouwd als een geval van ernstige bodemverontreiniging. Het grondwater is licht verontreinigd. Gezien de aard, de concentratie en omvang van de aangetoonde verontreinigingen in de contactzones (deklaag) en het grondwater is er volgens de provincie geen aanleiding om op dit moment maatregelen te nemen.
  - Locatie Esterweg in Est
    De locatie wordt niet als voormalige stortplaats beschouwd. Wel zal de locatie bij de Estse Omloop op een natuurlijk moment (bijvoorbeeld bij verkoop) moeten worden onderzocht. Er is sprake van 4 gevallen van ernstige bodemverontreiniging met alle daarbij behorende juridische en financiële consequenties, bij 3 van deze voormalige stortplaatsen is daadwerkelijk een sterke grondwaterverontreiniging aangetroffen. Vooralsnog hoeft geen actie te worden ondernomen.

- Dumpen drugsafval (Categorie I G)
  Het komt steeds vaker voor dat in het buitengebied drugsafval gedumpt wordt. In Neerijnen heeft in 2015 4 maal een dergelijke dump plaatsgevonden. De kosten van het opruimen van het afval komen voor rekening van de grondeigenaar. In 2015 heeft de gemeente in een drietal gevallen de kosten ad. € 10.000 voor haar rekening moeten nemen. Op basis van een provinciale subsidieregeling wordt een aanvraag ingediend voor gedeeltelijke compensatie van de kosten.

- Transitie taken Jeugdzorg (Categorie II G)
  Met ingang van 2015 hebben de gemeenten er een veelheid van taken bijgekregen op het gebied van jeugdzorg, jeugdhulpverlening en jeugdreclassering. De overdracht van deze taken is gepaard gegaan met forse kortingen op de overdracht van de beschikbare middelen vanuit het Rijk. Gemeenten moeten dus de overgedragen taken uitvoeren met minder financiële middelen. Hoewel het principe van budgettaire neutraliteit leidend is, betreft de jeugdzorg een samenspel van vele open eind regelingen en het is dan ook maar de vraag in hoeverre de door het Rijk overgedragen middelen voldoende zijn om alle taken te kunnen uitvoeren. Overschrijding van de beschikbare budgetten behoort dan zeker tot de mogelijkheden, zeker als in aanmerking wordt genomen dat de uitvoering van jeugdtaken een nieuw taakveld voor gemeenten is, waarmee nog ervaring moet worden opgedaan. De invloed van deze onervarenheid is des te groten, omdat beschikbare budgetten mede zijn gebaseerd op een overgang van duurdere naar goedkopere jeugdzorg en dit een beweging is die eerst op wat langere termijn gerealiseerd kan worden als de nodige ervaring is opgedaan.

- Overdracht bevoegdheid provinciale bedrijven (Categorie I L)
  De provincie Gelderland had tot 1 januari 2014 een (deel)bevoegdheid voor de uitvoering van het milieutoezicht en de milieuhandhaving voor vier bedrijven uit de gemeente Neerijnen. Daarnaast gaf de provincie een verklaring van geen bedenkingen (VVGB) af voor de omgevingsvergunningen. Deze VVGB was de invulling van het milieudeel van de omgevingsvergunning. Het betrof de volgende bedrijven:
  - Plomp en Zn B.V. te Waardenburg
  - Rhenoy Autodemontage B.V. te Waardenburg
  - Zandwinning Crobsche Waard te Haaften

  Met ingang van 1 januari 2014 is de gemeente Neerijnen bevoegd gezag voor deze bedrijven. Vanuit het Provinciefonds heeft een overheveling plaatsgevonden naar het Gemeentefonds voor uitvoering van de taken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Via de Voorjaarsnota 2014 is dit bedrag toegevoegd aan het uitvoeringsbudget van de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) omdat deze gemeenschappelijke regeling deze taken uitvoert namens Neerijnen. Omdat de problematiek van genoemde drie bedrijven complexer is dan de problematiek van het gemiddelde Neerijnense bedrijf, bestaat het gevaar dat meer tijd vereist is als gevolg van de complexere handhaving en daarmee de kosten hoger uitvallen dan het beschikbare budget. De gelden voor de bedrijven die voorheen onder de bevoegdheid van de provincie vielen, worden door alle rivierenlandse regiogemeenten overgedragen aan de ODR. Vanuit het solidariteitsbeginsel worden alle Wabo-taken van de bedrijven die voorheen onder de bevoegdheid van de provincie vielen, nu door de ODR uitgevoerd binnen de overgedragen middelen.

Programma 8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

- Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen (Categorie II L)
  Iedereen die een huis of stuk grond koopt (volgens het Burgerlijk Wetboek een 'onroerende zaak'), wil weten wat er wel of niet mee mag of wat er juist mee moet. Welke publiekrechtelijke beperkingen (dus van overheidswege) zijn opgelegd aan het pand of de grond waar het pand op staat en door welke overheid? Te denken valt dan aan beperkingen die voortvloeien uit een bestemmingsplan, uit een toegekende monumentenstatus of uit een bodemsaneringsplicht. De Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen Onroerende Zaken is in werking getreden op 1 juli 2007. Er is een beperkingenregister ingericht. Binnen enkele jaren moeten hierin alle beperkingen geregistreerd zijn. Op dit moment is 80 % van de beperkingen geregistreerd.

- Planschade ex artikel 6.1 Wet ruimtelijke ordening (Categorie I L)
  De Wet ruimtelijke ordening (Wro) die op 1 juli 2008 in werking is getreden, heeft de nodige gevolgen voor planschade. De Wro is sinds 1 september 2010 van kracht voor alle planschadeaanvragen die worden ingediend, dus ook voor planschades die vóór 1 juli 2008 zijn ontstaan toen de oude Wro nog van kracht was. Planschades die ouder zijn dan vijf jaar komen te vervallen vanwege verjaring. De nieuwe Wro kent een aantal belangrijke verschillen voor de afhandeling van planschade ten opzichte van de oude Wro. Ten eerste is tegenwoordig sprake van tegemoetkoming in planschade in plaats van een volledige vergoeding van planschade. Daarnaast is sprake van een eigen risico, waarbij een aanvraag voor planschade niet in behandeling behoeft te worden genomen als de potentiële schade minder bedraagt dan 2% van de oorspronkelijke waarde van de onroerende zaak of het inkomen. Door dit eigen risico en de heffing van leges wordt naar verwachting het aantal planschadeaanvragen minder en het uit te betalen bedrag per planschade lager. Overigens is een eigen risico niet van kracht bij directe planschade, maar dat is een weinig voorkomende vorm van planschade. In de nieuwe Wro is het (net zoals na de wijziging van 2005) mogelijk om eventuele planschade te verhalen op een initiatiefnemer. Echter de advieskosten voor het in behandeling nemen van een planschadeverzoek mogen wettelijk niet verhaald worden op een initiatiefnemer en blijven dus ten laste van de gemeente.

- Boerderij Gulhof Ophemert (Categorie II G)
  De voormalige boerderij De Gulhof staat nog steeds te koop. In het kader van de BBV voorschriften hoort dit vastgoed niet thuis onder de grondexploitatie omdat hier geen sprake is van een transformatie-proces. De boekwaarde van de woning ad. € 425.000,- is met terugwerkende kracht tot 1-1-2015 overgeheveld naar de Materiële vaste activa op de balans. De hiermee samenhangende tijdelijke beheerkosten zijn ook mee overgegaan. Bezien wordt of een andere strategie kan worden gevolgd teneinde de verkoop te bespoedigen. Het is onzeker of de opbrengst van de verkoop toereikend is om de boekwaarde goed te maken.

- Grondexploitatie (€ 750.000)
  In de raadsvergadering van 26 november 2015 zijn de grondexploitatieberekeningen Slingerbos Ophemert, Haaften Noord, Singelenberg Noord en Molenblok Varik (geactualiseerd) vastgesteld. Op basis van een opgestelde gevoeligheidsanalyse en specifieke geringschatting met betrekking tot de grondexploitaties zijn algemene en specifieke risico's te onderscheiden. Algemene risico's zijn risico's die zich voor kunnen doen op de parameters van alle grondexploitaties zonder dat deze een specifieke relatie hebben met de grondexploitaties. Het gaat hier om risico's van ontwikkeling op het gebied van kostenstijgingen (inflatie), opbrengstenstijging en rentestijgingen. Daarnaast zijn een aantal specifieke risico's te benoemen.

  In onderstaande tabel zijn de risico's opgenomen en de daarbij behorende risico-inschatting.

Omschrijving	Risico	Kans	%	Risicoinschatting
Algemene risico's:				
1. Kostenstijging	-225.000	Laag	12,5%	-28.125
2. Opbrengstenstijging	-571.000	Laag	12,5%	-71.375
Specifieke risico's				
3. Molenblok: niet afzetten vijf kavels	-649.000	Hoog	75,0%	-486.750
4. Molenblok: geen ontwikkeling dijkwoningen	-323.000	Laag	12,5%	-40.375
5. Molenblok: vervallen impulssubsidie	-250.000	Laag	12,5%	-31.250
6. Klingenberg: geen afzet zuidelijke kavels	-250.000	Laag	12,5%	-31.250
7. Haaften Nooord: geen afzet 22 woningen	-211.000	Laag	12,5%	-26.375
8. Slingerbos: Archeoligische opgraving	-293.000	Laag	12,5%	-36.625
	Totaal inschatting risico's			**-752.125**

Programma 9 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

- Ontwikkelingen Rijksbeleid (Categorie II H)
  Ontwikkelingen in het Rijksbeleid kunnen grote financiële effecten hebben voor de lokale overheden. Vaak gaat het hierbij om decentralisaties van taken die gepaard gaan met ombuigingen. Ook ombuigingen op de algemene uitkering van het gemeentefonds of wijzigingen in de verdeelsystematiek van de berekening van de algemene uitkering kunnen grote impact hebben op de financiële huishouding van de gemeenten. Dergelijke ontwikkelingen doen zich regelmatig en vaak op korte termijn voor, zodat hierbij sprake is van een reëel risico.

- Schadeclaims (Categorie II G)
  Met betrekking tot mogelijke schadeclaims valt te denken aan schadeclaims in het kader van de wettelijke aansprakelijkheid en inzake waardeverminderingen aan woningen als gevolg van bestemmingsplanontwikkelingen. De tweede categorie is meegenomen bij de grondexploitatie en zal hier verder niet besproken worden. Voor de eerste categorie aansprakelijkheidstellingen is een verzekering afgesloten. Het eigen risico voor personen-, zaak- en vermogensschade is € 2.500,- per schadegeval. In 2015 zijn in totaal 17 aansprakelijkheidstellingen ontvangen. Hiervan zijn er twee toegekend voor een totaalbedrag van € 920. Het merendeel van de aansprakelijkheidstellingen betreft verkeer en wegen. In 2015 is geen beroep gedaan op de aansprakelijkheidverzekering. Wel is in 2015 een drietal schadeclaims uitgekeerd door de verzekeraar (Centraal Beheer) voor een aansprakelijkheidstelling uit 2013. Het uitgekeerde bedrag is in totaal € 36.128. Het eigen risico voor de gemeente bedraagt € 6.770.

- Risico's die voortvloeien uit borgstellingen en gemeentegaranties (Categorie II L)
  De gemeente Neerijnen staat garant voor de betaling van rente en aflossing van een tweetal geldleningen van stichting De Wittenberg. Het schuldrestant van deze leningen bedraagt € 54.454,- per 31-12-2015. Ook voor Vitens staat de gemeente garant voor een bedrag van € 83.300,-. Dit bedrag is naar rato van het

aantal aansluitbare percelen. Daarnaast fungeert de gemeente als achtervang van een aantal door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw gegarandeerde geldleningen van in totaal € 8.534.000,-. Dit betreffen leningen die afgesloten zijn door Woningbouwvereniging De Goede Woning, Woningstichting De Kernen en de Vestia Groep.

- Garantiemandaat (Categorie II H)
  Neerijnen heeft van de opbrengst van de aandelen in het gasbedrijf in 2001 een garantiemandaat gekocht. Dit garantiemandaat bestaat uit een obligatie die elk jaar een rentecoupon van € 136.134 (3,75%) uitkeert. Dit bedrag is gelijk aan het dividend wat jaarlijks uit de aandelen van het gasbedrijf werd ontvangen. Het garantiemandaat loopt tot en mei 2021. In dat jaar wordt de obligatie tegen de nominale waarde afgelost. In dat jaar (2021) zal voor het laatst de rentecoupon van € 136.134 uitgekeerd worden. De nominale waarde van de obligatie ad. € 3.630.242 kan vanaf 2022 weer opnieuw worden belegd of gebruikt worden voor financiering. Met de huidige lage rentestand is het risico erg groot dat het opnieuw beleggen van de nominale waarde niet de 3,75% oplevert waarmee nu structureel in de meerjarenbegroting rekening gehouden wordt.

- Hypotheken (Categorie III L)
  Tot 2009 werden aan medewerkers van de gemeente hypotheken verstrekt op basis van een door de raad vastgestelde regeling. Vanaf 2009 is de hypotheekverstrekking voor nieuwe leningen verboden door middel van aanpassing van de wet Fido. De reeds verstrekte hypotheken blijven echter bestaan. In Neerijnen zijn aan 14 personen hypotheekleningen verstrekt met een schuldrestant per 31-12-2015 van € 2,44 mln. Door de verslechterde situatie op de woningmarkt kan het voorkomen dat bij verkoop van de woning de opbrengst niet toereikend is voor de aflossing van het schuldrestant.

- Precariobelasting (Categorie III L)
  Over de afschaffing van precariobelasting op nutswerken wordt al jarenlang gediscussieerd. In de laatste brief van februari 2016 gaat minister Plasterk ervan uit dat de afschaffing van de precariobelasting het beste kan worden geregeld bij een komende grotere hervorming/verruiming van het gemeentelijk belastinggebied. Daarin kunnen de effecten worden opgevangen. Hieruit vooruitlopend wordt in het voorjaar 2016 een wetsvoorstel inzake de afschaffing behandeld waarin de gemeenten die op 1 januari 2016 precario heffen het op die datum geldende tarief nog tien jaar maximaal mogen heffen. Na uiterlijk 10 jaar is geen precarioheffing meer mogelijk op nutsnetwerken. Deze periode kan worden bekort bij een grotere hervorming/verruiming van het gemeentelijke belastinggebied.

- Vennootschapsbelasting (Categorie I G)
  Met ingang van 1 januari 2016 is de gemeente belastingplichtig inzake de vennootschapsbelasting. Over de uitvoering van één en ander is nog veel onduidelijk zodat nog geen inschatting gemaakt kan worden van de eventueel verschuldigde vennootschapsbelasting.

In het overzicht op de volgende pagina wordt de totale risicowaarde van bovengenoemde risico's in beeld gebracht.

Conclusie
Op basis van de beschikbare weerstandscapaciteit ad van € 4.175.000,- en het berekende schadebedrag van de inventarisatie van de aanwezige risico's ad € 3.109.375,- kan de conclusie getrokken worden dat er in de gemeente Neerijnen voldoende ruimte (weerstand) beschikbaar is om financiële tegenvallers op te vangen.

	Risico	Kans	Schadebedrag
Programma 0 Algemeen bestuur			
Burgemeester en wethouders (Vervallen)	50.000	0,00%	0
Juridische kwaliteitszorg (II G)	175.000	50,00%	87.500
Wet dwangsom en beroep (I L)	50.000	12,50%	6.250
Wet datalekken (I L)	50.000	12,50%	6.250
Programma 1 Openbare orde en veiligheid			
Regionalisering basis-brandweerzorg/overdracht brandweerkazernes (Vervallen)	50.000	0,00%	0
Vervallen Rijksbijdrage bij ramp of zeer zwaar ongeval (I G)	50.000	50,00%	25.000
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat			
Wegen (III H)	500.000	87,50%	437.500
Beheer openbare verlichting (I G)	50.000	50,00%	25.000
Programma 4 Onderwijs			
Buitenonderhoud schoolgebouwen (I L)	50.000	12,50%	6.250
Uitvoering leerlingenvervoer (I H)	50.000	87,50%	43.750
Programma 5 Cultuur en recreatie			
Bomenonderhoud (I G)	50.000	50,00%	25.000
Onkruidbestrijding openbaar groen (I G)	50.000	50,00%	25.000
MFC Haaften (III H)	500.000	87,50%	437.500
Programma 6 Maatschappelijke Ondersteuning			
Vangnetuitkering (I G)	50.000	50,00%	25.000
Participatiewet (II G)	175.000	50,00%	87.500
Decentralisatie AWBZ (II H)	175.000	87,50%	153.125
Programma 7 Volksgezondheid en milieu			
Kosten bodemonderzoek en -sanering (I L)	50.000	12,50%	6.250
Sanering voormalige stortplaatsen (III L)	500.000	12,50%	62.500
Dumpen drugsafval (I G)	50.000	50,00%	25.000
Transitie taken Jeugdzorg(II G)	175.000	50,00%	87.500
Overdracht bevoegdheid provinciale bedrijven (I L)	50.000	12,50%	6.250
Programma 8 Ruimtelijke ordening en Volkshuisvesting			
Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen (II L)	175.000	12,50%	21.875
Planschade ex artikel 6.1 Wro (I L)	50.000	12,50%	6.250
Boerderij Gulhof Ophemert (II G)	175.000	50,00%	87.500
Financiële positie grondexploitaties			750.000
Financiering en algemene dekkingsmiddelen			
Ontwikkelingen Rijksbeleid (II H)	175.000	87,50%	153.125
Schadeclaims (II G)	175.000	50,00%	87.500
Risico's uit borgstellingen en garanties (II L)	175.000	12,50%	21.875
Garantiemandaat (II H)	175.000	87,50%	153.125
Hypotheken (III G)	500.000	50,00%	250.000
Precariobelasting (III L)	500.000	12,50%	62.500
Vennootschapsbelasting (I G)	50.000	50,00%	25.000
Totaal risicoschadebedrag			3.109.375

Kengetallen
Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen die gaan gelden voor de begroting vanaf 2016 en de jaarstukken vanaf 2015. Naast de kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De kengetallen en de beoordeling geven gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht aan uw raad over de financiële positie van de gemeente.
Hoe de kengetallen berekend moeten worden, is vastgelegd in een ministeriële regeling. Het gebruik en het vaststellen van de berekeningswijze van de kengetallen heeft geen functie als normeringinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincies. De invoering van de set van vijf kengetallen is voornamelijk bedoeld om de financiële positie voor raadsleden inzichtelijker te maken.

Voor de jaarstukken 2015 vindt u de verplicht voorgeschreven vijf financiële kengetallen in onderstaande tabel. De beoordeling is gebaseerd op de normen die de provincie als toezichthouder hanteert.

Benoeming van het kengetal	Waarde van het het kengetal					
	Jaarstukken 2013	Jaarstukken 2014	**Jaarstukken 2015**	Begroting 2015	Begroting 2016	Oordeel provincie
1A. Netto schuldquote	102%	84%	**75%**	92%	93%	voldoende
1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	84%	71%	**64%**	76%	80%	voldoende
2. De solvabiliteitsratio	20%	22%	**22%**	20%	20%	onvoldoende
3. Grondexploitatie	27%	27%	**25%**	28%	26%	n.v.t.
4. Structurele exploitatieruimte	-2,65%	-0,22%	**7,66%**	-2,16%	0,72%	voldoende
5. Belastingcapaciteit: Woonlasten meer-persoonshuishouden t.o.v. landelijk gemiddelde	123%	118%	**118%**	118%	117%	matig

Toelichting:

1. Netto schuldquote
Dit kengetal zegt het meest over de financiële vermogenspositie van een gemeente. De netto-schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op zijn tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten er zijn waardoor een begroting minder flexibel wordt. De netto-schuldquote geeft daarmee een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie.

Norm Gelderland
In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dar wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende.

2. Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe gezonder de gemeente.

Norm Gelderland
Wanneer de helft of meer van het totale vermogen uit eigen vermogen bestaat, dan is een gemeente voldoende solvabel. Is het kengetal voor solvabiliteit kleiner dan 30%, dan is er veel vreemd vermogen aanwezig en wordt dat als onvoldoende beoordeeld.

3. Structurele exploitatieruimte
Het financiële kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Norm Gelderland
Voor het bedrag voor onvoorziene uitgaven wordt bij artikel 12-gemeenten uitgegaan van de vuistregel van 0,6% van de uitkering Gemeentefonds en ozb-capaciteit. Als het kengetal hoger is dan deze 0,6% dan is de structurele exploitatieruimte voldoende. Tussen 0 en 0,6% matig en onder de 0% onvoldoende.

4. Grondexploitatie
Het financiële kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten.

Norm Gelderland
De provincie geeft aan dat een norm bepalen voor het kengetal grondexploitatie lastig is. Hiervoor is maatwerk van toepassing. Er is derhalve geen norm verbonden aan het kengetal grondexploitatie.

5. Belastingcapaciteit
In dit kengetal worden de woonlasten van de gemeente uitgedrukt in een percentage van de landelijk gemiddelde woonlasten van het vorig jaar.

Norm Gelderland
Ook voor dit kengetal heeft de provincie geen norm ontwikkeld. Neerijnen zit in 2016 17% boven de landelijk gemiddelde woonlasten in 2015. Dit wordt als matig beoordeeld.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen
In de paragraaf kapitaalgoederen wordt ingegaan op de beleidskaders en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met betrekking tot de 'grotere' kapitaalgoederen van onze gemeente. Deze 'grotere' kapitaalgoederen omvatten onder meer de kosten van aanleg en instandhouding van wegen, riolering, water, groen en gebouwen. De kosten van instandhouding van deze kapitaalgoederen worden opgenomen in meerjarenonderhoudsplannen, die door de raad worden vastgesteld.

Water en riolering
Sinds februari 2014 verzorgt Avri de water- en riooltaken voor de gemeente Neerijnen. Basis van de uitvoering is vastgelegd in het Water- en Rioleringsplan (WRP) gemeente Neerijnen 2013 t/m 2017.
Bij de herziening van het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) is de overstap gemaakt naar een verbreed rioleringsplan. Zo is het Water- en Rioleringsplan (WRP) 2013-2017 tot stand gekomen. Het WRP is gericht op het kwalitatief gestuurd beheer van het totale gemeentelijke watersysteem. Daarbij worden investeringen en vervangingen bepaald aan de hand van kwaliteit en huidige staat (niet langer op verwachte levensduur). Onlangs is een evaluatie van het WRP aan uw raad verzonden.

Voor de (financiële) jaarverantwoording 2015 heeft Avri een review opgesteld. Een van de belangrijkste project resultaten uit 2015 wordt gevormd door het onderzoek "Reinigen en Inspectie van het vrijverval rioolstelsel". Dit onderzoek heeft geresulteerd in een volledig inzicht in de onderhoudstoestand van het vrijverval stelsel in de gemeente. Hieruit blijkt dat de onderhoudstoestand van het vrijverval stelsel aanzienlijk beter is dan in het WRP voorzien. Het geplande budget in het WRP voor reparatie van schade aan het stelsel zal niet volledig nodig zijn. Daarnaast heeft het onderzoek zelf een aanzienlijk besparing opgeleverd. Avri heeft het totale areaal aan vrijverval riolering (62 km) in één keer laten onderzoeken in plaats van de geplande spreiding over 4 jaar. Dit heeft geleidt tot een financieel voordeel op dit onderdeel.

Ten aanzien van de watertaken en specifiek de stedelijke wateropgave zijn nog maar beperkte realisatie resultaten geboekt. Belangrijke oorzaak is het onderzoek naar nut en noodzaak van de verschillende ingrepen. Het eindresultaat van dit onderzoek heeft er toe geleidt dat tijdens het bestuurlijk overleg tussen gemeente Neerijnen en Waterschap Rivierenland (d.d. 29 oktober 2015) afspraken zijn vastgelegd. Globaal is vastgelegd dat realisatie van de stedelijke wateropgave wordt uitgesteld tot het moment dat het waterschap meer inzicht heeft in het nieuwe Klimaatscenario (medio 2017).

Groen
In december 2013 is het groenplan 'Ruimte voor groen' vastgesteld in de raad. Het groenplan geeft inzicht in hoe de gemeente de komende jaren wil omgaan het met groen.Het groenplan is opgebouwd uit drie delen. In het eerste deel (A) zijn de functies voor de komende 10 jaar op hoofdlijnen vastgelegd. In het tweede deel (B) zijn de beleidsaspecten vastgelegd en is het groen gecategoriseerd. Tenslotte zijn in het derde deel (C) de verschillende mogelijkheden van beheer uiteengezet en vertaald naar het bijbehorende budget. Er is gekozen voor het scenario maatwerk wat voorziet in een gedifferentieerd beheer per gebied.
Met AVRI zijn beheerafspraken gemaakt op basis van de vastgestelde beeldkwaliteit per gebiedsdeel. In het voorjaar zullen veel werkzaamheden voor de eerste maal door AVRI op de markt worden gezet. (onder andere maaien gazons, machinaal knippen van hagen, maaien van bermen en schonen van watergangen). Bij reconstructies en inboet wordt steeds meer rekening gehouden met een toekomstig verbod op het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Het groen wordt geschikt gemaakt voor mechanisch beheer en onderhoud.

Wegen
Het kwaliteitsniveau dat de raad in 2013 heeft vastgesteld (scenario 2; *Basis, alles heel en veilig*), is niet gehaald in 2015 omdat het budget hiervoor onvoldoende was. Het budget zou om aan dit uitgangspunt te voldoen, verhoogd moeten worden (van € 583.000) naar € 831.000. Omdat voor reconstructies en renovaties van wegen geen gelden beschikbaar zijn, wordt van het merendeel van de wegen, de fundatie en de berm zo slecht dat er steeds meer onderhoud nodig is.
Uw raad wordt dit jaar hierover geadviseerd.

Verkeer
De regio heeft dit jaar het regionale verkeersmodel vastgesteld. In dit verkeersmodel is door telling of berekening vastgesteld hoeveel voertuigen per weg en per etmaal over de regionale wegen rijden. Ook wordt er onderscheid gemaakt tussen de verschillende categorieën voertuigen. De gegevens worden gebruikt om het beleid met betrekking tot de wegconstructie en de te nemen verkeersmaatregelen te bepalen. Het (verkeers)beleid wordt hierop afgestemd.

Openbare verlichting
In het afgelopen jaar is de voorbereiding van de herstructurering openbare verlichting buitengebied is afgerond. Enkele knelpunten die nog in het buitengebied resteren worden dit jaar opgelost.

Vervoer
Onlangs is een definitieve keuze gemaakt over de manier waarop de zuid-wetsboog bij Meteren wordt aangesloten op de spoorlijn Utrecht – 's-Hertogenbosch in het kader van het Programma Hoogfrequent Spoor (PHS). Binnenkort wordt de Milieu Effect Rapportage (MER) opgestart. Samen met de gemeenten Geldermalsen, Zaltbommel en Maasdriel hebben wij de ODR opdracht gegeven dit traject te begeleiden.

Begraafplaatsen
In 2015 lag de prioriteit van de begraafplaatsen bij het oplossen van knelpunten, zoals de waterproblematiek in Haaften en het verbeteren van de kwaliteit van het groenonderhoud.
Uw raad heeft besluiten genomen m.b.t. het begraven in Neerijnen voor nu en in de toekomst. Hetgeen door uw raad besloten is, is verder uitgewerkt.

Gemeentelijke gebouwen
Bij het beheer van de gemeenlijke gebouwen is het gebruikelijk om de kosten van het periodiek- en het groot onderhoud in een meerjarenonderhoudsplan op te nemen. Op basis van dit meerjarenplan kan het gemiddeld per jaar voor onderhoud benodigde bedrag worden berekend. Dit gemiddeld per jaar benodigde bedrag wordt elk jaar in de voorziening onderhoud gebouwen gestort; de jaarlijks voor het onderhoud benodigde bedragen worden conform het meerjarenonderhoudsplan aan de voorziening onttrokken. Op deze wijze is het noodzakelijke onderhoud aan de gemeentelijke onroerende zaken in financiële zin voldoende afgedekt en is sprake van in de loop der tijd gelijkblijvende exploitatielasten.
De huidige stand van de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen bevat voldoende middelen voor het dekken van de onderhoudslasten voor de komende 35 jaar; daarna laat de planning zien dat meer middelen noodzakelijk zijn. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat het bovenstaande is gebaseerd op continuering van het bestaande beleid. Het standpunt van het college is dat er middels nieuw beleid wordt overgegaan tot het afstoten van zoveel mogelijk vastgoed. Als dat beleid wordt doorgezet, zal het financiële plaatje er heel anders komen uit te zien. De gemeenteloods in Waardenburg is verhuurd aan een (bergings)bedrijf.

Totaaloverzicht lasten kapitaalgoederen

Kapitaalgoed	Apparaatskosten	Kapitaallasten	Overige lasten	Totaal
Water (incl. beleidsondersteuning en beheersplan)	63	0	49.695	49.758
Groen	346	521	506.231	507.098
Wegen (onderhoud wegen)	775	56.319	1.006.588	1.063.682
Wegen (onderhoud bermen)	0	0	175.767	175.767
Openbare verlichting (incl. kosten beheersplan)	0	0	240.943	240.943
Riolering	567	711.310	783.985	1.495.862
Begraafplaatsen	41.030	79.215	184.832	305.077
Gemeentelijke gebouwen	0	16.990	57.210	74.200
Schoolgebouwen	1.186	389.452	51.543	442.181

3.4 Financiering

Inleiding
In de wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) worden de kaders gesteld voor een verantwoorde, prudente en professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden. Naast de van hogerhand opgelegde regels, geven de individuele gemeenten zelf een nadere inkadering door het vaststellen van nadere regels. In september 2015 is door het College een nieuw Financieringsstatuut vastgesteld ter vervanging van het in 2007 vastgestelde Treasurystatuut. In het Financieringsstatuut zijn de aanpassingen in de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) doorgevoerd. Met name het Schatkistbankieren is een nieuw onderdeel. Kort samengevat houdt dit in dat gemeenten overtollige liquide middelen bij de schatkist van het rijk moeten stallen. Daarnaast is de in 2014 in werking getreden Wet Houdbare Overheidsfinanciën verwerkt in het Financieringsstatuut.

In het Financieringsstatuut is de "infrastructuur" van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten. Het statuut maakt een objectieve en transparante verantwoording vooraf en achteraf mogelijk. Naast het financieringsstatuut zal de gemeente jaarlijks een financieringsparagraaf opnemen in zowel de begroting als in de jaarrekening. Hierin worden de specifieke beleidsvoornemens respectievelijk de uitvoering het beleid op het gebied van treasury besproken.

Treasurybeheer
Bij het vaststellen van de begroting 2015 wordt de rente niet meer doorbelast naar de verschillende producten en programma's worden direct tot uitdrukking gebracht op programma 9, Financiering en algemene dekkingsmiddelen.

Financieringsbeleid
Uitgangspunt is dat bij een normale rentestructuur (lange rente is hoger dan de korte rente) tot aan de kasgeldlimiet kort gefinancierd wordt via het aantrekken van daggeld en dat boven deze limiet er langdurige (vaste) geldmiddelen worden aangetrokken.
In de eerste helft van 2015 was de rente van kasgeldleningen 0,05%. In de tweede helft van 2015 was er zelfs sprake van een negatieve rente variërend van -0,05% tot -0,10%. De kosten van kasgeldeningen over 2015 bedroeg derhalve slechts € 102,78. In de begroting was rekening gehouden met een percentage van 0,5% en een bedrag van € 17.442 aan rentekosten voor kasgeldleningen.

In 2015 zijn geen nieuwe vaste geldleningen afgesloten. De restschuld van de vaste geldleningen per 31 december 2015 is € 22.078.538.

Beleggingen
In 2001 heeft de gemeente Neerijnen de opbrengst van de verkoop van het gasbedrijf van € 3.630.242,-- (NLG 8 miljoen) in een Garantiemandaat bij de ABN/AMRO belegd. Dit product heeft een looptijd van 20 jaar (tot 1-9-2021) en heeft een hoofdsomgarantie van € 3.630.242,--. Dit houdt in dat aan het eind van de looptijd in ieder geval de hoofdsom uitgekeerd wordt. Daarnaast wordt elk jaar een uitkering gedaan van € 136.134,-- (3,75% van de hoofdsom).
Om er voor te zorgen dat in 2021 de hoofdsom uitgekeerd kan worden is een swap (obligatie) aangekocht met een looptijd van 20 jaar. Met een klein deel van het ingelegde bedrag (het actieve deel) wordt belegd in beleggingen met hoog verwacht rendement en hoog risico. Bij de voorjaarsnota 2011 is, in het kader van de ombuigingsoperatie, besloten het actieve deel op te nemen en de opbrengst ad. € 585.000,-- te gebruiken voor extra afschrijvingen van investeringen met een maatschappelijk nut. De obligatie heeft een waarde van € 4.410.545,-- per 31 december 2015 en het actief deel € 8.085. Het rendement vanaf 2001, inclusief de jaarlijkse stortingen, komt hiermee op € 3.279.000,--. Dit is ca. 6,45% gemiddeld per jaar.

Hieronder wordt het verloop van de waarde van het garantiemandaat weergegeven.

	31-12-2013	31-12-2014	31-12-2015
I obligatie	4.289.470	4.537.000	4.410.545
II actief deel	5.503	13.682	8.085
Totaal I en II	4.294.973	4.550.686	4.418.630

Renterisicobeheer

Als maatstaf voor een goed treasurybeleid geldt het renterisico dat wordt gelopen over zowel het lang als het kort vreemd vermogen. Als richtlijn voor het lang vreemd vermogen wordt gebruik gemaakt van de renterisiconorm. Deze norm houdt in dat maximaal over 20% van de vaste schuld per 1 januari een renterisico wordt gelopen. Het renterisico over het kort vreemd vermogen wordt bepaald aan de hand van de kasgeldlimiet. Deze limiet geeft aan dat de vlottende schuld maximaal 8,5% van het begrotingstotaal per 1 januari van het dienstjaar mag bedragen.
De kasgeldlimiet voor 2015 kwam uit op een bedrag van € 2.000.000,--.

Ruimte kasgeldlimiet 2015
De gemiddelde ruimte per kwartaal blijkt uit onderstaande tabel.

Bedragen x € 1.000	1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
Gemiddeld tekort vlottende middelen	1.787	1.954	435	2.117
Kasgeldlimiet	2.000	2.000	2.000	2.000
Ruimte onder kasgeldlimiet	213	46	1.565	-117

In 2015 is de kasgeldlimiet alleen in het laatste kwartaal licht overschreden. Gedurende 2015 is het tekort aan liquide middelen gefinancierd met kasgeld. De kasgeldleningen variëren van € 2 tot € 5 miljoen. Per ultimo 2015 bedraagt de kasgeldlening € 5.000.000. In het overzicht is tevens rekening gehouden met de saldi op de rekening courant schatkistbankieren. Per 31 december 2015 bedraagt het saldo schatkistbankieren € 2.596.045.

Renterisiconorm
De renterisiconorm begrenst de rentegevoeligheid van de vaste schuldpositie van de gemeente. Het renterisico wordt bepaald door de som van het bedrag aan herfinanciering en van het bedrag aan renteherziening op de vaste schuld. Het percentage voor de risiconorm voor de gemeenten is vastgesteld op 20%. Er mag dus per jaar maar 1/5e deel van de langlopende schuld aan rentewijziging onderhevig zijn.

	Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld 2015-2018, *bedragen * € 1.000*	2015	2016	2017	2018
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2	Netto renteherziening op vaste schuld (1a -/- 1b)	0	0	0	0
3a	Nieuw aan te trekken vaste schuld	0	0	0	0
3b	Nieuw te verstrekken vaste schuld	0	0	0	0
4	Netto aan te trekken vaste schuld (3a -/- 3b)	0	0	0	0
5	Te betalen aflossingen	1.392	1.393	1.393	1.393
6	Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	1.392	1.393	1.393	1.393
7	Renterisico op vaste schuld (2 + 6)	1.392	1.393	1.393	1.393
Renterisiconorm					
8	Stand van de vaste schuld per 1 januari	23.471	22.079	20.686	19.293
9	Te hanteren %	20%	20%	20%	20%
10	Renterisiconorm (8 x 9)	4.694	4.416	4.137	3.859
Toets renterisiconorm					
10	Renterisiconorm	4.694	4.416	4.137	3.859
	Renterisico op vaste schuld	1.392	1.393	1.393	1.393
11	Ruimte (10 -/- 7)	3.302	3.023	2.744	2.466

Het renterisico op de vaste schuld valt ruimschoots binnen de renterisiconorm.

3.5 Bedrijfsvoering

Inleiding

Onder bedrijfsvoering verstaan we de wijze waarop de financiële en personele middelen worden ingezet om zo effectief en efficiënt mogelijk de afgesproken producten te leveren c.q. taken te vervullen. Bedrijfsvoering omvat de onderdelen personeel, inkoop, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting en is bepalend voor de wijze waarop de gemeente haar taken kan verwezenlijken. Bedrijfsvoering heeft als reikwijdte de volledige gemeentelijke organisatie, dus niet alleen de ambtelijke, maar ook de bestuurlijke organisatie. De burger mag erop rekenen, dat de gemeente de beschikbare middelen transparant, doelmatig, doeltreffend en rechtmatig besteedt, dat ze met andere woorden een betrouwbare partner is.

Bestuurlijke organisatie

In het licht van het Coalitieakkoord 2014-2018 ("Bouwen aan Vertrouwen") zijn de beleidsvoornemens van de coalitie van SGP, VVD, CDA en PvdA uitgewerkt in het collegeprogramma. Het college zal als een eenheid de ambities oppakken en ze met draagvlak waar maken. Samen het beste bereiken voor de inwoners en de ondernemers. Dat is de bestuurlijke drijfveer.
Met de Raad die op basis van inhoud de kaders stelt en het college controleert.
En een college dat klaarstaat voor haar inwoners en ondernemers en de gemeenteraad in positie brengt.
Het begrip burgerparticipatie is belangrijk en zal nog belangrijker worden. Het streven is erop gericht de burger in een zo vroeg mogelijk stadium te betrekken bij het opstellen van beleidsplannen; en niet alleen de individuele burger, maar ook de ondernemers, de maatschappelijke organisaties en de verenigingen. Het bestuur staat voor een ambtelijke organisatie, die extern gericht is en waar de burger centraal staat.

Bedrijfsvoering algemeen

De afgelopen jaren is de bedrijfsvoering verder ontwikkeld. De planning en control cyclus is voorzien van een behoorlijk fundament en we bouwen verder aan een transparante organisatie. De organisatie is in control en de financiële positie is in 2015 verbeterd.

Samenwerking

In 2015 is veel geïnvesteerd in de samenwerking met de gemeenten Geldermalsen en Lingewaal. Één en ander heeft geleid tot het onderzoeksrapport 'GNL: samen sterker' en een begrotingsscan. In het onderzoeksrapport is een drietal samenwerkingsvormen onderzocht: samenwerking op de beleidsrijke taken met Lingewaal en Geldermalsen, een ambtelijke fusie en een bestuurlijke fusie.

In de raadsvergadering van 28 januari 2016 heeft de raad de intentie uitgesproken dat de beoogde intensivering van de samenwerking tussen de gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal als 'stip op de horizon' de vorm aanneemt van een bestuurlijke fusie.

Personeel

De gemeente heeft te maken met een voortdurende groei van het aantal taken en het invoeren van wet- en regelgeving. Zowel de taken als de vernieuwde wet- en regelgeving worden steeds complexer. De transities inzake het sociaal domein zijn hiervan een goed voorbeeld. Deze taken zijn met ingang van 1 januari 2015 overgegaan naar de gemeenten. De omvang en complexiteit van deze taken zijn niet te vergelijken met enige andere decentralisatie ooit.
Het management besteedt maximale aandacht aan de arbeidsomstandigheden en werkt aan een klimaat waar de medewerkers ertoe doen. We willen investeren in goede medewerkers en we zoeken naar mogelijkheden om de goede medewerkers langer aan ons te binden. Uitstroom kunnen we uiteindelijk niet voorkomen. Al is door de crises de mobiliteit nagenoeg tot stilstand gekomen.
Met het oog op de hiervoor genoemde bestuursopdracht en met het oog op een gewenste regievorming zijn vacatures niet of nauwelijks structureel ingevuld.

De inhuur van personeel van derden heeft nu, gezien de ontwikkeling in GNL verband de voorkeur. Geen vaste aanstellingen.
Verder is inhuur acceptabel bij de behoefte aan tijdelijke – of beperkte – specialistische kennis. De inhuur is op uniforme wijze geregeld. In het MT, wordt besloten over de inhuur van tijdelijk personeel.

Inkoop
Voor haar inkopen maakt de gemeente Neerijnen gebruik van de diensten van het Inkoopbureau van de Regio Rivierenland. Het Inkoopbureau voert voor de gemeente de volgende taken uit:
- Advisering bij inkoop- en aanbestedingstrajecten.
- Organisatie, coördinatie en uitvoering van inkoop- en aanbestedingstrajecten.
- Advisering over de rechtmatigheid van inkoop en aanbesteding.
- Controle van inkoop- en aanbestedingstrajecten.
- Ontwikkeling van inkoopbeleid voor de gemeente Neerijnen.
- Ontwikkeling van een professionele inkoopfunctie voor de gemeente Neerijnen.

Uiteraard komen inkopen tot stand in een proces van samenspraak tussen medewerkers van het Inkoopbureau van Regio Rivierenland en medewerkers van de gemeente Neerijnen met als uiteindelijk doel optimalisatie van de gemeentelijke inkoopfunctie. Door de overstap naar een regiegemeente is het aantal aanbestedingen drastisch verminderd.

Organisatie
Na de organisatieverandering in 2014 onderscheiden we twee teams in een compacte organisatie. Enerzijds Dienstverlening en Beleid, anderzijds de Bedrijfsvoering.. Door decentralisatie- en integratietendensen vanuit de Rijksoverheid en aanpassingen in wet- en regelgeving worden nieuwe taken aan de gemeenten toebedeeld en dienen bestaande taken op een andere wijze te worden ingevuld. Dit vergt voor de bestaande organisatie een voortdurend inspelen op de op onze gemeente afkomende invloeden van buitenaf. Steeds moet bekeken worden hoe de werkzaamheden die voortkomen uit decentralisatie en integratie en uit aanpassingen in de wet en regelgeving het beste in de bestaande organisatie kunnen worden ingepast. Hiernaast heeft ook samenwerking met externe partijen zijn invloed op de bestaande organisatie. Het is en blijft wat dit betreft dus een belangrijke taak van bestuur en management continu te blijven zoeken naar een optimale organisatie onder invloed van de vele wijzigingen die op onze gemeente afkomen.

Financiën
De financiële positie van Neerijnen is verbeterd. De meerjarenbegroting 2016-2019 sluit voor het eerst sinds jaren met positieve saldi's. Er was zelfs ruimte om de eerste instantie ingeboekte ombuigingen terug te draaien. De ombuigingen uit eerdere jaren en de outsourcing van onderdelen van de organisatie heeft zijn vruchten afgeworpen.

In 2015 zijn we bezig geweest met:
- de aanpassingen die voortkomen uit de nieuwe regelgeving voor de BBV;
- het geschikt maken van de financiële administratie voor de sociale transities;
- de implementatie van de vennootschapsbelasting per 1 januari 2016;
- de veranderde opzet van de interne controles, dit komt door de aangescherpte richtlijnen voor de accountantscontrole.

Automatisering en informatisering
Naast de traditionele productiefactoren arbeid en kapitaal, wordt informatie tegenwoordig ook steeds vaker beschouwd als een productiefactor. Omdat organisaties steeds afhankelijker van elkaar worden, is onderlinge communicatie zo belangrijk geworden dat organisaties te allen tijd de juiste informatie moeten hebben om naar behoren te kunnen functioneren. Juiste, volledige en tijdig beschikbare gegevens zijn dan ook van groot belang voor het functioneren van een gemeente en de partijen (ook individuele burgers) waarmee zij zaken doet. Mede in het licht hiervan is gewerkt aan een volledig digitaal archief. Daarmee is het niet langer noodzakelijk de documenten fysiek te archiveren.
Gezien het belang van de gegevens waarover de gemeente beschikt en het gevaar dat misbruik of oneigenlijk gebruik van deze gegevens met zich meebrengt, behoeft het geen betoog dat informatiebeveiliging een belangrijke plaats inneemt in het gemeentelijk gegevensbeheer. In 2015 is het informatiebeveiligingsplan opnieuw vastgesteld en ter informatie aan het college verzonden. Het informatiebeveiligingsplan wordt verder uitgewerkt en geïmplementeerd in de organisatie.

Communicatie
Communicatie wordt waar mogelijk zo veel mogelijk afgestemd op de verschillende dorpen. Inwoners moeten goed worden geïnformeerd over de zaken die spelen in hun directe leefomgeving. Door middel van een heldere en goed toegankelijke website kan de informatieverstrekking aan burgers, instellingen en bedrijven verbeterd worden.
Een belangrijk aandachtspunt bij het verstrekken van informatie is het vermogen om zich in te leven in de vragen van burgers, instellingen en bedrijven. Voor zover dit nog niet het geval is, zal dit aspect continu

onderdeel moeten vormen van training en opleiding. Om draagvlak voor beleid te verwerven is het essentieel dat belanghebbenden zoals (groepen van) inwoners, maatschappelijke organisaties, verenigingen, winkeliers en ondernemers vanaf het allereerste stadium betrokken worden bij de ontwikkeling van dat beleid. De rol van goede communicatie en burgerparticipatie wordt steeds belangrijker voor de gemeentelijke overheid die, mede gedwongen door bezuinigingen, steeds verder moet terugtreden en meer taken en verantwoordelijkheden over moet laten aan de maatschappij en de individuele burgers. Deze beweging vraagt heldere communicatie over de veranderende rollen tussen overheid, organisaties en individuele burgers.

Huisvesting

De bestuurlijke en ambtelijke organisatie van onze gemeente is gehuisvest in een cultuurhistorisch gebouw in een prachtige omgeving. De keerzijde van deze locatie is dat de beheerkosten van een dergelijk rijksmonument hoger liggen dan de beheerkosten van een modern kantoorgebouw. Gezien de afbouw van de formatie, is er minder ruimte nodig. In 2014 zijn de opstallen en de kavels verkocht aan het Geldersch Landschap en zijn alle activiteiten geconcentreerd in het kasteel. Daarmee zijn de huisvestingslasten structureel aanzienlijk teruggebracht. Ook is in het kader van de uitbesteding van taken de gemeentelijke werf in Waardenburg verhuurd.

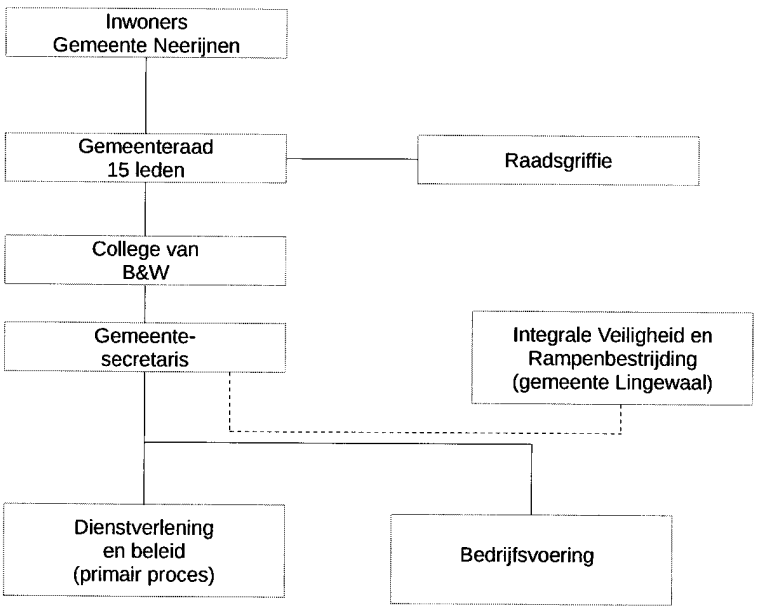

3.6 Verbonden partijen

Wat is een verbonden partij
In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de zogenaamde 'verbonden partijen' van de gemeente Neerijnen. Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Het kan gaan om gemeenschappelijke regelingen (publiekrechtelijke organisatie), deelnemingen (vennootschappen), stichtingen en verenigingen (privaatrechtelijke organisaties).
Er is sprake van een bestuurlijk belang als de gemeente zeggenschap heeft over de verbonden partij, hetzij in de vorm van een zetel in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Van een financieel belang is sprake als de gemeente voor de kosten opdraait als de verbonden partij failliet gaat, of als de gemeente aansprakelijk wordt gesteld als de partij haar verplichtingen niet nakomt. Er is ook sprake van een financieel belang als de gemeente risico draagt over ingelegd kapitaal, zoals het bezit van aandelen.

Waarom inzicht in verbonden partijen
Het is vanuit bestuurlijk, beleidsmatig en financieel oogpunt van belang dat in begroting en jaarverslag inzicht wordt gegeven in het reilen en zeilen van de verbonden partijen.

Verbonden partijen voeren vaak beleid uit dat de gemeente in principe ook zelf kan uitvoeren. Als de uitvoering van het beleid is gedelegeerd aan een verbonden partij, blijft de gemeente de uiteindelijke verantwoordelijkheid houden voor het realiseren van de beoogde doelstellingen, zoals die in de programmaplannen zijn opgenomen. De in deze paragraaf gepresenteerde informatie is dan ook een middel voor de raad om de kaderstellende en controlerende taak naar behoren te kunnen uitoefenen.

De gemeente moet daarnaast inzicht hebben in alle ins en outs van de verbonden partijen, omdat ze kosten en financiële risico's met zich meebrengen en dus beslag leggen op een deel van de gemeentelijke middelen.

De raad heeft op 20 januari 2011 de nota 'Verbonden partijen gemeente Neerijnen' vastgesteld. In deze nota is het beleidskader uitgewerkt waaraan de verbonden partijen van de gemeente Neerijnen dienen te voldoen. Ook is in deze nota vastgelegd op welke wijze beheer van en toezicht op verbonden partijen vorm gegeven kan worden.

Verbonden partijen en Neerijnen
Onderstaande tabel bevat een overzicht van de verbonden partijen van Neerijnen per 31 december 2015 en de bestuurlijke vertegenwoordiging van onze gemeente eveneens per 31 december 2015.

Type en naam verbonden partij	Bestuurlijke vertegenwoordiging
Gemeenschappelijke regelingen	
1. Regio Rivierenland (vestigingsplaats:Tiel)	Lid Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur Wethouder H.A. Verwoert Plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur Burgemeester
2. Afvalverwerking Rivierenland (Avri) (vestigingsplaats: Geldermalsen)	Lid Algemeen Bestuur Wethouder T. Kool Plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur Wethouder H.A. Verwoert
3. Werkvoorzieningsschap LANDER (vestigingsplaats: Geldermalsen)	Lid Algemeen Bestuur Wethouder J. Krook Raadslid S.L.T.A.J. Nouwens Raadslid H.B. Challik Plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur Wethouder J. Andriesse

Type en naam verbonden partij	Bestuurlijke vertegenwoordiging
4. Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal (vestigingsplaats: Kerk-Avezaath)	Lid Algemeen Bestuur Wethouder H.A. Verwoert Plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur Wethouder T. Kool
5. Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) (vestigingsplaats: Nijmegen)	Lid Algemeen Bestuur Burgemeester Plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur Wethouder H.A. Verwoert
6. Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR) (vestigingsplaats: Tiel)	Lid Algemeen Bestuur Wethouder J. Andriesse Plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur Wethouder J. Krook
7. Regionaal Archief Rivierenland (RAR) (vestigingsplaats: Tiel)	Lid Algemeen Bestuur Wethouder J. Andriesse Raadslid H. Mulder Plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur Wethouder J. Krook Raadslid C.F. van Wendel de Joode
8. Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) (vestigingsplaats:Tiel)	Lid Algemeen Bestuur Wethouder T. Kool Plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur Wethouder H.A. Verwoert
9. GGD Gelderland-Zuid (GGD-GZ) (vestigingsplaats: Nijmegen)	Lid Algemeen Bestuur Wethouder J. Krook Plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur Wethouder J. Andriesse
Deelnemingen	
10.BNG Bank (vestigingsplaats: 's Gravenhage)	Vertegenwoordiger aandeelhoudersvergadering Wethouder J. Andriesse

1. Regio Rivierenland
Regio Rivierenland is een samenwerkingsverband in de vorm van een gemeenschappelijke regeling van 10 gemeenten te weten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel, West Maas en Waal en Zaltbommel.
Regio Rivierenland is opgericht om de deelnemende gemeenten te ondersteunen en te faciliteren op alle terreinen waarop gemeenten zich richten en een verantwoordelijkheid hebben. Dit gebeurt door gemeentelijke taken aan de regio over te dragen, contracten met de Regio af te sluiten over het leveren van diensten en afspraken te maken over beleidsmatige afstemming.

Begroting en jaarstukken van Regio Rivierenland bestaan net als bij de gemeenten ook uit een aantal programma´s. Bij Regio Rivierenland wordt wat dit betreft een onderscheid gemaakt tussen de bestuurlijke ondersteuning van de regio bestaande uit de programma's 'Regionale samenwerking' en 'Programma's & strategie' en de uitvoerende (dienst)onderdelen van de regio bestaande uit de programma's 'Avri' en 'Contractgestuurde dienstverlening'.

De belangrijkste ontwikkeling in 2015 is de besluitvorming inzake de afsplitsing van Avri. Door de gemeenteraden van alle regio-gemeenten is ingestemd met de afsplitsing en zijn de volgende financiële kaders geformuleerd:

- de afsplitsing heeft geen gevolgen voor de hoogte van de afvalstoffenheffing;
- de afsplitsing heeft geen gevolgen voor de bijdragen die de regio-gemeenten betalen voor de kosten van Regio Rivierenland;
- als randvoorwaarde voor de afsplitsing geldt, dat de continuïteit van de bedrijfsvoering van Regio Rivierenland.

Voor de financiering van de bedrijfsactiviteiten van Avri is voor totaal aan € 15 miljoen aan nieuwe leningen aangetrokken. Als gevolg van de huidige lage marktrente zijn de gevolgen voor de afvalstoffenheffing beperkt (€ 2).
Daarnaast is in 2015 samen met de gemeenten en overige partners veel energie gestopt in een tijdige en succesvolle afwikkeling van het Regiocontract 2012-2015. Voor twee van de vijf deelprogramma's (pijlers) uit het Regiocontract heeft de provincie uitstel verleend tot medio 2016.
Halverwege 2015 is de aandacht komen te liggen op de totstandkoming van het Regionale Ambitiedocument. Dit document is inmiddels ter instemming aan de raden van de deelnemende gemeenten voorgelegd voor draagvlak om de doelen te realiseren die we als gezamenlijke gemeenten nastreven voor ons rivierengebied.
In 2015 heeft Avri de buitendienst van gemeente Tiel overgenomen en de mensen en middelen geïntegreerd in de organisatie.

In de primitieve begroting 2015 van Regio Rivierenland was de bijdrage van Neerijnen geraamd op € 90.876. In de bestuursrapportage 2015 is de bijdrage verlaagd met € 5.828 tot € 85.048. De voorlopige jaarstukken 2015 van Regio Rivierenland sluiten met een positief saldo van € 69.000. Voorgesteld wordt om het positief saldo te reserveren in de bestemmingsreserve "Speerpuntberaden" en beschikbaar te houden voor de instelling van een regionaal fonds voor regionale investeringen en projecten om de doelstellingen uit het Ambitiedocument te realiseren.

Regio Rivierenland	Per 1-1-2015	Per 31-12-2015
Eigen vermogen	€ 3.829.000,-	€ 3.506.000
Vreemd vermogen	€ 39.611.000,-	€ 48.148.000
Financieel resultaat	€ 364.130,-	€ 69.000

2. Afvalverwerking Rivierenland (Avri)
Op 17 september 2015 heeft de raad besloten tot de afsplitsing van Avri van Regio Rivierenland met ingang van 1 januari 2016 en hiervoor een afzonderlijke gemeenschappelijke regeling in te stellen.
Afvalverwerking Rivierenland (Avri) is een gemeenschappelijke regeling van tien gemeenten voor de behartiging van de afvalverwijdering en afvalverwerking, het beheer van de openbare ruimte en toezicht en handhaving ten behoeve van de betrokken gemeenten.
De deelnemende gemeenten zijn: Buren, Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel, West Maas en Waal en Zaltbommel.
Over 2015 is de verantwoording van Avri nog verwerkt in de jaarrekening van Regio Rivierenland.

3. Lander werk & participatie
Lander werk & participatie is een gemeenschappelijke regeling van acht gemeenten voor de uitvoering van een aantal belangrijke sociale verzekeringswetten: de Wet sociale werkvoorziening (WSW), de Wet werk & bijstand (WWB), de voormalige Instroom- en Doorstroomregeling (I/D), de voormalige Wet inschakeling werkzoekenden (WIW), de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (WAJONG) en de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ). De deelnemende gemeenten in Lander zijn Buren, Culemborg, Geldermalsen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel en Zaltbommel. De missie van Lander is het bieden van werk aan mensen die niet op eigen kracht een baan kunnen vinden of hen begeleiden naar een plek op de reguliere arbeidsmarkt.

In uw vergadering van 18 december 2014 heeft uw raad besloten tot deelname in de Gemeenschappelijke Regeling Werkzaak Rivierenland met ingang van 1 januari 2015. Deze gemeenschappelijke regeling behelst de gemeenten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Maasdriel, Neerijnen, Tiel, West Maas en Waal en Zaltbommel. Werkzaak Rivierenland is een uitvoeringsorganisatie inzake de Participatiewet waarin per 1 januari 2016 de Gemeenschappelijke regeling Lander zal integreren.

Op 8 oktober heeft uw raad besloten tot opheffing van de gemeenschappelijke regeling Lander per 1 januari

2016. Het AB van Lander heeft op basis van een liquidatieplan opgesteld waarin geregeld is welk deel van het vermogen overgeheveld wordt naar Werkzaak en welk gedeelte ten gunste van de deelnemende gemeenten komt. In verband met de liquidatie van Lander is de jaarrekening 2015 van Lander op het moment van schrijven van deze paragraaf nog niet gereed.

Lander	Per 1-1-2015	Per 31-12-2015
Eigen vermogen	€ 9.671.000,-	*€ nog niet bekend*
Vreemd vermogen	€ 4.499.000,-	*€ nog niet bekend*
Financieel resultaat		*€ nog niet bekend*

4. Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal
Het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal is een samenwerkingsverband van 8 gemeenten (Buren, Culemborg, Druten, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel en West Maas en Waal). Op 1 december 1998 is besloten om samen met het Recreatieschap Over-Betuwe en Natuur- en Recreatieschap Lingegebied de BV Recreatiemaatschappij Rivierengebied op te richten. De maatschappij is een maatschappelijke onderneming gericht op het behartigen van maatschappelijke taken zonder onderworpen te zijn aan aandeelhouderswaarden. Sinds mei 2008 is de naam van de BV gewijzigd en wordt gewerkt vanuit de handelsnaam 'uit®waarde'.
Het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal behartigt de belangen op het gebied van openluchtrecreatie, toerisme, landschapsschoon en natuurbescherming op bovenlokaal niveau voor de acht deelnemende gemeenten. De kernactiviteit van 'uit®waarde' bestaat uit het instandhouden, verbeteren en uitbreiden van de openbaar recreatief toeristische infrastructuur in het werkgebied van de in het rivierengebied samenwerkende recreatieschappen ten behoeve van een breed publiek.

Omdat met ingang van 1 juli 1999 alle taken van het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal zijn overgedragen aan de BV Recreatiemaatschappij Rivierengebied, voert het schap geen eigen activiteiten en exploitaties meer uit.
Bij de instelling van de BV Recreatiemaatschappij Rivierengebied op 1 juli 1999 is de exploitatiebijdrage van de gemeente Neerijnen aan het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal in één keer afgekocht, zodat met ingang van deze datum geen exploitatiebijdragen meer verschuldigd zijn. Op basis van de gekozen constructie en de eenmalige afkoop van de exploitatiebijdrage, is het risico van de gemeente Neerijnen beperkt tot het teloorgaan van de op 1 juli 2008 ingebrachte afkoopsom.

5. Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) is een samenwerkingsverband van 18 gemeenten (Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Geldermalsen, Groesbeek, Heumen, Lingewaal, Maasdriel, Millingen aan de Rijn, Neder-Betuwe, Neerijnen, Nijmegen, Tiel, Ubbergen, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel) voor brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening, voorbereiding en coördinatie op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Het samenwerkingsverband, gevestigd in Nijmegen, is gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen en de Wet veiligheidsrisico's. De VRGZ zorgt voor een veilige regio waarin rampen en crises zo goed mogelijk voorkomen en bestreden worden en de inwoners kunnen rekenen op snelle en goede geneeskundige hulpverlening en brandweerzorg; dit in samenwerking met de 18 gemeenten, de politie en andere lokale, regionale en landelijke partners.

Het algemeen bestuur van de VRGZ bestaat uit de burgemeesters van de 18 deelnemende gemeenten onder voorzitterschap van de burgemeester van de gemeente Nijmegen. Organisatorisch gezien bestaat de VRGZ uit vijf sectoren: de sector Veiligheidsbureau, de sector Brandweer, de sector Gemeenschappelijke meldkamer, de sector Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio en de sector Regionale ambulancevoorziening. Als belangrijke ontwikkelingen binnen de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid kunnen in 2015 worden genoemd:
- Instrument Ruimtelijke Veiligheid
- Regionaal Risicoprofiel en Regionaal Beleidsplan: consultatie van gemeenteraden en definitieve vaststelling 2016.
- Doorontwikkeling brandweer.
- Operationeel woordvoerders CoPI (crisiscommunicatie op de locatie van het incident).
- Verrichten van een onderzoek naar alternatieve verdeelsystematiek gemeentelijke bijdragen aan de VRGZ.
- Uitvoering van de projecten Strategische Agenda Veiligheidsberaad.

In de Programmabegroting 2015 van Veiligheidsregio Gelderland-Zuid was een bijdrage 2015 voor Neerijnen opgenomen van € 844.483. In verband de overname van de kazernes door VRGZ stijgt de bijdrage met € 79.780 en komt uit op een totaalbedrag van € 924.263. De werkelijke bijdrage voor Neerijnen over 2015 komt uit op € 924.263.
Het financieel resultaat van het programma Crisis en Rampenbestrijding van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid voor 2015 is € 667.000 positief. De VRGZ stelt voor om van dit positieve bedrag € 563.000 te reserveren en € 104.000 uit te keren aan de deelnemende gemeenten. Het programma Regionale Ambulance Voorziening sluit met een nadeel van € 224.000. Dit bedrag wordt onttrokken aan de reserve aanvaardbare kosten RAV.

Veiligheidsregio	Per 1-1-2015	Per 31-12-2015
Eigen vermogen	€ 5.881.000,-	€ 6.023.000,-
Vreemd vermogen	€ 46.070.000,-	€ 68.611.000,-
Financieel resultaat	€ 185.000,-	€ 356.000,-

6. Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR)
Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR) is sinds 1 januari 2008 operationeel. Deelnemers aan deze gemeenschappelijke regeling zijn Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdriel, Neerijnen, Tiel, West Maas en Waal, Waterschap Rivierenland en Regio Rivierenland; met ingang van 2013 is ook de gemeente Wijk bij Duurstede toegetreden. Voor de gemeenten IJsselstein en Montfoort werden in 2013 werkzaamheden uitgevoerd op basis van een dienstverleningsovereenkomst; met ingang van 2014 zijn beide gemeenten toegetreden tot de BSR.

Doel van de BSR is samenwerking bij de heffing en invordering van waterschapsbelastingen, afvalstoffenheffing en gemeentelijke belastingen alsmede uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en beheer en uitvoering van vastgoedinformatie.

In de begroting 2015 van onze gemeente is een raming van € 117.062,- opgenomen als bijdrage aan BSR voor de uitvoering van de Wet Waardering onroerende zaken en een raming van € 25.938,- voor de heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen; in totaal derhalve een bedrag van € 143.000,-. Op basis van de 1e begrotingswijziging 2015 van de BSR werd de bijdrage op € 4.000 hoger begroot en kwam daarmee op € 147.000. De belangrijkste wijzigingen betroffen de hogere personeelskosten als gevolg van relatief veel langdurige zieken waarvoor inhuur noodzakelijk was. Daarnaast speelt spelen de stijging van de posttarieven en de algemene kosten (accountant en agrarische inventarisatie) een rol.
Op basis van concept-jaarrekening 2015 komt de totale bijdrage van Neerijnen voor 2015 op € 147.678 en is daarmee vrijwel gelijk aan de begrote bijdrage conform de 1e begrotingswijziging 2015 van BSR.

BSR	Per 1-1-2015	Per 31-12-2015
Eigen vermogen	€ 0	€ 139.000
Vreemd vermogen	€ 18.728.000	€ 21.940.000
Financieel resultaat	€ 0	€ 0

7. Regionaal Archief Rivierenland
Het Regionaal Archief Rivierenland (RAR) is in 1999 ontstaan uit een fusie tussen de archiefdiensten Tiel-Buren-Culemborg en de KLEM-gemeenten (Kesteren, Lienden, Echteld en Maurik). In 2003 is ook het Waterschap Rivierenland aangesloten bij deze gemeenschappelijke regeling en met ingang van 1 januari 2009 nemen ook Geldermalsen en Neerijnen deel.
Met ingang van 1 januari 2014 is Streekarchief Bommelerwaard (SAB) aangesloten bij het Regionaal Archief Rivierenland. Hierdoor zijn de huidige deelnemende gemeenten nu: Buren, Culemborg, Geldermalsen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel en Zaltbommel.

De taak van het Regionaal Archief Rivierenland is het gemeenschappelijk beheer van de archiefbewaarplaats in het werkgebied van de naar die archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van de deelnemers. Uitgangspunt daarbij is de gemeenschappelijke bestuurlijke

verantwoordelijkheid voor alle naar die archiefbewaarplaats overgebrachte archiefstukken. Daarnaast ook nog het verlenen van diensten aan het publiek en de deelnemers en het toezicht op het beheer van de niet naar de archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van de deelnemers.

De concept-jaarrekening 2015 sluit met een batig saldo van € 111.499. Met betrekking tot de bestemming van het resultaat is nog geen besluit genomen. Over 2015 heeft Neerijnen in totaal een bedrag van € 114.902,- betaald aan het Regionaal Archief Rivierenland.

Regionaal archief	Per 1-1-2015	Per 31-12-2015
Eigen vermogen	€ 620.746,-	€ 515.671,-
Vreemd vermogen	€ 9.395.735,-	€ 9.295.887,-
Financieel resultaat	€ 18.133,-	€ 111.499,-

8. Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)
De Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) is op 1 april 2013 van start gegaan als een gemeenschappelijke regeling van de provincie Gelderland en 10 gemeenten te weten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel, West Maas en Waal en Zaltbommel.

De ODR verzorgt de taken op het gebied van vergunningverlening en toezicht op het gebied van milieu voor de deelnemende lagere overheden; daarnaast verzorgt de ODR voor een aantal gemeenten ook de taken op het gebied vergunningverlening en toezicht op het gebied van bouwen (WABO-taken). Neerijnen had in eerste instantie alleen de milieutaken aan de ODR overgedragen, maar heeft later besloten ook de WABO-taken met ingang van 1 maart 2014 over te dragen aan de ODR.

In 2015 heeft zich een aantal algemene ontwikkelingen voorgedaan. Hieronder zullen de belangrijkste zaken worden weergegeven.
- Integratie Wabo-taken Neder -Betuwe
  Vanaf 1 juni 2015 voert ODR de bouw- en overige Wabo-taken voor de gemeente Neder-Betuwe uit.
- Omgevingswet 2018
  De ODR heeft een projectgroep geformuleerd om met de deelnemers te verkennen wat de Omgevingswet voor de ODR gaat betekenen.
- Privatisering bouwtoezicht
  Kern van het het voorstel is dat in de toekomst bouwpartners zelf hun kwaliteitsborging moeten regelen. De wijziging in het bouwtoezicht wordt waarschijnlijk per 1 januari 2017 ingevoerd.

In de begroting 2015 van Neerijnen is als bijdrage aan de ODR voor de uitvoering van het milieubeheer en de Wabo-taken een bedrag opgenomen van € 648.573,-.

Het resultaat over het boekjaar 2015 van de ODR komt uit op € 417.204,-. Aan het Algemeen bestuur zal worden voorgesteld dit resultaat uit te keren aan de deelnemers.

Op basis van de voorgestelde verdeling van het restant rekeningresultaat 2015 van € 417.204,- ontvangt de gemeente Neerijnen € 21.162,- terug. Dit bedrag is verwerkt in de jaarrekening Neerijnen 2015. De totale bijdrage over 2015 komt hiermee op € 537.173.

ODR	Per 1-1-2015	Per 31-12-2015
Eigen vermogen	€ 1.289.964,-	€ 1.118.177,-
Vreemd vermogen	€ 1.888.833,-	€ 1.461.882,-
Financieel resultaat	€ 1.075.515,-	€ 417.204,-

9. GGD Gelderland-Zuid
GGD Gelderland-Zuid is de opvolger van GGD Nijmegen en GGD Rivierenland. Door de fusie van de beide GGD-en per 1 juli 2013 tot de GGD Gelderland-Zuid is een gemeenschappelijke regeling ontstaan van 18 gemeenten te weten Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Geldermalsen, Groesbeek, Heumen, Lingewaal, Maasdriel, Millingen aan de Rijn, Neder-Betuwe, Neerijnen, Nijmegen, Tiel, Ubbergen, West

Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel. Het doel van de fusie was enerzijds te voldoen aan de eisen van de Wet Publieke Gezondheid (WPG met territoriale congruentie) en om anderzijds een modernere GGD voor de deelnemende gemeenten tot stand te brengen.

De kerntaak van de GGD Gelderland-Zuid is onveranderd gebleven ten opzichte van de kerntaak van de beide voorgangers: het beschermen, bewaken en bevorderen van de gezondheid. De wijze waarop en met welke partijen invulling wordt gegeven aan die taak is wel in ontwikkeling. De GGD heeft de ambitie om gemeenten te ondersteunen bij taken die door de decentralisatie bij de gemeente worden neergelegd en dit brengt met zich mee dat nog meer ingezet is en zal worden op het verbinden van gezondheid, preventie, zorg, welzijn, onderwijs en sociale veiligheid. GGD Gelderland-Zuid heeft bij haar start als koers geformuleerd:

- Verdere verbinding zorg en veiligheid.
- Versterking van signalering, monitoring en bevordering van gezondheid.
- Klaar zijn voor de transitie in het jeugddomein.
- De GGD is een vangnet.

2015 was het jaar van de transities in het sociaal domein. GGD heeft in dat kader een aantal nieuwe taken opgepakt: Veilig Thuis, Toezicht Wmo en toegang beschermd wonen. Met name Veilig Thuis kende een moeizame start, waarbij veel problemen zich tegelijkertijd voordeden.

Het resultaat over 2015 is € 173.000 negatief. Dit nadelig resultaat is vooral veroorzaakt door de extra inzet personeel Veilig Thuis. De GGD stelt voor om dit nadelig resultaat ten laste van de algemene reserve te brengen.

In de primitieve begroting 2015 van Neerijnen was een bijdrage aan de GGD opgenomen van € 283.726. De werkelijke bijdrage over 2015 voor Neerijnen bedraagt € 306.547. Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door de kosten van Veilig thuis ad. € 25163. Deze kosten worden ten laste van het budget sociaal domein gebracht.

GGD	Per 1-1-2015	Per 31-12-2015
Eigen vermogen	€ 2.810.000,-	€ 937.000,-
Vreemd vermogen	€ 5.172.000,-	€ 3.991.000,-
Financieel resultaat		– € 173.000,-

10. BNG Bank

De gemeente Neerijnen is aandeelhouder van de BNG Bank, maar heeft geen afvaardiging in het bestuur. De aandelen van de BNG Bank zijn voor 50% in handen van gemeenten en provincies. De andere helft is in handen van het Rijk.

BNG Bank is een bank die alleen werkt voor de maatschappelijke sectoren die binding hebben met de overheid. De essentie van de bank is de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burgers laag te houden. De aandeelhouders hebben zeggenschap in de BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (één stem per aandeel van € 2,50). Over 2014 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van EUR 126 miljoen (2013: EUR 283 miljoen).

In onze gemeentebegroting was voor 2014 een dividenduitkering op het aandelenbezit BNG Bank geraamd van € 15.000,- op basis van 14.040 aandelen. De werkelijke dividenduitkering over 2014 zal uitkomen op een bedrag van € 8.003,-, hetgeen € 6.997,- lager is dan oorspronkelijk geraamd.

BNG Bank verwacht dat de omvang van nieuw verstrekte langlopende leningen in 2015 licht lager zal uitkomen dan in het voorgaande jaar. De nieuwe verstrekkingen betreffen naar verwachting vooral herfinanciering van aflopende leningen. Het renteresultaat over 2015 zal naar verwachting lager uitkomen dan over 2014. De aanhoudend lage marktrente veroorzaakt een dalende trend van de renteopbrengst uit de eigen middelen van de bank. Het resultaat financiële transacties zal ook in de nabije toekomst gevoelig blijven voor de politieke en economische ontwikkelingen binnen de Europese Unie. Gezien de aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2015.

3.7 Grondbeleid

Algemeen

Grondbeleid is geen doel op zich. Het is dienstbaar en heeft invloed op diverse beleidsvelden zoals ruimtelijke ordening, wonen, volkshuisvesting, verkeer en vervoer, cultuur, sport en recreatie en economische zaken. Daarnaast heeft het grondbeleid een grote financiële impact. De (eventuele) baten en lasten, maar vooral de financiële risico's, zijn van belang voor de algemene financiële positie van de gemeente.
Het is aan de gemeenteraad om te controleren of het college, bij de uitvoering van het grondbeleid, binnen de door de raad vastgestelde beleidskaders is gebleven. Het college legt in de paragraaf grondbeleid van het jaarverslag verantwoording af over het gevoerde grondbeleid. De paragraaf grondbeleid in het jaarverslag is verplicht volgens het Besluit Begroting & Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De paragraaf betreffende het grondbeleid vermeldt ten minste:
- een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de gemeentelijke doelstellingen uit de begroting;
- een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- een actuele prognose van te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- de beleidsuitgangspunten inzake reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van grondzaken;

Grondbeleid: visie en uitvoering

De gemeente Neerijnen heeft haar visie vastgelegd in de herijkte **Nota grondbeleid** die in het voorjaar 2016 door de gemeenteraad wordt behandeld. In deze nota staat aangegeven welke vorm van grondbeleid de gemeente voorstaat, en welke instrumenten het zal inzetten om het ruimtelijke beleid tot uitvoering te brengen. De herijking van de Nota Grondbeleid, die tenminste eens in de 4 jaar wordt geactualiseerd, is in de 'Financiële Verordening gemeente Neerijnen 2016' aangekondigd. Ook de conclusies van het Rekenkamer onderzoek naar de toekomstbestendigheid van het grondbeleid van de gemeente waren aanleiding voor een actualisatie. Daar waar Neerijnen in het verleden koos voor een actieve positie in het verwerven van gronden, wordt in de herijkte Nota voorgesteld dat de gemeente zich nu gaat concentreren op een meer passief grondbeleid: faciliteren waar het kan en acteren waar het moet. Vanuit deze regierol brengt de gemeente partijen samen en ondersteunt initiatieven en ontwikkelingen die bijdragen aan een goed woon-, werk- en verblijfsklimaat van de omgeving. De komst van de gewijzigde wetgeving zorgt er voor dat de gemeente de door haar gewenste regiefunctie beter kan vormgeven. De gemeente heeft meer regiemogelijkheden gekregen ingeval zij het eigendom van de grond niet heeft. De mogelijkheden voor het zogeheten 'passieve grondbeleid' zijn groter geworden en als gevolg daarvan kan Neerijnen zich – sterker dan voorheen – in haar actieve rol beperken.

In aanvulling op de begroting en de jaarrekening kent de gemeente Neerijnen sinds november 2015 een **Meerjaren Prognose grondexploitaties (MPG)**. Een MPG geeft informatie over de afzonderlijke grondexploitaties, niet alleen financieel, maar ook het tempo en kwaliteit van het project. In het MPG wordt teruggekeken op het afgelopen jaar en vooruit gekeken naar de komende jaren. De te verwachten ontwikkelingen worden financieel vertaald. Tevens wordt een inschatting gemaakt van de risico's. In februari van elk jaar wordt de boekhouding van het jaar ervoor afgesloten. Vanaf dat moment worden de boekwaarden verwerkt in de grondexploitaties en de actuele inzichten. De geactualiseerde grondexploitaties worden vervolgens gereed gemaakt en samengevoegd tot een MPG.
De MPG wordt in het voorjaar tegelijk met de jaarrekening en/of voorjaarsnota ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden, in plaats van elke actualisatie van de grondexploitaties afzonderlijk.
De eerstvolgende MPG wordt bij de jaarrekening 2016 – voorjaar 2017 – aangeboden. Dit omdat alle grondexploitaties per 1-1-2015 zijn geactualiseerd en recentelijk eind 2015 door de raad zijn vastgesteld. Daarna jaarlijks in het voorjaar bij de jaarrekening.

Woningbouwprogramma/fasering
Het totale gemeentelijke programma zoals opgenomen in de grexberekeningen bestaat uit 200 woningen (188 eengezinswoningen en 12 meergezinswoningen).

	Molenblok Varik	Slingerbos Ophemert	Klingelenberg Noord Tuil	Haaften Noord Haaften	Totaal
EGW huur		19	5	23	47
EGW goedkoop	31				31
EGW midden	17		5	13	35
EGW duur	5	34	8	28	75
MGW goedkoop		12			12
Totaal	**53**	**65**	**18**	**64**	**200**
Uitgeefbaar m2	**19.045**	**15.705**	**4.525**	**16.150**	**55.425**

De fasering van het aantal te bouwen woningen op gemeentelijke gronden opgenomen in de grexberekeningen.

Woning fasering	Totaal	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Molenblok Varik	53	0	11	5	10	5	2,8	3,1	3,1	3,1	4,7	3,1	2,1				
Klingelenberg Noord Tuil	18	0	0	1,3	1,3	1,3	3,4	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2					
Haaften Noord	64	0	3,5	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8
Slingerbos Ophemert	65	12	2,8	12,3	12,3	2,8	6,8	4	4	4	4						
Totaal	**200**	**12**	**17,3**	**23,4**	**28,4**	**13,9**	**17,8**	**14,1**	**14,1**	**14,1**	**14,7**	**9,1**	**5,9**	**3,8**	**3,8**	**3,8**	**3,8**

Naast de gemeentelijke grondexploitaties worden ook woningkavels door derden afgezet. Het totale programma inclusief plannen van derden omvat 644 woningen (649 - 5 sloop).
Op basis van een rapportage van Fakton van 28 april 2015 waarin onderzoek is gedaan naar de kwalitatieve en kwantitatieve vraag, komt naar voren dat de woningvraag in de gemeente Neerijnen bestaat uit 30 tot 50 woningen per jaar inclusief initiatieven van derden.
Dit impliceert volgens huisaccountant Deloitte dat er een overcapaciteit/aanbod ontstaat en dat dit een risico is voor de fasering en het af te zetten programma op korte en middellange termijn. In de jaren 2016, 2017 en 2018 wordt met name overcapaciteit gesignaleerd. De "piek" overcapaciteit kom met name ten laste van de plannen van derden. Het is nog onzeker of deze plannen in uitvoering gebracht worden. Gezien de toenemende vraag naar woningen en op basis van gevoerde gesprekken met ontwikkelende partijen die zich op hun beurt ook hebben laten informeren door de woningmarktkenners (makelaars), is de verwachting reëel dat de afname van gronden op korte/middellange termijn zoals opgenomen in de grexberekeningen haalbaar zal zijn.

Plankosten
Dit zijn de kosten die behoren bij de werkzaamheden gerelateerd aan voorbereiding, ontwikkeling en begeleiding van ruimtelijke projecten. Bijvoorbeeld de ambtelijke uren die besteed worden aan het voorbereiden van civiele werken, het maken van een bestemmingsplan, de projectmanager etc.
In de grexberekeningen is voor de VTU kosten (Voorbereiding, toezicht en uitvoering) uitgegaan van 10% en voor de plankosten van 15% van de kosten bouw- en woonrijp maken in de brede zin. Ook hieronder begrepen kosten grondwerk, sanering, civiele constructies. Deze percentage´s zijn algemeen gangbaar gebruikte eenheden in gemeenteland. Door de complexiteit van met name het plan Molenblok te Varik en Slingerbos te Ophemert is het geraamde bedrag voor plankosten voor de jaarschijf 2015 overschreden. De (aanvullende) externe (bestemmingsplan) onderzoeken in verband met problematiek dijkzone, de waterhuishouding, archeologie, Natura 2000 etc. met daarbij de uren van begeleiding, ondersteuning door zowel de technische collega's van de AVRI als de eigen gemeentelijke ambtenaren, leiden tot een hogere kostenpost dan begroot in 2015.
Deze extra gemaakte (aanloop) kosten om de woningbouwontwikkeling te kunnen opstarten zijn als incidenteel te beschouwen. Bij de actualisering van de grexberekeningen wordt deze kostenpost opnieuw meerjarig doorberekend.

Uitvoering 2015

	Molenblok Varik	Slingerbos Ophemert	Haaften Noord	Klingelenberg Noord	Aneas Mackaylaan	Totaal
Boekwaarde 1-1-2015	3.669.865	2.539.594	2.789.001	814.022	82.691	9.895.172
Overheveling naar Mat. Vaste activa	-41.490	-425.000				-466.490
Kosten						
rente	68.966	66.187	87.296	25.479	10.251	258.178
algemene/bijkomende kosten	555					555
sloop/sanering						
grondwerk						
ophoging						
bouwrijpmaken						
woonrijpmaken						
civiele constructies						
diversen						
plankosten	87.007	48.291	35.796	4.479		175.572
fondsen			7.780			7.780
Opbrengsten						
woningbouw						
overige opbrengsten	-1.349			-25.000		-26.349
bijdragen en subsidies	-200.000					-200.000
Boekwaarde 31-12-2015 voor voorzienin	3.583.554	2.229.072	2.919.872	818.979	92.942	9.644.420
Voorziening Grex						-3.662.000
Boekwaarde 31-12-2015 na voorziening						5.982.420

In bovenstaande tabel wordt per plan aangegeven de ontwikkeling van de boekwaarde in 2015.
De totale boekwaarde per 31 december 2015 bedraagt na correctie met de getroffen verliesvoorziening € 5.982.420,-- . Gecorrigeerd met de getroffen verliesvoorziening van € 3.800.000 bedroeg de boekwaarde per 1 januari 2015 € 6.095.172,-. Ten opzichte van 1 januari 2015 is de boekwaarde afgenomen met € 112.752,--.
Dit wordt met name veroorzaakt door;

bijschrijven rente	€ 258.000,--
plankosten	€ 184.000,--
overheveling naar mat. vaste activa;	
woning De Gulfhof en perceel agrarische grond Molenblok	€ – 467.000,--
1e voorschot provinciale impulssubsidie Molenblok	€ – 200.000,--
afkoop onderhoud A watergang Klingelenberg Noord	€ – 26.000,--
restant verliesvoorziening	€ 138.000,--

In het kader van risicobeheersing worden alleen kosten gemaakt als daar (op korte termijn) opbrengsten tegenover staan, tenzij we gehouden zijn aan contractuele verplichtingen. Daarmee wordt zoveel mogelijk een toename van een rentedragende boekwaarde voorkomen.
In verband met het opstarten en vlot trekken van de projecten zijn de uitgaven plankosten in dit jaar hoger dan geraamd. Het betreft met name onderzoek- en voorbereidingskosten in het kader van de bestemmingsplanprocedure en de daarmee gepaard gaande uren voor begeleiding, beoordeling, advisering en overleg. Ter voorbereiding van het bouw- en woonrijp maken van, zijn ook uren/plankosten gemaakt voor het opstellen van het bestek, onderzoek bodemgesteldheid etc. Daarnaast zijn ook verkoopactiviteiten opgestart en hebben gesprekken plaatsgevonden met potentiële geïnteresseerden.

Toelichting stand van zaken grondexploitaties
(ten tijde van schrijven bekend zijnde zaken d.d. 1 april 2016)

- Ophemert Slingerbos
  Gedurende de zomer 2015 heeft het voorontwerp bestemmingsplan ter inzage gelegen voor inspraak. Er zijn vanuit de omgeving 3 zienswijzen ingediend. Naar aanleiding van de opmerking van de provincie is er aanvullend onderzoek uitgevoerd naar onder andere de invloed van het bouwplan op het nabij gelegen Natura 2000-gebied. Een aanvraag om ontheffing is bij de provincie ingediend. De eerdere planning van vaststelling door de Raad in december 2015 is onder andere hierdoor niet gehaald. Inmiddels is ook de opdracht gegeven voor het opstellen van een waterhuishoudkundig plan. De uitkomsten van dit plan zullen leidend zijn voor het stedenbouwkundig plan. Als dit plan klaar is, zal afhankelijk van de uitkomst,

het ontwerpbestemmingsplan ter inzage kunnen worden gelegd.

Het voornemen is om in het plangebied maximaal 66 nieuwe wooneenheden op te nemen, waarbij aan het zorgcomplex 12 volwaardige wooneenheden of 24 onzelfstandige wooneenheden worden toegekend. De Kernen wenst een woonzorg-complex met 24 zorg appartementen op ca. 2.900 m2 te realiseren, de noodzakelijke parkeerplaatsen voor het zorgcomplex komen voor rekening van de gemeente. Het notarieel transport van de grond heeft begin 2016 plaatsgevonden. Deze inkomsten/ontvangsten worden verantwoord in jaarrekening 2016.
Voordat de ontsluitingsweg ten behoeve van het zorgcomplex bouwrijp gemaakt kan worden, zal eerst een archeologisch proefsleuvenonderzoek worden uitgevoerd. De verwachting is dat geen opgravingen noodzakelijk zijn.

Met het Waterschap Rivierenland is gesproken over de uit te voeren maatregelen aan de dijk op deze locatie. Het waterschap heeft aangegeven, dat de inventarisatie van de maatregelen nog tot 2018 zal duren. Getracht wordt de planning voor de dijkverbetering naar voren te verschuiven zodat eerder kan worden gebouwd nabij de dijk. Op bestuurlijk niveau is met het Waterschap afgesproken vooralsnog uit te gaan van een pipingscherm als maatregel. Met het Waterschap is ook afgesproken de (onderzoeks)lijn van het Molenblok te volgen.

De voormalige boerderij De Gulhof staat nog steeds te koop. In het kader van de BBV voorschriften hoort dit vastgoed niet thuis onder de grondexploitatie omdat hier geen sprake is van een transformatie-proces. De boekwaarde van de woning is met terugwerkende kracht tot 1-1-2015 overgeheveld naar de Materiële vaste activa op de balans. De hiermee samenhangende tijdelijke beheerkosten zijn ook mee overgegaan. Bezien wordt of een andere strategie kan worden gevolgd teneinde de verkoop te bespoedigen.

- Varik Molenblok
  Op basis van de gewijzigde uitgangspunten is in februari 2014 overeenstemming bereikt met VABO over een nieuwe koopovereenkomst onder nieuwe voorwaarden waarmee zekerheid over de afname van 31 bouwkavels tegen een vastgestelde vierkante meter prijs (wordt niet geïndexeerd) en een optie op de afname van maximaal 19 bouwkavels op termijn is gecreëerd.
  De eerste termijn van levering en overdracht van bouwrijpe grond zou in december 2014 zijn. Deze afspraak heeft de gemeente niet na kunnen komen. Oorzaak hiervan ligt in het feit dat het Waterschap verregaande beperkingen heeft opgelegd voor de woningen aan de dijk (hierna 'dijkzone' genoemd) én de problematiek rond de benodigde ophoging van het plangebied. Aanvankelijk is ervoor gekozen de keuze voor de ophoging van het gehele terrein en de levering van de grond voor de eerste kavels af te laten hangen van de keuze die gemaakt moet worden voor de ontwikkeling van de 'dijkzone', omdat er sprake moet zijn van een goede hoogteovergang tussen 'dijkzone' en het overige deel van het Molenblok. Echter, vanwege onder andere de voorwaarden van de toegekende Impulssubsidie (1 mei 2017 realisatie 21 woningen) heeft het college besloten het plan op huidig maaiveldniveau te realiseren en de 'dijkzone', al dan niet in aangepaste vorm, tot ontwikkeling te brengen.

  Het genomen besluit is voorgelegd aan VABO teneinde zo snel mogelijk aangepaste afspraken voor de daadwerkelijke afname van de gecontracteerde bouwrijpe gronden 1e fase te maken. Deze afspraken zijn in een aanvullende overeenkomst vastgelegd die naar verwachting in het voorjaar 2016 wordt ondertekend. De eerste termijn van overdracht gaat plaatsvinden in mei 2016 (uitgestelde levering van gemeentezijde). Vabo neemt de voorbereidende werkzaamheden en begeleiding van het bouwrijp maken op zich, in opdracht van en voor kosten van de gemeente.

  Met het Waterschap (op bestuurlijk niveau) is de gemeente nog in overleg over de (on)mogelijkheden van woningbouw in de 'dijkzone' en een eventuele financiële compensatie van het Waterschap i.v.m. de verscherpte eisen.

  De provincie heeft 18 juni 2014 de definitieve beschikking afgegeven waarbij een impulssubsidie van € 500.000,-- is toegekend voor de 1e fase (21 woningen) van dit project.
  De activiteiten, waarvoor deze subsidie is verleend, moeten binnen anderhalf na datum beschikking zijn gestart en binnen drie jaar in hun geheel zijn uitgevoerd. Op basis van kwartaalrapportages wordt de provincie geïnformeerd over de stand van zaken, het verloop van en de uitgevoerde werkzaamheden. In april 2015 is het eerste voorschot van € 200.000,-- door de provincie uitbetaald. Het tweede voorschot is per 1 april 2016 op basis van de beschikking verstrekt. Omdat de laatste percelen van de 21 woningen op basis van de overeenkomst met VABO pas december 2017 worden afgenomen, vindt de realisatie van het project niet binnen de gestelde termijn – 3 jaar na beschikking, 18 juni 2017 – plaats. Momenteel wordt

nauw overleg met de provincie gevoerd om te bekijken hoe de subsidievoorwaarden van de toegekende Impulssubsidie en de planning van de bouw beter op elkaar kunnen worden afgestemd dan wel dat mogelijk uitstel (met 1 jaar tot juni 2018) tot de mogelijkheden behoort. Er zal maximaal worden ingezet om de deadline te halen zowel met de projectontwikkelaar als met de provincie.

- Haaften-Noord
  In 2015 is gestart met het opstellen van een wijzigingsplan en het uitvoeren van de benodigde onderzoeken, het ontwerpwijzigingsplan is september 2015 ter visie gelegd. Het ontwerpwijzigingsplan is 5 januari 2016 door het college gewijzigd vastgesteld en inmiddels (18 maart 2016) onherroepelijk geworden. Het aantal te bouwen woningen is teruggebracht van 100 (zoals genoemd in de wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan) tot 65 stuks. De regionale woningbouw contingentering (woningbehoefte) heeft ertoe geleid dat de planningslijst weer goed tegen het licht is gehouden. In deze lijst is voor Haaften Noord opgenomen dat er, planningstechnisch dus, nog maar maximaal 90 woningen mogen komen. Vanwege stedenbouwkundige aspecten kan dit aantal niet worden gehaald.

  Er zijn gesprekken gevoerd met verschillende particulier geïnteresseerden, ontwikkelaars en de woningbouwvereniging voor de verkoop van bouwgrond. Twee partijen hebben begin 2016 een bieding gedaan voor respectievelijk het middendeel van het plan (voor de bouw van circa 25 woningen) en het oostelijk gedeelte. De afspraken over afname, prijs, planning, programma etc. worden momenteel nader uitgewerkt en besproken. Het streven is om nog voor de zomervakantie 2016 de verkoop te formaliseren middels een contract met deze partijen.
  De woningbouwvereniging heeft interesse voor het zuidelijk gedeelte van het plan voor de bouw van circa 23 sociale huurwoningen. Ook is er enige belangstelling van particuliere partijen voor de vrije kavels. In het voorjaar van 2016 worden de kavels via de website van Neerijnen te koop aangeboden.

  De voorbereidende werkzaamheden voor het bouwrijp maken lopen op schema. De verwachting is dat na de zomervakantie 2016 (een deel) van de grond bouwrijp kan worden gemaakt.

- Tuil Klingelenberg Noord
  Op 13 oktober 2011 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan Klingelenberg Noord gewijzigd vastgesteld. Ten behoeve van de bouw van de school was het noodzaak om het gedeelte van het perceel waar de school op wordt gerealiseerd, bouwrijp- en woonrijp te gaan maken. Tevens diende de toegang naar de locatie aangelegd te worden, waartoe afspraken met de ontwikkelaar van Klingelenberg Tuil zijn gemaakt. Aangezien een overschot aan woningen is gepland in de bestaande plannen van Tuil, is bij de taxatie van voorgaande jaren ervan uitgegaan dat op deze locatie pas gebouwd kan gaan worden na de laatste fase van het aangrenzende plan Klingelenberg, dus na 2020.

  Teneinde te komen tot een spoedige ontwikkeling van dit plan zijn door het college twee mogelijkheden in overweging genomen;
  - een overeenkomst te sluiten met de ontwikkelaar van het naastgelegen plan, waarbij deze zijn plannen temporiseert, de grond van de gemeente overneemt en daarop aanvangt met de uitgifte. De nog uit te werken kavels van de gemeente liggen tegen het buitengebied aan, waardoor ze waarschijnlijk meer belangstelling genieten en vlotter verkocht kunnen worden.
  - het deel van de grond langs de noordelijke buitenrand een algemene woonbestemming te geven, waarbij gegadigden vrij zijn in perceel grootte en architectuur.

  Gekozen is voor de meest financieel gunstige en op korte termijn haalbare mogelijkheid. Dit houdt in dat de gemeente opteert om de noordelijke vrije kavels in de verkoop te zetten en begin 2016 voor de zuidelijke gronden de markt af te tasten. Met de ontwikkelaar van de naastgelegen locatie is de gemeente nog steeds in overleg. Afhankelijk van de grondprijs die wordt geboden en de voorwaarden die worden gesteld, blijft de gemeente openstaan voor directe verkoop aan deze partij. Offertes zijn aangevraagd om een uitwerkingsplan op te stellen. Aandachtspunten zijn de milieucirkels en planschade vanuit de bedrijven op Slimwei.

- Ophemert Mackaylaan
  In 2009 is dit perceel aangekocht voor waterberging van het MFC Ophemert en daarnaast voor de bouw van 1 à 2 woningen. In de uitwerking woonvisie – aan de raad voorgelegd september 2013 - is dit perceel niet meegenomen. In de nieuwe planningslijst woningbouwprogrammering, wordt deze locatie opgenomen met het doel deze zo snel mogelijk te ontwikkelen/verkopen. Onder de de huidige omstandigheden wordt verwacht dat deze locatie, in verband met de beperkte oppervlakte en de ligging aan een bestaande weg, snel in ontwikkeling kan worden genomen.
  Een voorontwerpbestemmingsplan heeft in de 2e helft van 2015 ter inzage gelegen. Alleen het

Waterschap heeft een zienswijze ingediend die echter negatief is.
Vervolgens is in een aantal overleggen met het Waterschap een alternatief plan ontwikkeld waarbij de aangrenzende A watergang wordt verlegd. Dit heeft een positieve invloed op de verkoopbaarheid van de kavels. Er heeft zich inmiddels een geïnteresseerde ontwikkelaar gemeld. Het ontwerpbestemmingsplan ligt vanaf 8 april 2016 ter inzage voor zienswijzen.

Actuele prognose van te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie

Winst en verliesverwachtingen
Op basis van het het vastgestelde MPG in november 2015 en in navolging van de verslaggevingsregels Besluit Begroting en Verantwoording, is vanuit het voorzichtigheidsprincipe, een verliesvoorziening getroffen van € 3.662.000.
De uitgaven en inkomsten in 2015 leiden er niet toe, dat de eerder getroffen verliesvoorziening nu bijgesteld moet worden. Mogelijke ontwikkelingen/uitkomsten in het wel/niet bouwen in de dijkzone in Molenblok en Slingerbos – naar verwachting medio 2016 meer duidelijkheid – zullen een positief en/of negatief effect kunnen hebben op het eindresultaat en indirect de getroffen verliesvoorziening. Zodra meer duidelijkheid hierover wordt de grexberekening geactualiseerd en aan de raad voorgelegd.
Ten aanzien van de fasering zoals die is opgenomen in de de grexberekeningen wordt vooralsnog aangenomen dat deze in de pas blijft. De vertraging in de uitgifte op het Molenblok wordt met de nieuwe aanvullende overeenkomst in enkele jaren ingelopen, Slingerbos in verband met de onduidelijkheid ten aanzien van ophoging en dijkzone wordt een vertraging voorzien, voor Haaften Noord zijn de verwachtingen reëel dat de verkoop/uitgifte sneller gaat dan waarvan is uitgegaan.

Beleidsuitgangspunten inzake reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's

De **egalisatiereserve bouwgrondexploitaties** is bij het vaststellen van de actualisatie Nota Reserves en voorzieningen 2016 door de raad opgeheven. Deze bestemmingsreserve had uitsluitend als bestemming het dekken van onvoorzienbare risico's bij bouwgrond. Voor deze risico's is er de algemene buffer. Daarnaast is er voor de te verwachten verliezen een aparte verliesvoorziening getroffen.

Bestemmingsreserves bovenwijkse investeringen
De nota bovenwijkse zaken vastgesteld februari 2010, geeft het beleidskader weer voor het verhaal van kosten bij de uitgifte van bouwrijpe grond. De bijdrage voor bovenwijkse investeringen is vastgesteld op € 15,-- per m2 uitgeefbare grond. Ten gevolge van nieuwe ontwikkelingen en jurisprudentie heeft de gemeenteraad in februari 2013 besloten de Nota bovenwijkse zaken deel 2 met terugwerkende kracht tot 1 september 2012 buiten werking te stellen. Het wegvallen van de bijdrage per m2 bovenwijks bij anterieure overeenkomsten betekent minder/onvoldoende dekking om bepaalde maatregelen te realiseren.

Daarnaast geven de BBV voorschriften aan dat:
a. Indien er sprake is van een aantoonbaar en noodzakelijk verband met de nieuwe locatie waarbij de voorwaarde tevens is dat voor de realisatie van de bovenwijkse voorzieningen een zo actueel mogelijke kostenraming beschikbaar is, deze in de grexberekening kan worden opgenomen.
b. Indien sprake is van een gewenste maar niet causaal noodzakelijke bovenwijkse voorziening, horen deze lasten niet in de grondexploitatie berekening thuis. Sparen in een reserve bovenwijks mag wel, echter dan pas als de winst op de grex is gerealiseerd en als deze er niet is, het resultaat van de jaarrekening.

De vastgestelde grondexploitaties voldoen niet aan voornoemde mogelijkheid om de lasten bovenwijks op te nemen. Zodoende is geen bijdrage van € 15,-- per m2 te verkopen bouwgrond ten gunste van deze reserve meer opgenomen in de grondexploitatieberekeningen.

Risico's
De risico's en onzekerheden rondom de grondexploitaties en het (mogelijke) financiële effect hiervan op het weerstandsvermogen en reserve worden met ingang van dit rekeningjaar onderdeel van de Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. De commissie BBV is namelijk van mening dat alle (financiële) risico's op één plek in de jaarrekening dienen te worden opgenomen.

Jaarrekening

4 Balans per 31 december

Op de volgende pagina's worden de begin- en eindbalans van 2015 gepresenteerd.

ACTIVA	31-12-2015		31-12-2014	
Vaste Activa				
4.5.1. Materiële vaste activa		*21.744.056*		*21.173.677*
a) Investeringen economisch nut	12.744.204		12.805.814	
b) Investeringen economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	8.187.674		7.510.294	
c) Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	812.178		857.569	
4.5.2. Financiële vaste activa		*7.841.970*		*8.260.726*
a) Beleggingen	3.630.770		3.630.989	
b) Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	48.010		48.010	
c) Leningen aan woningbouwcorporaties	55.761		60.149	
d) Overige langlopende leningen u/g	2.534.905		2.890.812	
e) Overige financiële vaste activa	1.572.524		1.630.766	
Totaal Vaste Activa		**29.586.026**		**29.434.403**
Vlottende Activa				
4.5.3. Voorraden		*5.982.418*		*6.095.172*
a) Niet in exploitatie genomen bouwgronden	92.941		6.225.307	
b) Onderhanden werk	9.551.477		3.669.865	
c) Voorziening bouwgrondexploitatie	-3.662.000		-3.800.000	
d) Gebouwen	0		0	
4.5.4. Uitzettingen < 1 jaar		*6.717.183*		*3.266.523*
a) Vorderingen op openbare lichamen	1.902.730		1.914.871	
b) Debiteuren	1.558.197		828.303	
c) Uitzettingen in Rijks schatkist	2.596.045		511.927	
d) Overige vorderingen	660.211		11.422	
4.5.5. Liquide Middelen		*2.115*		*338.659*
Kas-, bank en girosaldi	2.115		338.659	
4.5.6. Overlopende activa		*1.682.301*		*2.190.869*
Overlopende activa	1.682.301		2.190.869	
Totaal Vlottende Activa		**14.384.017**		**11.891.223**
Totaal ACTIVA		**43.970.043**		**41.325.626**

PASSIVA	31-12-2015		31-12-2014	
Vaste Passiva				
4.5.7. Eigen Vermogen (4.5.7.)		*9.761.884*		*8.891.967*
a) Algemene reserve	3.279.701		2.692.244	
b) Bestemmingsreserves	4.529.849		4.850.713	
c) Nog te bestemmen resultaat	1.952.334		1.349.010	
4.5.8. Voorzieningen (4.5.8.)		*2.311.629*		*2.075.005*
Voorzieningen	2.311.629		2.075.005	
4.5.9. Vaste schulden > 1 jaar (4.5.9.)		*22.207.543*		*23.591.738*
a) Onderhandse leningen	22.078.538		23.470.786	
b) Waarborgsommen	65.543		61.443	
c) Door derden belegd geld	63.462		59.509	
Totaal Vaste Passiva		**34.281.056**		**34.558.710**
Vlottende Passiva				
4.5.10. Vlottende schulden < 1 jaar		*8.086.541*		*5.378.789*
a) Kasgeldleningen	5.000.000		3.000.000	
b) Kas-, bank- en girosaldi	1.506.213		491.909	
c) Overige schulden	1.003.414		566.948	
d) Crediteuren algemeen	576.914		1.319.932	
4.5.11. Overlopende passiva		*1.602.446*		*1.388.127*
Overlopende passiva	1.602.446		1.388.127	
Totaal Vlottende Passiva		**9.688.987**		**6.766.916**
Totaal PASSIVA		**43.970.043**		**41.325.626**

5 Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

		Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Programma 0 : Algemeen bestuur	lasten	1.812.713	1.975.942	2.005.349
	baten	279.118	279.118	294.298
	saldo	**-1.533.595**	**-1.696.824**	**-1.711.051**
Programma 1 : Openbare orde en veiligheid	lasten	1.121.563	1.167.641	1.200.888
	baten	10.000	10.000	29.724
	saldo	**-1.111.563**	**-1.157.641**	**-1.171.164**
Programma 2 : Verkeer, vervoer en waterstaat	lasten	1.503.322	1.623.491	1.648.116
	baten	48.650	17.330	9.680
	saldo	**-1.454.672**	**-1.606.161**	**-1.638.436**
Programma 3 : Economische zaken	lasten	38.533	33.424	38.825
	baten	0	0	0
	saldo	**-38.533**	**-33.424**	**-38.825**
Programma 4 : Onderwijs	lasten	963.021	1.145.997	904.710
	baten	69.738	66.738	54.628
	saldo	**-893.283**	**-1.079.259**	**-850.082**
Programma 5 : Cultuur en recreatie	lasten	1.769.392	2.112.829	1.901.832
	baten	453.347	443.347	493.632
	saldo	**-1.316.045**	**-1.669.482**	**-1.408.200**
Programma 6 : Maatschappelijke ondersteuning	lasten	9.012.080	9.127.723	7.839.206
	baten	1.748.129	1.768.664	1.709.403
	saldo	**-7.263.951**	**-7.359.059**	**-6.129.803**
Programma 7 : Volksgezondheid en milieu	lasten	3.912.312	3.879.217	3.717.038
	baten	3.027.528	3.110.879	2.881.569
	saldo	**-884.784**	**-768.338**	**-835.469**
Programma 8 : Ruimtelijke ordening	lasten	1.044.676	1.118.381	1.162.394
	baten	993.777	1.000.777	1.274.871
	saldo	**-50.899**	**-117.604**	**112.477**
Programma 9 : Financiering en dekkingsmiddelen	lasten	2.427.891	4.509.628	4.235.696
	baten	16.975.216	19.997.420	19.858.583
	saldo	**14.547.325**	**15.487.792**	**15.622.887**
Totaal Programma's	lasten	23.605.503	26.694.273	24.654.054
	baten	23.605.503	26.694.273	26.606.388
	saldo	**0**	**0**	**1.952.334**

6 Toelichtingen

6.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De gehanteerde uitgangspunten zijn gebaseerd op het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

In de "Financiële verordening gemeente Neerijnen 2009" (vastgesteld op 24 september 2009) zijn door de gemeenteraad de beleidsregels met betrekking tot het investeren en afschrijven vastgelegd ten behoeve van een uniform gemeentelijk activa beleid, waardoor toekomstige financiële nadelen in de investeringssfeer worden beperkt c.q. weggenomen. De uitgangspunten en financiële effecten van deze nota zijn in deze jaarrekening verwerkt.

De grondslagen voor resultaatbepaling zijn grotendeels ontleend aan de waarderingsgrondslagen. Voor het overige geldt dat de lasten en baten zoveel mogelijk worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben. Verliezen worden verantwoord op het moment dat ze voorzienbaar zijn; winsten worden eerst verantwoord nadat ze gerealiseerd zijn.

Vaste activa

Materiële activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen en duurzame waardeverminderingen en in voorkomende gevallen verminderd met ontvangen subsidies of ten behoeve van bepaalde investeringen gevormde reserves en voorzieningen. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Activa met een relatief geringe betekenis worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van de rekening van baten en lasten gebracht. Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur.

Een samenvatting van de verschillende afschrijvingstermijnen is hieronder weergegeven:

Investeringsobject	Afschrijvingsmethode	Afschrijvingstermijn
Bedrijfsgebouwen	Lineair	Tussen 15 en 80 jaar
Gronden	n.v.t.	Niet afschrijven
Terreinen	Zowel lineair als annuïtair	Tussen 20 en 40 jaar
Machines, apparaten en installaties	Lineair	Tussen 5 en 20 jaar
Vervoermiddelen	N.v.t.	N.v.t.
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	Zowel lineair als annuïtair	Tussen 10 en 50 jaar
Overige materiële activa	Lineair	Tussen 10 en 30 jaar
Overige financiële vaste activa	Lineair	20 jaar

Financiële activa

De financiële vaste activa zijn deels opgenomen tegen verkrijgingswaarde (beleggingen) en deels tegen de nominale waarde (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, leningen aan woningbouwcorporaties, overige langlopende leningen u/g en overige financiële vaste activa).

Vlottende activa

Voorraden

De post voorraden is in twee elementen uit te splitsen :

- in uitvoering zijnde exploitaties (onderhanden werken)
- 'nog niet' in exploitatie genomen gronden (voorraad grond)

Waardering vind plaats tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd met een renteopslag over het

geïnvesteerde vermogen en verminderd met opbrengsten (o.a. grondverkoop). Waar nodig zijn voor verliesgevende exploitaties voorzieningen gevormd.

Uitzettingen <1 jaar
De vorderingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde. Indien vorderingen dubieus worden geacht, dan wordt dit vermeld in de toelichting bij de betreffende post. Er zijn voorzieningen wegens oninbaarheid getroffen (een voorziening voor algemene vorderingen en een voorziening voor de vorderingen van sociale zaken).

Liquide middelen
De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende activa
De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vaste Passiva

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het nog te bestemmen resultaat volgend uit de overzicht baten en lasten. Reserves worden gevormd conform de door de raad genomen besluiten. Dit geldt eveneens voor de toevoegingen en onttrekkingen. Belangrijke afwijkingen zijn vermeld in de toelichting op de balans. Aan de reserves wordt jaarlijks op basis van het in de begroting vastgestelde bedrag, rente toegevoegd. Bestemmingsreserves zijn de voor een specifiek doel afgezonderde bestanddelen van het eigen vermogen.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het bedrag van de desbetreffende verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Voorzieningen worden gevormd ter afdekking van:

- Verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Vaste schulden > 1 jaar
De vaste schulden langer dan een jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vlottende Passiva

Vlottende schulden < 1 jaar
De vlottende schulden korter dan een jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende passiva
De overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Afschrijvingen
Afschrijving van de activa vindt zowel plaats op lineaire als annuïtaire basis en is gebaseerd op de verwachte gebruiksduur. De afschrijvingstermijnen sluiten aan op de financiële verordening 2009. De eerste afschrijving vindt in principe plaats in het eerste jaar na gereedkoming van het activum.

Rente
Onder de rentelasten is tevens begrepen de aan de reserves toegerekende rente, de zogenoemde "bespaarde rente". Omdat deze rentelasten niet werkelijk worden betaald, komen zij op één centrale plaats binnen de gemeentebegroting en –rekening tot uitdrukking. Namelijk als baten bij het onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen". Met ingang van 2004 wordt er niet meer direct rente aan de reserves en voorzieningen toegevoegd, maar wordt deze gewoon via de exploitatie toegevoegd. De rentelasten worden in beginsel middels een vast percentage van 5,5% verdeeld, tenzij hiervoor andere afspraken zijn gemaakt. Het resultaat van de niet verdeelde rentelasten en –baten wordt in één bedrag aan de exploitatie toegerekend. Ten aanzien van de recente langlopende geldleningen wordt rekening gehouden met transitorische rente aan het einde van het verslagjaar.

Kostentoerekening
Bij het opstellen van de begroting 2010 is de gehele kostenverdeelstaat opnieuw opgesteld. Kosten worden zoveel mogelijk toegerekend aan de producten waar ze betrekking op hebben. In de gemeente Neerijnen wordt in 2015 voor de verdeling van de kapitaallasten en de apparaatskosten gebruik gemaakt van de volgende (hulp)kostenplaatsen:

- kostenplaats Team Dienstverlening en Beleid;
- kostenplaats Kapitaallasten.

Vanuit de kostenplaatsen wordt doorbelast naar de diverse producten.

6.2 Toelichting op de balans per 31 december 2015

6.2.1 Materiële vaste activa

Vaste activa die in het verleden geheel ten laste van een daartoe gevormde bestemmingsreserve zijn gebracht of geheel zijn afgeschreven zijn niet opgenomen in de investerings- en financieringsstaat. Tevens worden eventuele investeringsbijdragen van derden en bijdragen uit daartoe gevormde bestemmingsreserves in het jaar van ingebruikname in mindering gebracht op de aanschafwaarde van het actief. Op grond van het BBV moeten de materiële vaste activa vanaf 2004 worden ingedeeld in een tweetal categorieën, namelijk de investeringen met een economisch nut en investeringen met een maatschappelijk nut.

De vaste materiële activa worden tussen de 10 jaar en 80 jaar afgeschreven. De afschrijvingstermijn van deze investeringen is afhankelijk van de technische levensduur (indien deze langer is dan de economische levensduur, is de afschrijvingstermijn afhankelijk van de economische levensduur).
In november 2001 is door de gemeenteraad de nota activabeleid vastgesteld. In deze nota zijn de beleidsregels met betrekking tot het investeren en afschrijven vastgelegd ten behoeve van een uniform gemeentelijk activabeleid, waardoor toekomstige financiële nadelen in de investeringssfeer worden beperkt c.q. weggenomen. De uitgangspunten en financiële effecten van deze nota zijn (voor zover deze niet strijdig zijn met de verslagleggingsregels in het BBV) in deze jaarrekening verwerkt.

Materiële vaste activa met een economisch nut

	Bedrijfs-gebouwen	Gronden en terreinen	Machines, apparaten en installaties	Totaal
Boekwaarde per 1-1-2015	**12.265.484**	**192.754**	**347.576**	**12.805.814**
Investeringen	603.655	183.941	21.147	808.743
Desinvesteringen	138.647	174.549	0	313.196
Afschrijvingen	434.891	2.022	120.243	557.156
T.l.v. Reserve / bijdragen derden	0	0	0	0
Afwaarderingen	0	0	0	0
Boekwaarde per 31-12-2015	**12.295.601**	**200.124**	**248.481**	**12.744.206**

Tot de posten "bedrijfsgebouwen" en "gronden en terreinen" behoren de negen schoolgebouwen voor het openbaar en bijzonder basisonderwijs. Hoewel de juridische eigendom van deze scholen berust bij de desbetreffende schoolbesturen zijn de gebouwen op grond van het economisch eigendom van de gemeente in de balans opgenomen. De boekwaarde van dit onderdeel bedroeg eind 2015 ruim € 4,9 miljoen.

Het bedrag van investeringen bij de "bedrijfsgebouwen" betreft hoofdzakelijk het laatste gedeelte te activeren kosten van de bouw van het MFC (multifunctioneel centrum) Haaften (ongeveer € 160.000), daarnaast betreft het de activering van de waarde van de woonboerderij ("Gulhof") welke is aangekocht voor de bouwgrondexploitatie van Slingerbos te Ophemert (€ 425.000).

Onder de "machines, apparaten en installaties" worden onder andere de automatiseringsmiddelen (zowel hardware als software) verantwoord. Enkele grotere investeringen hierop betreffen aanschaffingen in het kader van het I&A-plan.

Materiële vaste activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

	Bedrijfs-gebouwen	Gronden en terreinen	Grond-, weg- en waterbouw-kundige werken	Totaal
Boekwaarde per 1-1-2015	**714**	**851.250**	**6.658.330**	**7.510.294**
Investeringen	0	0	1.108.223	1.108.223
Desinvesteringen	0	0	0	0
Afschrijvingen	323	36.722	393.797	430.842
T.l.v. Reserve / bijdragen derden	0	0	0	0
Afwaarderingen	0	0	0	0
Boekwaarde per 31-12-2015	**390**	**814.528**	**7.372.756**	**8.187.674**

De investeringen onder de "grond-, weg-, en waterbouwkundige werken" betreffen de uitbreiding en de investeringen op grond van het Water- en Riolerings Plan (WRP).

Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut

	Grond-, weg- en waterbouw-kundige werken	Overige materiële activa	Totaal
Boekwaarde per 1-1-2015	**743.513**	**114.056**	**857.569**
Investeringen	8.502	0	8.502
Desinvesteringen	0	0	0
Afschrijvingen	50.892	3.002	53.894
T.l.v. Reserve / bijdragen derden	0	0	0
Afwaarderingen	0	0	0
Boekwaarde per 31-12-2015	**701.124**	**111.054**	**812.178**

De investeringen onder de "grond-, weg-, en waterbouwkundige werken" betreffen de uitbreiding en de investeringen op de fietspaden.

6.2.2 Financiële vaste activa

	Beleg-gingen	Leningen (u/g) woningbouw	Aandelen en effecten	Overige fin. vaste activa	Overige leningen (u/g)	Totaal
Boekwaarde 1-1-2015	**3.630.987**	**60.150**	**48.010**	**1.630.766**	**2.890.813**	**8.260.726**
Vermeerderingen	0	0	0	0	0	0
Verminderingen	219	0	0	0	0	219
Aflossingen	0	4.389	0	0	355.907	360.296
Afschrijvingen	0	0	0	58.242	0	58.242
Boekwaarde 31-12-2015	**3.630.768**	**55.761**	**48.010**	**1.572.524**	**2.534.906**	**7.841.969**

- Onder "Beleggingen" is het Gemeente Garantieplan opgenomen tegen de verkrijgingswaarde. Dit product is afgesloten bij de ABN/AMRO en heeft een looptijd tot 1 september 2021.
- De post leningen (u/g) woningbouw bestaat uit een langlopende vordering op Woningbouwvereniging "De Goede Woning Neerijnen" in verband met door deze instelling aangegane geldleningen. Deze geldleningen zijn destijds door de gemeente uit eigen middelen gefinancierd.
- De aandelen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Koersverschillen op aandelen worden derhalve niet in aanmerking genomen.
- Overige financiële vaste activa betreft de boeterente welke is voor het vervroegd aflossen van enkele leningen. Deze boete is geactiveerd en wordt gelijk aan de looptijd van de nieuwe afgesloten lening afgeschreven. De rentepercentages van de oude leningen waren 4,498%, de nieuwe lening heeft een rentepercentage van 2,890%.
- Overige leningen betreft hypothecaire geldleningen aan ambtenaren (€ 2.414.938,--), geldleningen aan ambtenaren in verband met PC-privé project en gemeentelijk fietsenplan (€ 673,--) en leningen aan diverse instellingen (€ 119.295,--).

Vlottende activa

6.2.3 Voorraden

Voorraden : onderhanden werk

Complex	Boek-waarde 01-01-2015	Naar MVA	Van NIEGG naar GREX	Uit-gaven 2015	Inkom-sten 2015	Boek-waarde 31-12-2015 voor voor-ziening	Voorzie-ning GREX	Boek-waarde 31-12-2015 na voor-ziening
Nog niet in exploitatie genomen								
Ophemert, Slingerbos	2.539.594	-425.000	-2.114.594			0		0
Haaften, Haaften Noord	2.789.002		-2.789.002			0		0
Tuil, Klingelenberg Noord	814.021		-814.021			0		0
Ophemert, Aeneas Mackaylaan	82.691			10.251		92.942		92.942
Subtotaal nog niet in exploitatie genomen	**6.225.308**	**-425.000**	**-5.717.617**	**10.251**	**0**	**92.942**		**92.942**
In exploitatie genomen								
RvR Varik, Molenblok	3.669.865	-41.490		156.528	-201.349	3.583.554		
Ophemert, Slingerbos	0		2.114.594	114.478		2.229.072		
Haaften, Haaften Noord	0		2.789.002	130.871		2.919.873		
Tuil, Klingelenberg Noord	0		814.021	29.958	-25.000	818.979		
Voorziening GREX							-3.662.000	
Subtotaal in exploitatie genomen	**3.669.865**	**-41.490**	**5.717.617**	**431.835**	**-226.349**	**9.551.478**	**-3.662.000**	**5.889.478**
Subtotaal	**9.895.173**	**-466.490**	**0**	**442.086**	**-226.349**	**9.644.420**	**-3.662.000**	**5.982.420**
Voorziening grondexploitaties	-3.800.000						3.800.000	0
Totaal	**6.095.173**					**9.644.420**	**138.000**	**5.982.420**

* *Risico analyse grondexploitaties*
Mede door de economische situatie op de woning-/grondmarkt is begin 2013 een risicoanalyse grondexploitaties uitgevoerd. In een besloten commissie van april 2013 zijn de raadsleden geïnformeerd over het plan van aanpak. De gevolgen van de taxaties zijn verwerkt in de balans, de marktwaarde per prijspeil 1 januari 2013 is bepaald op € 5.260.000. Deze marktwaarde is lager dan de huidige boekwaarde. Op basis van de BBV is derhalve een voorziening getroffen van € 3.800.000.
Naar aanleiding van de hernieuwde taxatieronde, begin 2015, is gebleken dat een bijstelling van de voorziening grondexploitaties niet noodzakelijk is.
De voorziening van € 3.800.000 is het totaal van de diverse complexen, zie het overzicht hierboven. De vrijval van de voorziening (€ 138.000) is gebruikt ter dekking van het renteverlies (€ 32.478), ter dekking van de kapitaallasten (€ 8.500) van de "Gulhof" te Ophemert en onderhoudskosten (€ 10.207) van die woning. Het restant (€ 86.816) is gestort in een bestemmingsreserve "Molenstraat 44 te Ophemert".

6.2.4 Uitzettingen < 1 jaar

De vorderingen kunnen als volgt worden gerubriceerd:

Specificatie per balansdatum	31-12-2015	31-12-2014
Vorderingen op openbare lichamen	1.902.730	1.914.871
Debiteuren	1.558.197	828.303
Uitzettingen in Rijks schatkist	2.596.045	511.927
Overige vorderingen	660.211	11.422
Totaal	**6.717.183**	**3.266.523**

De belangrijkste openstaande posten betreffen:

Vorderingen op openbare lichamen
Belastingdienst (BTW-compensatiefonds) 1.902.730

Debiteuren

De vorderingen bestaan uit een groot aantal posten. Ook de vorderingen in verband met gemeentelijke belastingen zijn hieronder opgenomen.
Het verloop is als volgt weer te geven:

	31-12-2015	31-12-2014
Debiteuren conform debiteurenlijst	1.838.197	871.303
Af: voorziening dubieuze debiteuren	- 280.000	- 43.000
Debiteuren conform balans	**1.558.197**	**828.303**

Per 31 december 2015 staat de nota voor de precariobelasting nog open. Het bedrag van deze nota is € 694.460. Deze nota is 1 februari 2016 ontvangen.

Uitzettingen in Rijks schatkist
Conform artikel 39 BBV moeten bedragen welke in het kader van Schatkistbankieren door het Rijk zijn afgeroomd, worden opgenomen als "Uitzettingen in Rijks schatkist". Deze bedragen kunnen onder bepaalde voorwaarden (geleidelijk) worden opgenomen. Als een bankrekening een bepaald positief saldo bereikt, wordt dit automatisch door het Rijk afgeroomd. De bedragen zijn in het 1e kwartaal van 2016 teruggeboekt naar de bankrekening van de gemeente.

Model schatkistbankieren (bedragen x € 1.000,00)

		Verslagjaar 2015			
(1)	Drempelbedrag	250			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	6	37	35	1
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	244	213	215	249
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding drempelbedrag				
(1)	Berekening drempelbedrag				
		Verslagjaar 2015			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	26.704			
(4b)	Deel van het begrotingstotaal kleiner of gelijk aan € 500 miljoen	26.704			
(4c)	Het deel begrotingstotaal boven € 500 miljoen	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met minimum van € 250.000	Drempelbedrag	250			
(2)	Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen				
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	510	3.363	3.178	97
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) = (5a)/(5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	6	37	35	1

Overige vorderingen
In 2015 is de uitvoering van het Beheer Openbare Ruimte verzorgd door de AVRI. Maandelijks is een voorschot betaald, bij de afrekening bleek dat de gemeente Neerijnen € 660.211 te veel aan voorschotten heeft betaald aan de AVRI.

6.2.5 Liquide middelen

Deze saldi staan ter vrije beschikking van de gemeente.
Specificatie per balansdatum:

	31-12-2015	31-12-2014
Banksaldi	2.065	338.057
Kas	50	602
Kruisposten	0	0
Totaal	**2.115**	**214.830**

6.2.6 Overlopende activa

De vorderingen kunnen als volgt worden gerubriceerd:

Specificatie per balansdatum	31-12-2015	31-12-2014
Vorderingen sociale zaken	682.697	692.119
Overlopende activa	999.604	1.498.749
Totaal	**1.682.301**	**2.190.869**

Vorderingen sociale zaken
Deze vorderingen zijn te splitsen in vier categorieën, tevens is een voorziening gevormd:

	31-12-2015	31-12-2014
Verstrekte leningen inzake IOAW-, IOAZ- en BZ-regelingen	363.930	338.887
Vorderingen op grond van krediethypotheek	151.158	159.615
Vorderingen inzake de leenbijstand	354.886	369.294
Overige vorderingen, waaronder o.a. verhaal van ten onrechte verleende bijstandsuitkeringen	16.090	21.443
Voorziening debiteuren sociale zaken	- 203.367	- 197.120
Totaal	**682.697**	**692.119**

Overlopende activa
De overlopende activa bestaat onder andere voor € 311.748,-- uit vooruit ontvangen facturen met betrekking tot 2016. Daarnaast zijn de grootste openstaande vorderingen als volgt te specificeren :

- € 198.837 te vorderen Vangnetuitkering 2015 en nog te ontvangen BBZ bonus-malus regeling 2008-2012.
- € 126.321 nog op te nemen gelden inzake het ABN AMRO garantieplan.
- Verrekening van € 116.271 Gemeentefonds.

Overzicht van de van overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbetalingen specifieke uitkeringen als bedoeld in art. 52a BBV:

Naam uitkering	Project	Verstrekker uitkering	Saldo 1-1-2015	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2015
Besluit Bijstands-verlening Zelfstandigen	n.v.t.	Rijk	109.047	0		109.047
Wet Werk en Bijstand	n.v.t.	Rijk	282.275	24.923	217.408	89.790
Totaal			**391.322**	**24.923**	**217.408**	**198.837**

6.2.7 Eigen vermogen

	Algemene reserve	Bestemmings-reserves	Totaal reserves
Stand 01-01-2015	**2.692.260**	**4.850.714**	**7.542.974**
Inflatiecorrectie	0	61.936	61.936
Positief resultaat jaarrekening 2014	1.349.010	0	1.349.010
Vermeerderingen t.l.v. exploitatie	70.289	1.679.450	1.749.739
Vermeerderingen t.l.v. activa	0	0	0
Verminderingen t.b.v. exploitatie	-831.842	-2.062.249	-2.894.091
Verminderingen t.b.v. activa	0	0	0
Vrijval	0	0	0
Stand 31-12-2015	**3.279.717**	**4.529.851**	**7.809.568**

- **Algemene reserve**

Doel : Weerstandsvermogen, ten behoeve van het opvangen van tegenslagen in de toekomst.

Een deel van de algemene reserve (buffer) dient als risicobuffer voor het opvangen van onverwachte tegenvallers en wordt aangemerkt als onderdeel van het weerstandsvermogen. De gewenste hoogte van het minimale weerstandsvermogen is medio 2013 bepaald in de actualisatie van de nota reserves en voorzieningen.

Het andere deel kan door de gemeenteraad worden aangewend voor het doen van éénmalige investeringen en activiteiten.

		Vermeerderingen			Verminderingen			
	Saldo 01-01-15	Inflatie-corr.	t.l.v. exploit.	t.l.v. activa	t.b.v. exploit.	t.b.v. activa	t.b.v. saldo	Saldo 31-12-15
Algemene reserve :								
Buffer	1.800.000							1.800.000
Vrij aanwendbaar	892.260		70.289		-831.842		1.349.010	1.479.717
Totaal algemene reserve	**2.692.260**	**0**	**70.289**	**0**	**-831.842**	**0**	**1.349.010**	**3.279.717**

De vermeerderingen en verminderingen worden nader toegelicht in paragraaf 6.3.10 onder 'Mutaties reserves hoofdfunctie 0 t/m 9'.

- **Bestemmingsreserves**

Onder de bestemmingsreserves zijn de gereserveerde gelden opgenomen waaraan de gemeenteraad een bijzondere bestemming heeft gegeven.
Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen bestemmingsreserves ter dekking van investeringen met een economisch nut, bestemmingsreserves ter dekking van investeringen met een maatschappelijk nut en overige bestemmingsreserves. Conform de nota reserves en voorzieningen (actualisatie 2012) worden vermeerderingen en verminderingen gedaan ten bate/laste van deze reserves.

	Saldo 01-01-15	Vermeerderingen			Verminderingen			Saldo 31-12-15
		Inflatie-corr.	t.l.v. exploit.	t.l.v. activa	t.b.v. exploit.	t.b.v. activa	vrijval	
Bestemmingsreserves ter dekking van investeringen met een economisch nut :								
BR Buitenkant schoolgebouwen	1.447.909	18.099	392.040		-537.450			1.320.598
BR Dekking MFC Haaften	690.274	27.611	225.845		-84.750			858.980
BR Molenstraat 44 Ophemert	0		138.000		-57.684			80.316
Bestemmingsreserves ter dekking van investeringen met een maatschappelijk nut :								
BR Afbouw diverse complexen	439.107	5.489			-258.260			186.336
Overige bestemmingsreserves :								
BR Sociaal statuut	8.553				-8.553			0
BR Eigen Wijs Rivierenland	8.476				-8.476			0
BR Lokale Educatieve Agenda	188.650		8.678		-5.035			192.293
BR Buitensportaccommodaties	294.494	3.681	37.650		-62.041			273.784
BR Accommodatiebeleid	152.509				-28.512			123.997
BR Bovenwijkse investeringen	564.492	7.056			-9.000			562.548
BR Egalisatie begraafplaatsen	18.125				-18.125			0
BR Bestemmingsplannen	57.761		37.000		-15.045			79.716
BR Inventaris gymnastieklokalen	47.573		11.322		-3.991			54.904
BR Rekenkamercommissie	12.263				-12.263			0
BR Kunstbeleid	37.288				-24.530			12.758
BR Bouwgrond algemeen	3.189				-3.189			0
BR e-NUP	84.837				-54.837			30.000
BR Cultuurhistorie	49.390		7.000		-4.732			51.658
BR Groenonderhoud begr.plts	609.502		56.095		-78.634			586.963
BR Onderhoud wegen	15.000		653.820		-553.820			115.000
BR Onderhoud openbare verlicht.	121.322		112.000		-233.322			0
Totaal bestemmingsreserves	**4.850.714**	**61.936**	**1.679.450**	**0**	**-2.062.249**	**0**	**0**	**4.529.851**

De vermeerderingen en verminderingen worden nader toegelicht in paragraaf 6.3.10 onder 'Mutaties reserves hoofdfunctie 0 t/m 9'.

- **Meerjaren overzicht reserves op basis van meerjarenbegroting 2016-2019**

		Saldo 31-12-2015	2016		Saldo 31-12-2016	2017		Saldo 31-12-2017	2018		Saldo 31-12-2018	2019		Saldo 31-12-2019
			Vermeerderingen	Verminderingen		Vermeerderingen	Verminderingen		Vermeerderingen	Verminderingen		Vermeerderingen	Verminderingen	
A.	ALGEMENE RESERVE													
600.002	Buffer	1.800.000	0	0	1.800.000	0	0	1.800.000	0	0	1.800.000	0	0	1.800.000
600.002	Aanwendbaar	1.479.717	0	126.137	1.353.580	0	0	1.353.580	0	0	1.353.580	0	0	1.353.580
	Totaal algemene reserve	**3.279.717**	**0**	**126.137**	**3.153.580**	**0**	**0**	**3.153.580**	**0**	**0**	**3.153.580**	**0**	**0**	**3.153.580**
B.	BESTEMMINGSRESERVES													
	bestemmingsreserves ter dekking van investeringen met een economisch nut													
600.040	Onderhoud buitenkant schoolgebouwen	1.320.598	402.577	527.534	1.195.641	401.578	517.620	1.079.599	400.649	507.706	972.542	399.793	497.791	874.544
600.060	Molenstraat 44 Ophemert	80.316	0	0	80.316	0	0	80.316	0	0	80.316	0	0	80.316
600.300	Dekkingsreserve MFC Haaften	858.980	0	82.750	776.230	0	80.750	695.480	0	78.750	616.730	0	76.750	539.980
	bestemmingsreserves ter dekking van investeringen met een maatschappelijk nut													
600.140	Afbouw diverse complexen	186.336	3.562	0	189.898	3.591	0	193.489	3.620	0	197.109	3.648	0	200.757
	overige bestemmingsreserves													
600.050	Lokale Educatieve Agenda (LEA)	192.293	0	5.858	186.435	0	5.858	180.577	0	5.858	174.719	0	5.858	168.861
600.070	Buitensportaccommodaties	273.784	38.653	0	312.437	38.962	0	351.399	39.274	0	390.673	39.588	0	430.261
600.120	Accommodatiebeleid (algemeen)	123.997	0	30.000	93.997	0	30.000	63.997	0	0	63.997	0	0	63.997
600.150	Bovenwijkse investeringen	562.548	4.505	0	567.053	4.541	0	571.595	4.578	0	576.172	4.614	0	580.787
600.220	Bestemmingsplannen	79.716	0	0	79.716	0	0	79.716	0	0	79.716	0	0	79.716
600.230	Inventaris gymnastieklokalen	54.904	11.674	22.885	43.693	11.584	15.897	39.380	11.549	18.516	32.413	11.494	18.544	25.363
600.280	E-NUP	30.000	0	0	30.000	0	0	30.000	0	0	30.000	0	0	30.000
600.290	Cultuurhistorie	51.658	0	0	51.658	0	0	51.658	0	0	51.658	0	0	51.658
600.340	Sociaal domein	0	390.000		390.000	385.000		775.000	443.000		1.218.000	466.000		1.684.000
600.530	Onderhoud wegen	115.000	0	0	115.000	0	0	115.000	0	0	115.000	0	0	115.000
600.540	Groenonderhoud begraafplaatsen	586.963	54.708	78.634	563.037	54.516	78.634	538.919	54.324	78.634	514.609	54.129	78.634	490.104
	Totaal bestemmingsreserves	**4.529.851**	**905.679**	**760.419**	**4.675.111**	**899.772**	**728.759**	**4.846.124**	**956.994**	**689.464**	**5.113.654**	**979.266**	**677.577**	**5.415.343**
C.	VOORZIENINGEN													
	voorzieningen ter gelijkmatige verdeling van lasten over de verschillende begrotingsjaren													
600.520	Onderhoud gemeentelijke gebouwen	236.137	244.269	386.548	93.858	244.269	142.257	195.870	244.269	123.792	316.347	244.269	151.053	409.563
600.560	Wethouderspensioenen	804.287	8.500	32.768	780.019	8.500	32.768	755.751	8.500	32.768	731.483	8.500	32.768	707.215
	voorzieningen voor van derden verkregen, beklemde middelen													
600.210	Egalisatie riolering	1.237.646	0	302.705	934.941	0	340.437	594.504	0	106.020	488.484	75.975	0	564.459
	Zwerfafval	33.559	0	0	33.559	0	0	33.559	0	0	33.559	0	0	33.559
	Totaal voorzieningen	**2.311.629**	**252.769**	**722.021**	**1.842.377**	**252.769**	**515.462**	**1.579.684**	**252.769**	**262.580**	**1.569.873**	**328.744**	**183.821**	**1.714.796**
	Totaal reserves en voorzieningen	**10.121.197**	**1.158.448**	**1.608.577**	**9.671.068**	**1.152.541**	**1.244.221**	**9.579.388**	**1.209.763**	**952.044**	**9.837.107**	**1.308.010**	**861.398**	**10.283.719**

- **Resultaat boekjaar**

De rekening 2015 sluit af met een positief saldo (na bestemming) van € 1.952.334.
Een nadere analyse van het resultaat is opgenomen in paragraaf 6.3.11.

6.2.8 Voorzieningen

De meeste voorzieningen zijn gevormd voor het egaliseren van de exploitatielasten en toekomstige uitgaven voor (groot) onderhoud. Conform artikel 44.2 van de B.B.V. zijn in 2008 de 'Voorzieningen middelen van derden met specifieke bestedingsverplichting' uit de voorzieningen gehaald en ondergebracht onder de overlopende passiva. De voorzieningen 'dubieuze debiteuren' en 'bouwgrondexploitaties' zijn conform de B.B.V.-voorschriften op de balans in mindering gebracht op respectievelijk het debiteurensaldo en de voorraden.

	Saldo 01-01-15	Vermeerderingen			Verminderingen			Saldo 31-12-15
		directe mutatie balans cf bbv	t.l.v. exploit.	t.l.v. activa	t.b.v. exploit.	t.b.v. activa	Vrijval	
Voorzieningen ter gelijkmatige verdeling van de lasten :								
VZ Onderhoud gebouwen	151.960		241.289		-157.112			236.137
VZ Wethouderspensioenen	754.128		75.861		-25.702			804.287
								0
Voorzieningen voor van derden verkregen, beklemde middelen :								
VZ Zwerfafval	28.500		14.304		-9.245			33.559
VZ Egalisatie riolering	1.140.417		97.229					1.237.646
Totaal voorzieningen	**2.075.005**	**0**	**428.683**	**0**	**-192.059**	**0**	**0**	**2.311.629**

Voorziening onderhoud gebouwen
Deze voorziening wordt ingezet om toekomstig (groot) onderhoud uit te kunnen voeren aan de gemeentelijke gebouwen, zonder dat de exploitatie wordt belast met jaarlijks wisselende bedragen. De voorziening is met andere woorden bedoeld voor de egalisatie van de onderhoudskosten van de gemeentelijke gebouwen.

Voorziening wethouderspensioenen
Deze voorziening wordt ingezet ter dekking van (toekomstige) pensioenverplichtingen van de (gewezen) wethouders en ter dekking van de financiële consequenties die voortvloeien uit het toepassen van de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (wet APPA). Deze wet regelt de toekenning van een ontslaguitkering en pensioen aan politieke ambtsdragers en van pensioen aan hun nabestaanden.

Voorziening zwerfafval
Deze voorziening wordt ingezet voor het financieren van het project zwerfafval.

Voorziening egalisatie riolering
Deze voorziening wordt ingezet voor egalisatie van het saldo van lasten en baten van het gemeentelijk beleid en -beheer op het terrein van huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater, oppervlaktewater, hemelwater en grondwater teneinde fluctuaties in het aan de burgers in rekening te brengen verbreed rioolrecht zo veel mogelijk te voorkomen.

6.2.9 Vaste schulden > 1 jaar

De vaste schulden met een looptijd langer dan 1 jaar bestaan uit de volgende posten :

	Saldo 01-01-15	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo 31-12-15
Onderhandse leningen	**23.470.787**	0	-1.392.248	**22.078.539**
Belegde gelden : Variks Belang	**59.509**	88.109	-84.156	**63.462**
Waarborgsommen	**61.442**	6.750	-2.650	**65.542**
Totaal vaste schulden	**23.591.738**	94.859	-1.479.054	**22.207.543**

Onderhandse leningen
De aflossingen op langlopende geldleningen hebben in 2015 conform de aflossingsschema's plaatsgevonden.

Over de langlopende geldleningen is in 2015 € 942.012 rente betaald, gemiddeld 4,01% (2014: 4,05% / 2013 : 4,93% / 2012 : 4,18%).

Belegde gelden : St Variks Belang
Vanaf de 2de Wereldoorlog woonde in Varik/Heesselt de Nederlandse neuroloog Dr van Londen. Hij overleed in 1965 en vermaakte een groot deel van zijn vermogen aan een beheerstichting. Het doel was de jaarlijkse opbrengst ten goede te laten komen aan een maatschappelijk nut, in casu de verenigingen en stichtingen van Varik en Heesselt. Tot de herindeling van 1978 was het de gemeenteraad van Varik die baten uit het legaat van Dr van Londen verdeelde onder de verenigingen van beide dorpen. Met de herindeling ging dat recht op die verdeling over op de raad van de Gemeente Neerijnen.

In 2015 heeft de gemeente een bedrag van de Stichting Variks Belang ontvangen van € 88.109, zijnde het deel van het batig exploitatiesaldo dat ingevolge de bepalingen van de stichtingsakte ten gunste van de gemeente komt.

Jaarlijks ontvangt de raad van verenigingen en organisaties uit Varik en Heesselt verzoeken voor een bijdrage. De raad laat deze door de raadsadviescommissie Stichting Variks Belang beoordelen en voorzien van een bindend advies aan de raad. In 2015 is aan de verenigingen / stichtingen in Varik en Heesselt een bedrag uitgekeerd van € 84.156.

Hier wordt geen rente over betaald of berekend.

Waarborgsommen
In 2015 heeft de gemeente een waarborgsom ontvangen van de huurder van de voormalige gemeentewerf in Waardenburg van € 6.750. Zelf heeft de gemeente voor de huur van de Gasthuisstraat 14 in Waardenburg een waarborgsom betaald van € 2.650. In het pand is het sociaal team van de gemeente Neerijnen gehuisvest.

Hier wordt geen rente over betaald of berekend.

6.2.10 Vlottende schulden < 1 jaar

De vlottende schulden met een looptijd korter dan 1 jaar bestaan uit de volgende posten :

	Saldo 01-01-15		Mutatie 2015		Saldo 31-12-15
Kasgeldleningen	**3.000.000**		2.000.000		**5.000.000**
Kas-, bank- en girosaldi	**491.909**		1.014.304		**1.506.213**
Overige schulden	**566.948**		436.466		**1.003.414**
Crediteuren algemeen	**1.319.932**		-743.018		**576.914**
Totaal vaste schulden	**5.378.789**		2.707.752	0	**8.086.541**

Kasgeldleningen
Op 01 januari 2015 bedroeg de kasgeldlening € 3.000.000.
Op 31 december 2015 bedraagt de kasgeldlening op de balans € 5.000.000.

Kas-, bank- en girosaldi
Onder deze post worden de schulden aan de Postbank, ABN-AMRO, Rabobank en Bank Nederlandse Gemeenten per 31 december 2015 verantwoord.

	Saldo 31-12-15	Saldo 31-12-14
BNG 28.51.17.696	191.692	0
BNG 28.50.15.540	1.314.516	491.901
BNG 28.51.17.718	1	4
BNG 28.50.66.757	4	4
Totaal	**1.506.213**	**491.909**

Overige schulden
De overige schulden zijn in 2015 gestegen met € 436.466. Hieronder vallen onder meer de afdracht van loonheffing en premies over de maand december 2015, welke worden voldaan in januari 2016.

	Saldo 31-12-15	Saldo 31-12-14
Afdracht loonheffing / premies	188.231	166.865
Uitkeringen WWB/WVG e.d.	727.397	400.083
BTW	87.786	0
Totaal	**1.003.414**	**566.948**

Crediteuren algemeen
Het saldo openstaande crediteuren is in 2015 afgenomen van € 1.319.932 tot € 576.914.

De belangrijkste posten, meer dan € 20.000, betreffen :

x	Omgevingsdienst Rivierenland, bijdrage 1e kwartaal 2016	206.881
x	GGD Gelderland-Zuid, voorschot gemeentelijke bijdrage 1e helft 2016	135.157
x	BSR, diverse aanslagen	22.624
x	Centric IT Solutions, diverse facturen (oa tbv sociaal team)	25.887
		390.549

6.2.11 Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit de volgende posten :

	Saldo 01-01-15		Mutatie 2015		Saldo 31-12-15
Van derden ontvangen middelen	78.333		-16.781		61.552
Nog te betalen verlofuren	136.601		27.316		163.917
Vooruitontvangen bedragen	24.178		-2.817		21.361
Nog te betalen bedragen	1.149.016		206.600		1.355.616
Totaal vaste schulden	**1.388.128**		214.318	0	**1.602.446**

Van derden ontvangen middelen met concreet bestedingsdoel
In verband met een wijziging in de voorschriften van de BBV in 2008 op de balans opgenomen onder de overlopende passiva. Deze zijn ontstaan door diverse ontvangen subsidies van overheidsorganen. Op het moment dat een regeling eindigt of wanneer hiervoor geen werkzaamheden worden verricht dienen deze bedrag eventueel te worden terugbetaald.

	Stand 01-01-15	Bij	Af	Stand 31-12-15
1 Goedkope woningbouw	47.939			47.939
2 Klimaataanpak bestaande woningbouw	30.743	24.500	-41.281	13.962
3 Participatiebudget	-349			-349
	78.333	**24.500**	**-41.281**	**61.552**

• Klimaataanpak bestaande woningbouw
Op 24 augustus 2010 heeft het college van Neerijnen besloten deel te nemen aan de provinciale subsidieregeling klimaataanpak eigen woningen. Ter uitvoering daarvan is in de raadsvergadering van 9 december 2010 de deelverordening subsidie isolatiemaatregelen vastgesteld.
Jaarlijks ontvangt de gemeente van de provincie Gelderland een subsidie, in 2015 een bedrag van € 24.500. Aan subsidies werd een bedrag uitbetaald van € 41.281.

Nog te betalen verlofuren
In 2008 is besloten een 'voorziening' te vormen voor de nog op te nemen verlofuren en vakantiedagen. Per saldo is het nog op te nemen verlof in 2015 toegenomen. In verband hiermee is een bedrag van € 27.316 ten laste van de exploitatie 2015 gebracht.

Vooruit ontvangen bedragen
De vooruit ontvangen bedragen zijn in 2015 afgenomen met € 2.817. Het saldo per 31 december 2015 bedraagt hierdoor € 21.361.

Nog te betalen bedragen

De belangrijkste posten betreffen :

x	Nog te betalen bedragen sociale zaken Tiel	126.045
x	Gemeente Lingewaal, aandeel IVR 2015	60.629
x	Regio Rivierenland, doorschuif BTW 2015	41.977
x	Transitorische rente 2015	193.789
x	Gemeente Tiel, afrekening administratiekosten 2015	53.436
x	BBZ, 75% over ontvangen leningen 2014 en 2015	178.169
x	Nog te betalen kosten (her-)indicaties WMO/Jeugd	126.477
x	Nog te betalen posten inzake "Sociaal domein"	362.141
		1.142.663

6.2.12 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Gewaarborgde geldleningen
Naast door de gemeente verstrekte geldleningen (zoals opgenomen onder de financiële vaste activa) staat de gemeente borg voor een aantal geldleningen van instellingen die binnen de gemeente werkzaam zijn (zoals bejaardenoord De Wittenberg). Voor deze borgstellingen is geen voorziening opgenomen in de balans.

De gewaarborgde geldleningen per 31-12-2015 betreffen:

	Hoofdsom	**Stand 31-12-2015**
- Stichting De Wittenberg	onbekend	54.454
- Vitens	onbekend	83.300
- Waarborgfonds Sociale Woningbouw	14.364.000	8.534.000
Totaal		**8.671.754**

Het saldo van het actieve deel per 31 december 2015 van het Garantiemandaat bij de ABN/AMRO bedraagt € 8.085. (zie paragraaf 3.4 Financiering).

In 2015 zijn geen meerjarige contracten aangegaan met een verplichting van meer dan € 100.000.

Vanaf 2018 geldt een verplichting voor de huur van het Kasteel als gemeentehuis. In 2018 bedraagt de huur € 25.000, in 2019 € 40.000.

6.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2015

6.3.1 Programma 0 – Algemeen Bestuur

Analyse van de belangrijkste afwijkingen tussen de begroting na wijzigingen en de realisatie :

		Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Bestuursorganen	lasten	521.534	559.869	562.596
	baten	25.000	25.000	25.702
	saldo	**-496.534**	**-534.869**	**-536.894**
Bestuursondersteuning	lasten	521.338	526.413	536.856
	baten	0	0	14.136
	saldo	**-521.338**	**-526.413**	**-522.720**
Burgerzaken	lasten	440.914	442.914	427.800
	baten	11.000	11.000	4.532
	saldo	**-429.914**	**-431.914**	**-423.268**
Baten en lasten secretarieleges burgerzaken	lasten	64.000	64.000	93.128
	baten	215.818	215.818	234.928
	saldo	**151.818**	**151.818**	**141.800**
Bestuurlijke samenwerking	lasten	87.781	152.960	171.376
	baten	27.000	27.000	15.000
	saldo	**-60.781**	**-125.960**	**-156.376**
Bestuursondersteuning raad en rekenkamer	lasten	177.146	229.786	213.593
	baten	300	300	0
	saldo	**-176.846**	**-229.486**	**-213.593**
Totaal Programma 0	lasten	1.812.713	1.975.942	2.005.349
	baten	279.118	279.118	294.298
	saldo	**-1.533.595**	**-1.696.824**	**-1.711.051**

Ten opzichte van de begroting na wijzigingen valt het werkelijke saldo **€ 14.227 nádelig** uit.

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (B.B.V) vinden de dotaties en onttrekkingen aan de reserves plaats onder programma 9.
In de tabel op de volgende bladzijde worden de afwijkingen op programma 0 nader toegelicht.

Omschrijving	I/S	Nadeel	Voordeel	Directe kosten	Indirecte kosten
Bestuursorganen	I	2.025		-7.649 N	5.625 V
Bestuursondersteuning	I		3.693	-7.513 N	11.206 V
Burgerzaken	I		8.645	**35.252 V**	-26.607 N
Baten en lasten secretarieleges burgerzaken	I	10.018		-10.018 N	0
Bestuurlijke samenwerking	I	30.416		**-30.416 N**	0
Bestuursondersteuning raad en rekenkamer	I		15.894	7.666 V	8.227 V
Totaal programma 0		42.459	28.232	-12.678 N	-1.549 N
		-14.227		-14.227 N	

De oorzaken van de belangrijkste afwijkingen in de directe kosten (> € 15.000) worden hieronder toegelicht.

Een nadere toelichting op de indirecte kosten (kapitaallasten en apparaatskosten) wordt gegeven in paragraaf 6.3.12.

Burgerzaken :

Klanttevredenheidsonderzoek	8.000	voordeel
Cartografie	14.650	voordeel
Verkiezingen waterschap en provincie	12.602	voordeel
totaal	35.252	voordeel

Klanttevredenheidsonderzoek
In de begroting 2015 is een bedrag van € 8.000 opgenomen voor het uit laten voeren van een klanttevredenheidsonderzoek. Dit onderzoek heeft echter niet plaatsgevonden.

Cartografie :
Door weinig veranderingen in het buitengebied, is er ook minder behoefte geweest aan tekenwerk.

Presentiegelden verkiezingen :
Op woensdag 18 maart 2015 werden gelijktijdig de waterschapsverkiezingen en de verkiezingen voor Provinciale Staten gehouden. Zoals gebruikelijk is hiervoor budget beschikbaar gesteld in de begroting 2015. De directe kosten, die hier worden verklaard, laten een voordeel zien van € 20.602. Dit voordeel werd met name gerealiseerd door de extra inzet van ambtelijke uren. Hierop is een nadeel ontstaan van € 8.000, dit wordt toegelicht in paragraaf 6.3.12 onder de apparaatskosten.

Bestuurlijke samenwerking :

Regio Rivierenland	18.416	nadeel
Voordeel huisvestingskosten Regio lager	12.000	nadeel
totaal	30.416	nadeel

Regio Rivierenland
In de jaarrekening 2014 is per abuis rekening gehouden met een uit te keren positief rekeningsaldo van Regio Rivierenland van € 22.779. Het werkelijk ontvangen aandeel in het positief rekeningsaldo van de jaarrekening 2014 bedroeg € 18.495. Een nadelig verschil derhalve van € 4.300.

De andere nadelen worden veroorzaakt doordat een lager bedrag ontvangen wordt van Regio Rivierenland in het voordeel op de huisvestingskosten. Bij de oprichting van de ODR is afgesproken dat ODR het pand van Regio Rivierenland gaat huren. Tevens is afgesproken dat de huuropbrengst die de Regio hiermee

ontvangt verdeeld zal worden over de deelnemende gemeenten als compensatie voor de overhead die ten laste van de latende gemeente blijft. Van de huuropbrengst ad. € 330.000 is het aandeel voor Neerijnen berekend op € 27.000. De vergoeding van de huuropbrengst wordt afzonderlijk aan de gemeenten overgemaakt. In de praktijk is het huisvestingsvoordeel lager. Uit toelichting van Regio Rivierenland blijkt dat bij de oorspronkelijke berekening van het voordeel ad. € 330.000 geen rekening gehouden is met de kosten die gemaakt zijn en worden met betrekking tot het verhuurde pand. Over 2014 is een bedrag ontvangen van € 12.500, wat een nadeel betekend van € 14.500 en over 2015 € 15.000, hetgeen een nadeel inhoud van € 12.000. Aangezien beide jaren verantwoord zijn in de jaarrekening 2015 levert dit een nadeel op van per saldo € 26.500. In de Voorjaarsnota 2016 wordt voorgesteld het huisvestingsvoordeel structureel af te ramen.

6.3.2 Programma 1 – Openbare orde en veiligheid

Analyse van de belangrijkste afwijkingen tussen de begroting na wijzigingen en de realisatie :

		Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Brandweer en rampenbestrijding	lasten	927.286	959.564	962.427
	baten	0	0	5.217
	saldo	**-927.286**	**-959.564**	**-957.210**
Openbare orde en veiligheid	lasten	194.277	208.077	237.578
	baten	10.000	10.000	24.507
	saldo	**-184.277**	**-198.077**	**-213.071**
Opruiming explosieven	lasten	0	0	884
	baten	0	0	0
	saldo	**0**	**0**	**-884**
Totaal Programma 1	lasten	1.121.563	1.167.641	1.200.889
	baten	10.000	10.000	29.724
	saldo	**-1.111.563**	**-1.157.641**	**-1.171.165**

Ten opzichte van de begroting na wijzigingen valt het werkelijke saldo **€ 13.524 nadelig** uit.

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (B.B.V) vinden de dotaties en onttrekkingen aan de reserves plaats onder programma 9.

In de tabel op de volgende bladzijde worden de afwijkingen op programma 1 nader toegelicht.

Omschrijving	I/S	Nadeel	Voordeel	Directe kosten	Indirecte kosten
Brandweer en rampenbestrijding	I		2.354	8.900 V	-6.546 N
Openbare orde en veiligheid	I	14.994		4.598 V	-19.592 N
Opruiming explosieven	I	884		0	-884 N
Totaal programma 1		15.878	2.354	13.498 V	-27.022 N
		-13.524		-13.524 N	

De oorzaken van de belangrijkste afwijkingen in de directe kosten (> € 15.000) worden hieronder toegelicht.

Een nadere toelichting op de indirecte kosten (kapitaallasten en apparaatskosten) wordt gegeven in paragraaf 6.3.12.

6.3.3 Programma 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat

Analyse van de belangrijkste afwijkingen tussen de begroting na wijzigingen en de realisatie :

		Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Wegen, straten, pleinen en verkeersmaatreg.	lasten	1.329.659	1.358.244	1.582.269
	baten	46.150	-12.850	0
	saldo	**-1.283.509**	**-1.371.094**	**-1.582.269**
Openbaar vervoer	lasten	3.704	3.704	2.179
	baten	0	0	0
	saldo	**-3.704**	**-3.704**	**-2.179**
Veerdiensten	lasten	9.130	9.130	13.909
	baten	2.500	5.180	9.680
	saldo	**-6.630**	**-3.950**	**-4.229**
Waterkering, afwatering en landaanwinning	lasten	160.829	252.413	49.758
	baten	0	25.000	0
	saldo	**-160.829**	**-227.413**	**-49.758**
Totaal Programma 2	lasten	1.503.322	1.623.491	1.648.115
	baten	48.650	17.330	9.680
	saldo	**-1.454.672**	**-1.606.161**	**-1.638.435**

Ten opzichte van de begroting na wijzigingen valt het werkelijke saldo **€ 32.275 nadelig** uit.

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (B.B.V) vinden de dotaties en onttrekkingen aan de reserves plaats onder programma 9.

In de tabel op de volgende bladzijde worden de afwijkingen op programma 2 nader toegelicht.

Omschrijving	I/S	Nadeel	Voordeel	Directe kosten	Indirecte kosten
Wegen, straten, pleinen en verkeersmaatreg.	I	211.175		**-222.368 N**	11.193 V
Openbaar vervoer	I		1.525	500 V	1.025 V
Veerdiensten	I	280		-500 N	220 V
Waterkering, afwatering en landaanwinning	I		177.655	**177.088 V**	567 V
Totaal programma 1		211.455	179.180	-45.280 N	13.005 V
		-32.275		-32.275 N	

De oorzaken van de belangrijkste afwijkingen in de directe kosten (> € 15.000) worden hieronder toegelicht.

Een nadere toelichting op de indirecte kosten (kapitaallasten en apparaatskosten) wordt gegeven in paragraaf 6.3.12.

Wegen, straten, pleinen en verkeersmaatregelen :

Onderhoud wegen	167.525	nadeel
Onderhoud bermen	54.843	nadeel
Totaal	222.368	nadeel

Onderhoud wegen
Er is sprake van een overschrijding van het budget. Op het product Wegmeubilair zijn relatief veel uren geschreven onder andere doordat een extra inspanning is geleverd om de borden recht te zetten. Het budget voor de straatreiniging laat ook een overschrijding zien. Er zijn meer uren besteed dan begroot om de verhardingen op het gewenste beeld te houden.

Onderhoud bermen
Op het product groen is sprake van een overschrijding met name door de hogere kosten van het bestek bermen- en watergangen. Het bestek Bermen is zoals hierboven aangegeven hoger dan vooraf begroot.

In 2015 heeft Avri aangegeven dat het beschikbare budget voor bermen en het onderhoud wegen niet voldoende is om de wegen op het gewenste niveau te onderhouden. Met de gemeente Neerijnen is afgesproken dat het huidige beleid- en beheerplan wegen geëvalueerd wordt. Deze evaluatie zal dit voorjaar aan de gemeente voorgelegd worden.

Waterkering, afwatering en landaanwinning :

Baggeren watergangen	177.088	voordeel
Totaal	177.088	voordeel

Baggeren watergangen
De baggerwerkzaamheden in 2015 zijn uitbesteed. Een deel van de werkzaamheden (uitvoering baggerwerk, baggerafzet gemeentelijke watergangen en explosieven onderzoek) zal in 2016 nog uitgevoerd worden.
Middels het verzoek om budgetoverhevelingen is bij de vaststelling van de jaarrekening 2014 besloten een bedrag van € 66.584 over te hevelen naar 2015. Naast het overschot op het reguliere budget van 2015 (€ 110.504) zijn ook deze middelen niet besteed in 2015. Dit levert een voordeel van € 177.088 op het budget baggeren watergangen op.

6.3.4 Programma 3 – Economische zaken

Analyse van de belangrijkste afwijkingen tussen de begroting na wijzigingen en de realisatie :

		Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Handel, ambacht en industrie	lasten	25.197	22.588	24.616
	baten	0	0	0
	saldo	**-25.197**	**-22.588**	**-24.616**
Nutsbedrijven	lasten	6.951	6.951	10.051
	baten	0	0	0
	saldo	**-6.951**	**-6.951**	**-10.051**
Overige agrarische zaken, jacht en visserij	lasten	6.385	3.885	4.158
	baten	0	0	0
	saldo	**-6.385**	**-3.885**	**-4.158**
Totaal Programma 3	lasten	38.533	33.424	38.825
	baten	0	0	0
	saldo	**-38.533**	**-33.424**	**-38.825**

Ten opzichte van de begroting na wijzigingen valt het werkelijke saldo **€ 5.401 nadelig** uit.

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (B.B.V) vinden de dotaties en onttrekkingen aan de reserves plaats onder programma 9.

In de tabel hieronder worden de afwijkingen op programma 3 nader toegelicht.

Omschrijving	I/S	Nadeel	Voordeel	Directe kosten	Indirecte kosten
Handel, ambacht en industrie	I	2.028		1.070 V	-3.098 N
Nutsbedrijven	I	3.100		0	-3.100 N
Overige agrarische zaken, jacht en visserij	I	273		142 V	-415 N
Totaal programma 3		5.401	0	1.212 V	-6.613 N
		-5.401		-5.401 N	

6.3.5 Programma 4 – Onderwijs

Analyse van de belangrijkste afwijkingen tussen de begroting na wijzigingen en de realisatie :

		Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Basisonderwijs, excl. onderwijshuisvesting	lasten	87.845	87.845	73.826
	baten	0	0	0
	saldo	**-87.845**	**-87.845**	**-73.826**
Basisonderwijs, onderwijshuisvesting	lasten	489.051	489.051	442.180
	baten	0	0	0
	saldo	**-489.051**	**-489.051**	**-442.180**
Gemeenschappelijke baten en lasten onderwijs	lasten	386.125	569.101	388.704
	baten	69.738	66.738	54.628
	saldo	**-316.387**	**-502.363**	**-334.076**
Totaal Programma 4	lasten	963.021	1.145.997	904.710
	baten	69.738	66.738	54.628
	saldo	**-893.283**	**-1.079.259**	**-850.082**

Ten opzichte van de begroting na wijzigingen valt het werkelijke saldo **€ 229.177 vóórdelig** uit.

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (B.B.V) vinden de dotaties en onttrekkingen aan de reserves plaats onder programma 9.

In de tabel op de volgende bladzijde worden de afwijkingen op programma 4 nader toegelicht.

Omschrijving	I/S	Nadeel	Voordeel	Directe kosten	Indirecte kosten
Basisonderwijs, excl onderwijshuisvesting	I		14.019	12.873 V	1.146 V
Basisonderwijs, onderwijshuisvesting	I		46.871	**29.387 V**	17.483 V
Gemeenschappelijke baten en lasten onderwijs	I		168.287	**168.917 V**	-629 N
Totaal programma 4		0	229.177	211.177 V	18.000 V
		229.177		229.177 V	

De oorzaken van de belangrijkste afwijkingen in de directe kosten (> € 15.000) worden hieronder toegelicht.

Een nadere toelichting op de indirecte kosten (kapitaallasten en apparaatskosten) wordt gegeven in paragraaf 6.3.12.

Basisonderwijs (onderwijshuisvesting) :

Onderhoud en tijdelijke huisvesting B.B.S.	36.771	voordeel
Overige kosten onderwijshuisvesting	-7.384	nadeel
Totaal	29.387	voordeel

Onderhoud en tijdelijke huisvesting B.B.S. (I.H.P) :
In het I.H.P. 2012-2021 is voor de jaarschijf 2015 een bedrag van € 21.771 opgenomen voor onderhoud aan diverse bijzondere basisscholen. Daarnaast is voor tijdelijke huisvesting voor de Klingelenburg, Tuil een bedrag opgenomen van € 15.000. In 2015 is geen beroep gedaan op dit budget wat een voordeel oplevert van € 36.771.

Overige kosten onderwijshuisvesting :
De overige kosten voor onderwijshuisvesting zijn in 2015 hoger uitgevallen dan begroot. Met name de budgetten betaalde belastingen (aanslagen O.Z.B) en de onderhoudscontracten voor het inbraak-/beveiligingssysteem werden hierbij overschreden.

Gemeenschappelijke baten en lasten onderwijs :

Inhaal P.O.-gelden	144.976	voordeel
Onderwijs Achterstanden Beleid	8.678	voordeel
Vandalisme en schades	-7.837	nadeel
Leerlingenvervoer	23.100	voordeel
Totaal	168.917	voordeel

Inhaal P.O.-gelden :
In 2004 is een interim-directeur voor een periode van 6 maanden aangesteld in dienst van de gemeente voor de OBS Waardenburg. Aan het einde van het dienstverband is door het UWV aan deze directeur een WW-uitkering toegekend. Het UWV verhaalt de kosten van de WW bij de St Fluvium. Aangezien de gemeente destijds werkgever was zijn deze kosten aldus ook voor rekening van de gemeente.
De Gemeente Neerijnen is over de periode 2012 tot begin 2015 (wanneer de pensioengerechtigde leeftijd wordt bereikt) nog een bedrag aan het UWV verschuldigd van € 144.976. Dit bedrag is in de najaarsnota 2014 opgenomen.
Middels het verzoek om budgetoverhevelingen wordt dan ook verzocht dit bedrag van € 144.976 mee over te hevelen naar 2016.

Onderwijs Achterstanden Beleid :
In 2015 heeft de gemeente een bedrag van € 47.865 aan rijksmiddelen ontvangen ter uitvoering van het Onderwijs Achterstanden Beleid. Deze middelen zijn in 2015 niet volledig besteed (€ 8.678) en worden conform de nota reserves en voorzieningen onder programma 9 toegevoegd aan de bestemmingsreserve lokale educatieve agenda.

Vandalisme en schades :
Diverse onderwijsgebouwen zijn lopende 2015 het slachtoffer geweest van vandalisme. Zo hebben de Pr Willem Alexanderschool in Ophemert en CBS De Kivietsheuvel te Hellouw te maken gehad met looddiefstal en werden de ruiten van de Eben Haezerschool in Waardenburg vernield.
Dit alles zorgde voor een totale kostenpost van ruim € 16.000, een overschrijding/nadeel van € 7.837.

Leerlingenvervoer :
Het leerlingenvervoer is in 2015 opnieuw aanbesteed. Dit levert een voordeel op van € 23.100.

6.3.6 Programma 5 – Cultuur en recreatie

Analyse van de belangrijkste afwijkingen tussen de begroting na wijzigingen en de realisatie :

		Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Openbaar bibliotheekwerk	lasten	190.303	190.303	170.347
	baten	0	0	0
	saldo	**-190.303**	**-190.303**	**-170.347**
Vormings- en ontwikkelingswerk	lasten	41.516	59.716	40.218
	baten	0	0	785
	saldo	**-41.516**	**-59.716**	**-39.433**
Sport	lasten	232.753	534.597	382.502
	baten	18.314	8.314	8.278
	saldo	**-214.439**	**-526.283**	**-374.224**
Groene sportvelden en terreinen	lasten	2.036	2.036	5.095
	baten	0	0	0
	saldo	**-2.036**	**-2.036**	**-5.095**
Musea	lasten	0	0	0
	baten	0	0	0
	saldo	**0**	**0**	**0**
Natuurbescherming	lasten	4.138	0	1.096
	baten	0	0	0
	saldo	**-4.138**	**0**	**-1.096**
Openbaar groen en openluchtrecreatie	lasten	599.102	602.633	621.708
	baten	132.725	132.725	183.433
	saldo	**-466.377**	**-469.908**	**-438.275**
Overige recreatieve voorzieningen	lasten	699.544	723.544	680.866
	baten	302.308	302.308	301.136
	saldo	**-397.236**	**-421.236**	**-379.730**
Totaal Programma 5	lasten	1.769.392	2.112.829	1.901.832
	baten	453.347	443.347	493.632
	saldo	**-1.316.045**	**-1.669.482**	**-1.408.200**

Ten opzichte van de begroting na wijzigingen valt het werkelijke saldo **€ 261.282 vóórdelig** uit.

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (B.B.V) vinden de dotaties en onttrekkingen

aan de reserves plaats onder programma 9.
In de tabel op de volgende bladzijde worden de afwijkingen op programma 5 nader toegelicht.

Omschrijving	I/S	Nadeel	Voordeel	Directe kosten	Indirecte kosten
Openbaar bibliotheekwerk	I		19.956	**18.883 V**	1.073 V
Vormings- en ontwikkelingswerk	I		20.283	**17.850 V**	2.433 V
Sport	I		152.060	**157.033 V**	-4.973 N
Groene sportvelden en terreinen	I	3.059		-3.091 N	32 V
Musea	I	0		0	0
Natuurbescherming	I	1.096		-1.096 N	0
Openbaar groen en openluchtrecreatie	I		31.633	**40.649 V**	-9.016 N
Overige recreatieve voorzieningen	I		41.505	12.645 V	28.860 V
Totaal programma 5		4.155	265.437	242.873 N	18.409 V
		261.282		261.282 N	

De oorzaken van de belangrijkste afwijkingen in de directe kosten (> € 15.000) worden hieronder toegelicht.

Een nadere toelichting op de indirecte kosten (kapitaallasten en apparaatskosten) wordt gegeven in paragraaf 6.3.12.

Openbaar bibliotheekwerk :

Subsidie St Openbare Bibliotheek Gelderland	18.883	voordeel
Totaal	18.883	voordeel

Subsidie St Openbare Bibliotheek Gelderland :
De subsidie voor de Bibliotheek Rivierenland voor 2015 is vastgesteld op € 137.268. Daarnaast is een bedrag van € 30.000 betaald aan huisvestingskosten voor de bibliotheek. De totale lasten voor openbaar bibliotheekwerk vallen daarmee € 18.883 lager uit dan begroot.

Vormings- en ontwikkelingswerk :

Energielasten muziektenten	13.868	voordeel
Subsidies kunst en cultuur	7.583	voordeel
Feesten en herdenkingen	-3.601	nadeel
Totaal	17.850	voordeel

Energielasten muziektenten :
Gedurende de periode 01-06-2013 tot en met 11-03-2015 heeft de gemeente maandelijks een voorschot aan Green Choice betaald voor de muziektent aan de Hertog Karelweg te Haaften. In 2015 is hiervoor een jaarafrekening ontvangen en krijgt de gemeente een bedrag van € 16.013 terug.
Dit betekent voor het budget muziektenten een voordeel van € 13.868.

Kunst en cultuur :
Het voordeel op het budget kunst en cultuur wordt met name veroorzaakt doordat in 2015 een lager subsidiebedrag is uitbetaald dan begroot. In totaal is voor een bedrag van € 34.000 aan subsidies uitbetaald welke pasten binnen de beleidsregels cultuur & muzikale vorming. Dit was lager dan vooraf begroot.

Feesten en herdenkingen :
De laatste twee jaar is weer sprake van een behoorlijke toename in evenementen, waarvan sommige druk worden bezocht (zoals bijvoorbeeld het Beach Volleybaltoernooi in Haaften en de voetbaltoernooien van de diverse voetbalverenigingen). Hierdoor vallen de kosten voor 2015 hoger uit dan begroot.

Sport :

Subsidies buitensportaccommodaties	151.550	voordeel
Aanschaf inventaris gymnastieklokalen	9.327	voordeel
Buitensport, betaalde belastingen	-3.844	nadeel
Totaal	157.033	voordeel

Subsidies buitensportaccommodaties :
In de voorjaarsnota 2015 is een bedrag van € 78.500 beschikbaar gesteld voor renovatie en nieuwbouw van de kleedaccommodatie op het sportpark van v.v. ASH Hellouw.
Daarnaast is een bedrag van € 131.000 beschikbaar gesteld aan v.v. DSS'14 voor renovatie en uitbreiding van kleedkamers en sportvelden. Hiervoor is in 2015 reeds een voorschot beschikbaar gesteld van € 58.950. Het restantbedrag (€ 151.550) zal in 2016 aan beide verenigingen beschikbaar worden gesteld.

Aangezien deze bedragen worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve buitensportaccommodaties werkt dit budgetneutraal door in de jaarrekening 2015.
Onder dit programma betekent het een voordeel van € 151.550, op programma 9 een nadeel van € 151.550.

Aanschaf inventaris gymnastieklokalen :
Voor aanschaf van inventaris voor de verschillende binnensportaccommodaties is in 2015 een bedrag van € 3.990 uitgegeven. Dat is € 9.327 minder dan begroot.

Aangezien de aanschaf van inventaris wordt gedekt uit de bestemmingsreserve aanschaf inventaris gymnastieklokalen werkt dit budgetneutraal door in de jaarrekening 2015.
Onder dit programma betekent het een voordeel van € 9.327, op programma 9 een nadeel van € 9.327.

Buitensport, betaalde belastingen :
De gemeente heeft (als eigenaar van de verschillende sportvelden binnen de gemeente) in 2015, net als ieder jaar, de aanslag OZB ontvangen. Door de BSR zijn echter nog aanvullende aanslagen over oude jaren (2013 en 2014) opgelegd welke ook enkele sportcomplexen bevatten. Voor 2015 betekent dit een overschrijding op dit budget van € 3.844.

Openbaar groen en openluchtrecreatie :

Verhuur en verkoop percelen grond	34.050	voordeel
Toerisme en recreatie	6.599	voordeel
Totaal	40.649	voordeel

Afstoten snippergroen :
Op het budget afstoten snippergroen worden de inkomsten en uitgaven voor de verhuur en verkoop van percelen grond, waarvan de gemeente eigenaar is, verantwoord. De verhuur van de ondergrond van de reclamemasten wordt hier ook op verantwoord. Deze huur wordt jaarlijks geïndexeerd. Aangezien deze indexering abusievelijk niet verwerkt is in de begroting 2015 levert dit een voordeel op van € 13.022.
Daarnaast zijn de huuropbrengsten en grondverkopen in 2015 aanzienlijk hoger uitgevallen dan begroot, wat een voordeel op dit budget oplevert van € 21.028.

Toerisme en recreatie :
In 2015 is er een start gemaakt met het uitvoeren van diverse projecten op het gebied van toerisme en recreatie. Zo is vanuit Waalweelde het project 'pleisterplaatsen langs de Waal' gestart. Dit project wordt afgerond in 2016. Middels het verzoek om budgetoverhevelingen wordt verzocht een bedrag van € 2.000 mee over te hevelen om dit project ook financieel af te kunnen ronden.

6.3.7 Programma 6 – Maatschappelijke ontwikkeling

Analyse van de belangrijkste afwijkingen tussen de begroting na wijzigingen en de realisatie :

		Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	lasten	2.068.087	2.078.622	2.048.682
	baten	1.569.909	1.580.444	1.515.017
	saldo	**-498.178**	**-498.178**	**-533.665**
Sociale werkvoorziening	lasten	1.229.738	1.204.807	1.212.055
	baten	0	0	3.000
	saldo	**-1.229.738**	**-1.204.807**	**-1.209.055**
Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	lasten	157.069	181.952	200.310
	baten	0	0	11.411
	saldo	**-157.069**	**-181.952**	**-188.899**
Vreemdelingen	lasten	4.964	4.964	397
	baten	2.000	2.000	13.000
	saldo	**-2.964**	**-2.964**	**12.603**
Re-integratie en participatievoorzieningen	lasten	118.972	118.583	127.184
	baten	0	10.000	0
	saldo	**-118.972**	**-108.583**	**-127.184**
Kinderdagopvang	lasten	144.310	187.750	190.997
	baten	0	0	0
	saldo	**-144.310**	**-187.750**	**-190.997**
Maatwerkvoorzieningen natura Materieel W.M.O.	lasten	302.092	302.092	267.701
	baten	0	0	7.512
	saldo	**-302.092**	**-302.092**	**-260.189**
Maatwerkvoorzieningen natura Immaterieel W.M.O.	lasten	659.897	1.504.296	862.050
	baten	45.486	45.486	19.769
	saldo	**-614.411**	**-1.458.810**	**-842.281**
Opvang en beschermd wonen	lasten	11.388	11.388	11.388
	baten	0	0	0
	saldo	**-11.388**	**-11.388**	**-11.388**
Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen	lasten	0	0	0
	baten	129.665	129.665	135.956
	saldo	**129.665**	**129.665**	**135.956**

		Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Algemene voorzieningen W.M.O. en Jeugd	lasten	4.150.380	1.463.140	977.755
	baten	1.069	1.069	3.739
	saldo	**-4.149.311**	**-1.462.071**	**-974.016**
Eerstelijnsloket W.M.O. en Jeugd	lasten	86.843	252.102	256.772
	baten	0	0	0
	saldo	**-86.843**	**-252.102**	**-256.772**
PGB W.M.O. en Jeugd	lasten	78.340	476.416	469.286
	baten	0	0	0
	saldo	**-78.340**	**-476.416**	**-469.286**
Individuele voorzieningen natura jeugd	lasten	0	1.154.287	1.051.201
	baten	0	0	0
	saldo	**0**	**-1.154.287**	**-1.051.201**
Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd	lasten	0	187.324	163.428
	baten	0	0	0
	saldo	**0**	**-187.324**	**-163.428**
Totaal Programma 6	lasten	9.012.080	9.127.723	7.839.206
	baten	1.748.129	1.768.664	1.709.404
	saldo	**-7.263.951**	**-7.359.059**	**-6.129.802**

Ten opzichte van de begroting na wijzigingen valt het werkelijke saldo **€ 1.229.256 vóórdelig** uit.

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (B.B.V) vinden de dotaties en onttrekkingen aan de reserves plaats onder programma 9.

In de tabel hieronder worden de afwijkingen op programma 6 nader toegelicht.

Omschrijving	I/S	Nadeel	Voordeel	Directe kosten	Indirecte kosten
Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	I	35.487		**-41.624 N**	6.137 V
Sociale werkvoorziening	I	4.248		-4.248 N	0
Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	I	6.947		-7.577 N	630 V
Vreemdelingen	I		15.567	12.465 V	3.102 V
Re-integratie en participatievoorzieningen	I	18.601		**-19.549 N**	948 V
Kinderdagopvang	I	3.247		6.628 V	-9.875 N
Maatwerkvoorzieningen natura mat WMO	I		41.903	**41.903 V**	0
Maatwerkvoorzieningen natura immat WMO	I		616.529	**614.090 V**	2.439 V
Opvang en beschermd wonen	I			0	0
Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen	I		6.291	6.291 **V**	0
Algemene voorzieningen WMO en Jeugd	I		488.054	**375.807 V**	112.247 V
Eerstelijnsloket WMO en Jeugd	I	4.670		-4.670 N	0
PGB WMO en Jeugd	I		7.130	7.130 V	0
Individuele voorzieningen natura Jeugd	I		103.086	**103.086 V**	0
Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd	I		23.896	**23.896 V**	0
Totaal programma 6		73.200	1.302.456	1.113.628 V	115.628 V
		1.229.256		1.229.256 V	

De oorzaken van de belangrijkste afwijkingen in de directe kosten (> € 15.000) worden hieronder toegelicht.

Een nadere toelichting op de indirecte kosten (kapitaallasten en apparaatskosten) wordt gegeven in paragraaf 6.3.12..

Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen :

Uitvoering participatiewet	-41.624	nadeel
Totaal	-41.624	nadeel

Uitvoering participatiewet :
De participatiewet, tot 31-12-2014 Wet Werk en Bijstand (W.W.B), is de wet die in Nederland de ondersteuning bij arbeidsinschakeling en bijstand regelt voor mensen die weinig of geen ander inkomen (waaronder andere uitkeringen) hebben en ook weinig of geen vermogen.
Doel van de Participatiewet is ondersteuning bij arbeidsinschakeling en verlening van bijstand door gemeenten. Werk gaat voor inkomen : oogmerk is om mensen op de kortste weg naar betaald werk te kunnen zetten ; daartoe moet men ingeschreven staan bij het UWV. De gemeenten voeren de wet uit en bepalen, binnen de wettelijke grenzen, hun eigen beleid. Tegenover minder regels van het rijk en meer eigen autonomie staat (sinds 2004) een financiële verantwoordelijkheid voor de gemeenten, daarom is het voor hen van belang de instroom te beperken en de uitstroom te bevorderen.
De gemeente Tiel draagt namens ons zorg voor de uitvoering van de participatiewet. De gemeente betaalt daarvoor een bedrag aan uitvoeringskosten, welke in 2015 hoger is uitgevallen dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door het hogere aantal aanvragen.

Re-integratie en participatievoorzieningen :

Wet inburgering	-19.549	nadeel
Totaal	-19.549	nadeel

Wet inburgering :
De kosten voor de Wet Inburgering zijn in 2015 hoger uitgevallen dan begroot. Naast de jaarlijkse subsidie voor de St Vluchtelingenwerk Gelderland worden hier ook de kosten voor de trajecten inburgering en reiskostendeclaraties van de deelnemers hieraan verantwoord.

Maatwerkvoorzieningen natura materieel WMO :

WMO Vervoersvoorzieningen	39.363	voordeel
WMO Rolstoelvoorzieningen	-3.990	nadeel
WMO Woonvoorzieningen	6.530	voordeel
Totaal	41.903	voordeel

W.M.O. Vervoers-, rolstoel- en woonvoorzieningen :
Het voordeel op de maatwerkvoorzieningen natura materieel W.M.O. wordt grotendeels veroorzaakt door het voordeel op de vervoersvoorzieningen. Dit komt met name doordat de onderhoudskosten voor scootmobielen in 2015 lager zijn uitgevallen dan begroot.
Daarnaast zitten er nog wat kleinere afwijkingen op de rolstoel- en woonvoorzieningen.

Maatwerkvoorzieningen natura immaterieel WMO :

Regiotaxi	79.377	voordeel
Huishoudelijke hulp in natura	-19.801	nadeel
Sociaal Domein	554.514	voordeel
Totaal	614.090	voordeel

Regiotaxi :
De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage aan de provincie Gelderland voor de vervoer- en beheerskosten van de Regiotaxi Gelderland. Deze bijdrage wordt in rekening gebracht op basis van het werkelijk aantal gerealiseerde WMO-zones en – ritten. Deze vielen in 2015 lager uit dan begroot.

Huishoudelijke hulp in natura :
Er is in 2015 meer besteed aan huishoudelijke hulp in natura. De gemeente Tiel heeft meer aanvragen ontvangen en daardoor € 19.801 meer besteed aan huishoudelijke verstrekkingen in natura en de toekenning van een huishoudelijke hulp toelage (H.H.T).

Sociaal Domein :
Voorgesteld wordt de restant middelen op het onderdeel sociaal domein middels de resultaatbestemming bij de jaarrekening 2015 te storten in de bestemmingsreserve sociaal domein 2015.

Algemene voorzieningen WMO en Jeugd :

Sociaal Domein	334.841	voordeel
Jeugd- en jongerenwerk	18.464	voordeel
Versterking leefbaarheid	16.164	voordeel
Ouderenbeleid	6.338	voordeel
Totaal	375.807	voordeel

Sociaal Domein :
Voorgesteld wordt de restant middelen op het onderdeel sociaal domein middels de resultaatbestemming bij de jaarrekening 2015 te storten in de bestemmingsreserve sociaal domein 2015.

Jeugd en jongerenwerk :
Op dit budget worden de kosten verantwoord die betrekking hebben op het jeugd- en jongerenwerk binnen

de gemeente. Hieronder vallen met name de subsidies die worden verstrekt aan de verschillende verenigingen. In de begroting 2015 is daarnaast een bedrag gereserveerd voor de inhuur van een jongerenwerker. Hierop wordt, wanneer nodig, een beroep gedaan. In 2015 is dit echter niet gebeurd wat een voordeel betekent van € 18.464.

Versterking leefbaarheid :
In de begroting 2015 is € 28.250 gereserveerd voor de aanpak van leefbaarheidsproblemen binnen de Neerijnense kernen. Aan een aantal dorpstafels is een subsidie beschikbaar gesteld voor het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid in de kernen. Deze subsidie moet worden ingezet voor de inhuur van externe deskundigheid en dient als werkbudget voor de betreffende dorpstafel. Dit project is opgestart lopende 2015 waardoor niet alle begrote middelen ook daadwerkelijk zijn besteed. Dit levert een voordeel op dit budget op van € 16.164.

Ouderenbeleid :
Naast de subsidies voor de St Welzijn Neerijnen en plaatselijke ouderenorganisatie worden hier ook de kosten voor het ontwikkelen van ouderenbeleid begroot. Conform de subsidieverordening zijn de subsidies in 2015 uitbetaald aan de verschillende organisaties. Het budget voor het ontwikkelen van ouderenbeleid binnen de gemeente is niet aangesproken en levert een voordeel op van € 6.338.

Individuele voorzieningen natura jeugd :

Sociaal Domein	103.086	voordeel
Totaal	103.086	voordeel

Sociaal Domein :
Voorgesteld wordt de restant middelen op het onderdeel sociaal domein middels de resultaatbestemming bij de jaarrekening 2015 te storten in de bestemmingsreserve sociaal domein 2015.

Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd :

Sociaal Domein	23.896	voordeel
Totaal	23.896	voordeel

Sociaal Domein :
Voorgesteld wordt de restant middelen op het onderdeel sociaal domein middels de resultaatbestemming bij de jaarrekening 2015 te storten in de bestemmingsreserve sociaal domein 2015.

6.3.8 Programma 7 – Volksgezondheid en milieu

Analyse van de belangrijkste afwijkingen tussen de begroting na wijzigingen en de realisatie :

		Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Openbare gezondheidszorg	lasten	243.362	243.362	282.063
	baten	0	0	0
	saldo	**-243.362**	**-243.362**	**-282.063**
Centra voor Jeugd en Gezin (jeugdgezondheid)	lasten	224.911	224.911	220.090
	baten	0	0	0
	saldo	**-224.911**	**-224.911**	**-220.090**
Afvalverwijdering en -verwerking	lasten	785.773	785.773	663.911
	baten	863.500	863.500	760.264
	saldo	**77.727**	**77.727**	**96.353**
Riolering	lasten	1.610.967	1.610.967	1.496.544
	baten	5.000	166.985	682
	saldo	**-1.605.967**	**-1.443.982**	**-1.495.862**
Milieubeheer	lasten	753.047	746.047	749.353
	baten	5.000	5.000	67.624
	saldo	**-748.047**	**-741.047**	**-681.729**
Lijkbezorging	lasten	294.252	268.157	305.077
	baten	78.634	0	0
	saldo	**-215.618**	**-268.157**	**-305.077**
Baten rioolheffing	lasten	0	0	0
	baten	1.889.000	1.889.000	1.940.880
	saldo	**1.889.000**	**1.889.000**	**1.940.880**
Baten begraafplaatsrechten	lasten	0	0	0
	baten	186.394	186.394	112.119
	saldo	**186.394**	**186.394**	**112.119**
Totaal Programma 7	lasten	3.912.312	3.879.217	3.717.038
	baten	3.027.528	3.110.879	2.881.569
	saldo	**-884.784**	**-768.338**	**-835.469**

Ten opzichte van de begroting na wijzigingen valt het werkelijke saldo **€ 67.132 nadelig** uit.

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (B.B.V) vinden de dotaties en onttrekkingen

aan de reserves plaats onder programma 9.

In de tabel hieronder worden de afwijkingen op programma 7 nader toegelicht.

Omschrijving	I/S	Nadeel	Voordeel	Directe kosten	Indirecte kosten
Openbare gezondheidszorg	I	38.701		**-38.701 N**	0
Centra voor Jeugd en Gezin (jeugdgezondheid)	I		4.821	118 V	4.703 V
Afvalverwijdering en -verwerking	I		18.625	**18.657 V**	-32 N
Riolering	I	51.880		0	0
Milieubeheer	I		59.317	**71.231 V**	-11.914 N
Lijkbezorging	I	36.920		-11.949 N	-24.971 N
Baten rioolheffing	I		51.880	0	0
Baten begraafplaatsrechten	I	74.274		**-74.274 N**	0
Totaal programma 1		201.775	134.643	-34.918 N	-32.214 N
		-67.132		-67.132 N	

De oorzaken van de belangrijkste afwijkingen in de directe kosten (> € 15.000) worden hieronder toegelicht.

Een nadere toelichting op de indirecte kosten (kapitaallasten en apparaatskosten) wordt gegeven in paragraaf 3.6.12.

Openbare gezondheidszorg :

Bijdrage G.G.D., programma 4	-38.701	nadeel
Totaal	-38.701	nadeel

Bijdrage G.G.D., programma 4 :
De kerntaak van de GGD Gelderland-Zuid is het beschermen, bewaken en bevorderen van de gezondheid. De GGD heeft de ambitie om gemeenten te ondersteunen bij taken die door de decentralisatie bij de gemeente worden neergelegd en dit brengt met zich mee dat nog meer ingezet is en zal worden op het verbinden van gezondheid, preventie, zorg, welzijn, onderwijs en sociale veiligheid.
De gemeente betaalt hiervoor, als deelnemer aan deze gemeenschappelijke regeling, jaarlijks een bijdrage gebaseerd op het aantal inwoners. Naast het uitvoeren van de uniform wettelijke taken (JGZ, AGZ enz.) is in 2015 een bijdrage betaald voor het project Veilig Thuis (nieuw advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling). De bijdrage aan de GGD is in 2015 € 38.701 hoger dan begroot.
Deze lasten waren oorspronkelijk begroot op programma 6. Op programma 7 levert dit een nadeel op, maar op programma 6 een voordeel.

Afvalverwijdering en -verwerking :

Uitvoering afvalverwijdering (AVRI)	35.773	voordeel
Inzameling huishoudelijk afval	-17.116	nadeel
Totaal	18.657	voordeel

Uitvoering afvalverwijdering (AVRI) :
Het voordeel op het budget uitvoering afvalverwijdering wordt veroorzaakt doordat de AVRI de kosten direct verdisconteerd over de hieraan gerelateerde producten. Net als bij de jaarrekening 2014 betekent dit een voordeel op dit budget van € 35.773.

Inzameling huishoudelijk afval :
De uitvoeringskosten van de AVRI en de daaruit voortvloeiende opbrengsten afvalstoffenheffing zijn in 2015 verder gedaald. Begrotingstechnisch wordt rekening gehouden met een voordeel saldo op deze beleidstaak. Dit voordeel is in feite de BTW-component die de inwoner in de afvalstoffenheffing betaald.
Door het lager uitvallen van de afvalstoffenheffing is dus ook de totale BTW-component en zodoende het voordelige saldo lager dan begroot.

Milieubeheer :

Opgelegde dwangsommen milieu	60.000	voordeel
Bijdrage omgevingsdienst rivierenland	11.231	voordeel
Totaal	71.231	voordeel

Opgelegde dwangsommen milieu :
Lopende 2015 zijn een aantal dwangsommen opgelegd waardoor de 'inkomsten' op het budget milieubeheer hoger zijn dan begroot. Gezien de onzekerheid van deze vorderingen is onder programma 9 eveneens een bedrag van € 60.000 toegevoegd aan de voorziening dubieuze debiteuren.
Hierdoor werkt deze post budgetneutraal door in het resultaat van 2015.

Bijdrage omgevingsdienst rivierenland :
De O.D.R. verzorgt de taken op het gebied van vergunningverlening en toezicht op het gebied van milieu voor de deelnemende lagere overheden : daarnaast verzorgt de O.D.R. voor een aantal gemeenten ook de taken op het gebied van vergunningverlening en toezicht op het gebied van bouwen (W.A.B.O.-taken),
Als deelnemer aan deze gemeenschappelijke regeling is Neerijnen jaarlijks een bijdrage verschuldigd. Deze is in 2015 € 11.231 lager uitgevallen dan begroot (zie ook de paragraaf verbonden partijen).

W.R.P. 2015 :

Riolering	-149.122	nadeel
Beleidsondersteuning oppervlaktewater	91.663	voordeel
Maatregelen grondwater	5.579	voordeel
Baten rioolheffing	51.880	voordeel
Totaal	0	

W.R.P. 2015 :
In de raadsvergadering van 26 september 2013 is het nieuwe W.R.P. 2013-2017 vastgesteld welke met ingang van 2014 is verwerkt in de gemeentelijke meerjarenbegroting. Het product riolering verloopt binnen de gemeentelijke begroting budgettair neutraal.
Het voordelig saldo over 2015 (€ 97.229) is toegevoegd aan de egalisatievoorziening riolering.

Baten begraafplaatsrechten :

Baten begraafplaatsrechten	-74.274	nadeel
Totaal	-74.274	nadeel

Baten begraafplaatsrechten :
De baten voor de begraafplaatsen zijn lager uitgevallen dan begroot.
Dit had met name te maken met het hogere aantal bijzettingen. Deze graven zijn in het verleden reeds aangekocht, waardoor in 2015 slechts de kosten voor bijzetting in rekening gebracht.

6.3.9 Programma 8 – Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Analyse van de belangrijkste afwijkingen tussen de begroting na wijzigingen en de realisatie :

		Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Ruimtelijke ordening	lasten	356.762	421.555	330.698
	baten	160.209	160.209	590.597
	saldo	**-196.553**	**-261.346**	**259.899**
Woningexploitatie / woningbouw	lasten	16.483	16.483	40.558
	baten	11.981	11.981	15.109
	saldo	**-4.502**	**-4.502**	**-25.449**
Stads- en dorpsvernieuwing	lasten	72.447	97.763	72.501
	baten	2.000	9.000	14.066
	saldo	**-70.447**	**-88.763**	**-58.435**
Overige volkshuisvesting	lasten	92.569	76.165	92.826
	baten	8.000	8.000	15.422
	saldo	**-84.569**	**-68.165**	**-77.404**
Bouwvergunningen	lasten	0	0	0
	baten	325.000	325.000	217.976
	saldo	**325.000**	**325.000**	**217.976**
Bouwgrondexploitatie	lasten	506.415	506.415	625.811
	baten	486.587	486.587	421.701
	saldo	**-19.828**	**-19.828**	**-204.110**
Totaal Programma 8	lasten	1.044.676	1.118.381	1.162.394
	baten	993.777	1.000.777	1.274.871
	saldo	**-50.899**	**-117.604**	**112.477**

Ten opzichte van de begroting na wijzigingen valt het werkelijke saldo **€ 230.081 vóórdelig** uit.

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (B.B.V) vinden de dotaties en onttrekkingen aan de reserves plaats onder programma 9.

In de tabel op de volgende bladzijde worden de afwijkingen op programma 8 nader toegelicht.

Omschrijving	I/S	Nadeel	Voordeel	Directe kosten	Indirecte kosten
Ruimtelijke ordening	I		521.246	**418.790 V**	102.456 V
Woningexploitatie / woningbouw	I	20.947		-11.325 N	-9.622 N
Stads- en dorpsvernieuwing	I		30.327	**22.686 V**	7.641 V
Overige volkshuisvesting	I	9.239		-5.577 N	-3.662 N
Bouwvergunningen	I	107.024		**-107.024 N**	0
Bouwgrondexploitatie	I	184.282		**-184.282 N**	0
Totaal programma 8		321.492	551.573	133.268 V	96.813 V
		230.081		230.081 V	

De oorzaken van de belangrijkste afwijkingen in de directe kosten (> € 15.000) worden hieronder toegelicht.

Een nadere toelichting op de indirecte kosten (kapitaallasten en apparaatskosten) wordt gegeven in paragraaf 6.3.12.

Ruimtelijke ordening :

Verkoop grond Dutry van Haeftenstraat	225.845	voordeel
Actualisatie bestemmingsplannen t.l.v. reserve	23.000	voordeel
Bestemmingsplannen : overige projecten	169.945	voordeel
Totaal	418.790	voordeel

Verkoop grond Dutry van Haeftenstraat :
Ter uitvoering van de koopovereenkomst heeft de gemeente in 2015 een perceel grond, gelegen aan de Dutry van Haeftenstraat te Haaften, verkocht aan Dura Vermeer Bouw BV.
Het voordeel (na aftrek van de reeds gemaakte kosten) dat hierop gerealiseerd is wordt op programma 9, onder de functie 980, toegevoegd aan de bestemmingsreserve dekking MFC Haaften.

Actualisatie bestemmingsplannen t.l.v. reserve :
Jaarlijks is vanuit de bestemmingsreserve bestemmingsplannen een bedrag van € 37.000 beschikbaar voor het actualiseren van oude bestemmingsplannen. In 2015 vielen de kosten voor deze actualisaties € 23.000 lager uit dan begroot. Derhalve wordt onder programma 9 een bedrag van € 23.000 minder onttrokken aan de bestemmingsreserve, wat daar een nadeel oplevert. Zodoende werkt dit budgetneutraal door in het resultaat over 2015.

Bestemmingsplannen : overige projecten :
Jaarlijks is voor opstarten van projecten op het gebied van ruimtelijke ordening een budget in de begroting opgenomen. De kosten die op projectbasis gemaakt worden dienen middels een anterieure overeenkomst verhaald te worden op de aanvrager. De looptijd van deze projecten varieert en kan dus meerdere jaren bedragen. Het voordeel op deze plannen in 2015 bedraagt € 169.945.

Stads- en dorpsvernieuwing :

Instandhouding molens	22.686	voordeel
Totaal	22.686	voordeel

Instandhouding molens :
De provincie Gelderland stelt middelen beschikbaar voor de instandhouding van historische molens. In de gemeente Neerijnen zijn dit er zeven. Van de provincie hebben we hiervoor een bedrag ontvangen van € 21.700. Deze middelen dienen te worden besteed voor de instandhouding van deze molens.

De moleneigenaren zijn geïnformeerd over de provinciale regeling en zijn in gelegenheid gesteld om onderhoudsplannen in te dienen. Eén eigenaar heeft naar aanleiding hiervan geen plannen ingediend. Bij een gelijke verdeling van de beschikbare middelen over de zes molens komt de bijdrage per molen neer op € 3.617. Bovenstaande is opgenomen in de najaarsnota 2015. De uitbetaling van deze middelen komt ten laste van de bestemmingsreserve cultuurhistorie maar heeft nog niet plaatsgevonden in 2015.
Het voordeel dat hierop gerealiseerd is wordt op programma 9, onder de functie 980, ook niet onttrokken aan de bestemmingsreserve cultuurhistorie en levert daar dus een nadeel op.

Bouwvergunningen :

Leges bouwvergunningen	-107.024	nadeel
Totaal	-107.024	nadeel

Leges bouwvergunningen :
In de begroting 2015 is uitgegaan van € 325.000 aan opbrengsten bouwleges.
Net als voorgaande jaren valt het aantal aanvragen lager uit. De werkelijke inkomsten komen daarmee op € 217.976 en veroorzaken een nadeel van € 107.024 op deze beleidstaak.

Bouwgrondexploitatie :

Afbouw voormalig complex Slimwei	-258.260	nadeel
Grondexploitatie algemeen	73.978	voordeel
Totaal	-184.282	nadeel

Afbouw voormalig complex Slimwei :
Voor het reeds afgesloten complex Slimwei, Waardenburg zijn in 2015 nog afrondende werkzaamheden uitgevoerd. Deze kosten zijn reeds voorzien in de bestemmingsreserve afbouw diverse complexen. Het nadeel op deze beleidstaak van € 258.260 wordt in programma 9, onder de functie 980, onttrokken aan de reserve afbouw diverse complexen.

Grondexploitaties algemeen :
Een groot deel van de apparaatskosten over 2015 zijn direct toe te rekenen aan één van de gemeentelijke grondexploitaties. Daarnaast zijn ook de overige kosten die begroot waren op het budget bouwgrond algemeen direct toe te rekenen. Het voordeel hiervan is dat deze kosten kunnen worden doorberekend aan één van de verschillende exploitaties en dit een voordeel oplevert voor de algemene dienst.

6.3.10 Programma 9 – Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Analyse van de belangrijkste afwijkingen tussen de begroting na wijzigingen en de realisatie :

		Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Overige financiële middelen	lasten	2.703	2.703	157
	baten	11.000	2.750	656
	saldo	**8.297**	**47**	**499**
Geldleningen en uitzettingen > 1 jaar	lasten	114.810	116.160	251.570
	baten	151.134	144.137	150.151
	saldo	**36.324**	**27.977**	**-101.419**
Algemene uitkering gemeentefonds	lasten	4.110	4.110	4.190
	baten	8.371.025	8.505.157	8.722.354
	saldo	**8.366.915**	**8.501.047**	**8.718.164**
Algemene baten en lasten	lasten	71.900	36.061	9.607
	baten	0	0	18.635
	saldo	**-71.900**	**-36.061**	**9.028**
Uitkering deelfonds sociaal domein	lasten	0	0	0
	baten	4.632.503	4.494.869	4.494.413
	saldo	**4.632.503**	**4.494.869**	**4.494.413**
Uitvoering Wet W.O.Z.	lasten	117.062	117.062	109.698
	baten	0	0	0
	saldo	**-117.062**	**-117.062**	**-109.698**
Baten onroerend zaakbelasting, gebruikers	lasten	0	0	0
	baten	364.000	382.000	368.480
	saldo	**364.000**	**382.000**	**368.480**
Baten onroerend zaakbelasting, eigenaren	lasten	0	0	0
	baten	1.552.000	1.629.000	1.773.589
	saldo	**1.552.000**	**1.629.000**	**1.773.589**
Baten precariobelasting	lasten	0	0	0
	baten	0	1.040.500	1.041.373
	saldo	**0**	**1.040.500**	**1.041.373**

		Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten heffing en invordering	lasten	25.938	752.938	307.368
	baten	0	0	1.231
	saldo	**-25.938**	**-752.938**	**-306.137**
Saldo van kostenplaatsen	lasten	1.578.120	1.860.416	1.741.433
	baten	382.793	409.657	393.610
	saldo	**-1.195.327**	**-1.450.759**	**-1.347.823**
Saldo van de rekening vóór bestemming	lasten	0	285.015	0
	baten	398.647	504.401	0
	saldo	**398.647**	**219.386**	**0**
Mutaties reserves hoofdfunctie 0 t/m 9	lasten	513.248	1.335.163	1.811.675
	baten	1.112.114	2.884.949	2.894.092
	saldo	**598.866**	**1.549.786**	**1.082.417**
Totaal Programma 9	lasten	2.427.891	4.509.628	4.235.698
	baten	16.975.216	19.997.420	19.858.584
	saldo	**14.547.325**	**15.487.792**	**15.622.886**

Ten opzichte van de begroting na wijzigingen valt het werkelijke saldo **€ 135.094 vóórdelig** uit.

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (B.B.V) vinden de dotaties en onttrekkingen aan de reserves plaats onder programma 9.

In de tabel hieronder worden de afwijkingen op programma 9 nader toegelicht.

Omschrijving	I/S	Nadeel	Voordeel	Directe kosten	Indirecte kosten
Overige financiële middelen	I		452	-2.094 N	2.546 V
Geldleningen en uitzettingen > 1 jaar	I	129.396		6.375 V	-135.771 N
Algemene uitkering gemeentefonds	I		217.117	**217.117 V**	0
Algemene baten en lasten	I		45.089	**45.089 V**	0
Uitkering deelfonds sociaal domein	I	456		-456 **N**	0
Uitvoering Wet W.O.Z.	I		7.364	7.364 **V**	0
Baten onroerend zaakbelasting, gebruikers	I	13.520		-13.520 **N**	0
Baten onroerend zaakbelasting, eigenaren	I		144.589	**144.589 V**	0
Baten precariobelasting	I		873	873 V	0
Lasten heffing en invordering	I		446.802	**446.802** V	0
Saldo van kostenplaatsen	I		102.936	0	102.936 V
Saldo van de rekening vóór bestemming	I	219.386		0	-219.386 N
Mutaties reserves hoofdfunctie 0 t/m 9	I	467.370		**-467.370 N**	0
Totaal programma 9		830.128	965.222	384.769 V	-249.675 N
		135.094		135.094 V	

De oorzaken van de belangrijkste afwijkingen in de directe kosten (> € 15.000) worden hieronder toegelicht.

Een nadere toelichting op de indirecte kosten (kapitaallasten en apparaatskosten) wordt gegeven in paragraaf 6.3.12.

Algemene uitkering gemeentefonds :

Algemene uitkering gemeentefonds	217.117	voordeel
Totaal	217.117	voordeel

In het begrotingsjaar 2015 heeft de uitkering uit het Gemeentefonds de volgende ontwikkeling te zien gegeven:

Ontwikkeling Uitkering Gemeentefonds over 2015

Omschrijving	Gemeentefonds	Sociaal domein	Totaal
Meicirculaire 2014 (primitieve begroting)	8.371.025	4.632.503	13.003.528
Mutatie	-46.744	-21.158	-67.902
Septembercirculaire 2014 (1e wijziging 2015)	8.324.281	4.611.345	12.935.626
Mutatie	134.136	-111.282	22.854
Meicirculaire 2015 (voorjaarsnota 2015)	8.458.417	4.500.063	12.958.480
Mutatie	47.261	-5.715	41.546
Septembercirculaire 2015 (najaarsnota 2015)	8.505.678	4.494.348	13.000.026
Mutatie	6.677	66	6.743
Decembercirculaire 2015 (jaarstukken 2015)	8.512.355	4.494.414	13.006.769

Ten opzichte van de oorspronkelijke raming van de totale uitkering uit het Gemeentefonds komt de aangepaste raming ruim €3.000,- hoger uit. Deze verhoging wordt voor ruim € 141.000,- veroorzaakt door een verhoging van de uitkering uit het Gemeentefonds exclusief de integratie-uitkering Sociaal domein en voor ruim € 138.055,- door een verlaging van de integratie-uitkering Sociaal domein. Voor een nadere specificatie van de respectievelijke afwijkingen ten opzichte van de oorspronkelijke raming verwijzen wij u naar de planning- en control documenten over 2015.

De effecten van de decembercirculaire zijn niet verwerkt in de begroting 2015 en zijn ook nog niet eerder in beeld gebracht. Deze effecten zijn zeer gering. De stijging van de uitkering uit het Gemeentefonds exclusief de integratie-uitkering Sociaal domein betreft een stijging van de uitkeringsfactor met één punt ten gevolge van de uitdeling van de verdeelreserve 2015. In de integratie-uitkering Sociaal domein is sprake van een lichte stijging van het onderdeel Wmo 2015 die nagenoeg volledig wordt gecompenseerd door een lichte daling van het onderdeel Jeugd. Beide mutaties vinden hun oorzaak in een verschuiving tussen deze onderdelen door een verbeterde toerekening van de uitnames uit het Gemeentefonds ten behoeve van de VNG.

In totaal is over 2015 € 13.216.767,- als uitkering uit het Gemeentefonds verantwoord. Hiervan heeft € 24.633,- betrekking op positieve naverrekening over 2014 en € 9.434,- op negatieve naverrekening over 2013. Per saldo heeft derhalve € 13.201.568,- betrekking op het boekjaar 2015. Ten opzichte van de meest recente raming voor 2015 (decembercirculaire 2015) van € 13.006.769,- is dus een kleine € 195.000,- meer ontvangen dan geraamd. Als belangrijkste oorzaak van deze afwijking kan worden genoemd het verschil in OZB-waarde van niet woningen. Het Ministerie gaat uit van een lagere OZB-waarde van niet woningen dan de gemeente. Omdat de OZB-waarde negatief wordt gecorrigeerd op de uitkering uit het Gemeentefonds, betekent een lagere OZB-waarde van niet woningen en lagere negatieve correctie en dus een hogere uitkering uit het Gemeentefonds. Het gebruik van verschillende OZB-waardes van niet woningen is ontstaan door interpretatieverschillen in de niet geheel duidelijke definiëring van de OZB-waarde van niet woningen en

leidt tot een afwijking van circa € 135.000,-. Daarnaast leiden afwijkingen in de parameters die het grootste deel van de uitkering uit het Gemeentefonds bepalen (de zogenaamde uitgavenmaatstaven) tot een afwijking van circa € 60.000,-; de totale afwijking is het resultaat van een fors aantal grotere en kleinere afwijkingen.

Algemene baten en lasten :

Onvoorziene uitgaven	45.089	voordeel
Totaal	45.089	voordeel

Onvoorziene uitgaven :
Jaarlijks wordt bij het opstellen van de begroting een budget opgenomen voor niet voorziene uitgaven. Hier kan jaarlijks bij het opstellen van de voorjaarsnota, najaarsnota of tussentijds door middel van een college-/raadsvoorstel een beroep op worden gedaan. Gedurende 2015 zijn de onderzoekskosten GNL ten laste van de post "onvoorzien" gebracht voor een bedrag van € 20.000.

Baten onroerend zaakbelasting :

Baten onroerend zaakbelasting, gebruikers	-13.520	nadeel
Baten onroerend zaakbelasting, eigenaren	144.589	voordeel
Totaal	131.069	voordeel

Baten onroerend zaakbelasting :
De financiële verantwoording per 31-12-2015 van de Belasting Samenwerking Rivierenland is, net als voorgaande jaren, één-op-één aangesloten met onze financiële administratie. Hier zijn correcties doorgevoerd in het kader van kwijtschelding, vermindering, vernietiging en ontheffing.
Voor 2015 betekent dit een voordeel van € 131.069 op deze beleidstaak.

Baten en lasten heffing en invordering :

Dotatie voorziening dubieuze debiteuren	446.802	voordeel
Totaal	446.802	voordeel

Dotatie voorziening dubieuze debiteuren :

Precariobelasting elektriciteitsleidingen
In 2015 is, na besluitvorming in de Najaarsnota 2015, een aanslag precariobelasting elektriciteitsleidingen over het jaar 2014 opgelegd voor een bedrag van € 694.000. Verschillende gemeenten zijn al jarenlang met de netwerkbedrijven aan het procederen over de mogelijkheid van aanslagoplegging over de elektriciteitsleidingen. Inmiddels lopen een aantal procedures bij de Hoge Raad over deze zaak. Door het opleggen van de aanslag 2014 hebben wij onze rechten vastgelegd. Of de aanslag in stand blijft is echter nog niet bekend en is pas zeker nadat de procedures afgerond zijn. Derhalve is in de Najaarsnota 2015 opgenomen om het volledige bedrag van de aanslag aan de voorziening dubieuze debiteuren toe te voegen. De aanslag 2014 is echter door Liander nog in het boekjaar 2015 voldaan. Derhalve zit de opbrengst van € 694.000 in het resultaat van de jaarrekening 2015 en is een toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren niet meer mogelijk. Derhalve ontstaat op deze post een voordeel van € 694.000.
Bij de resultaatbestemming wordt overigens voorgesteld het bedrag van € 694.000 toe te voegen aan een apart in te stellen bestemmingsreserve.

In de Najaarsnota 2015 is een bedrag opgenomen van € 30.000 in verband met de verwachte kosten van de procedures inzake de aanslag precariobelasting elektriciteitsleidingen. Aangezien de kosten gemaakt zullen worden in 2016 en volgende jaren zijn in 2015 nog geen uitgaven op deze post verantwoord en is dit een voordeel. Bij de budgetoverhevelingen wordt voorgesteld dit bedrag over te hevelen naar 2016.

Kulturhus Haaften
In verband met financiële en bestuurlijke problematiek bij het Kulturhus Haaften, waar u verschillende malen over bent geïnformeerd, staat er nog een bedrag open van € 231.000 in verband met niet betaalde facturen aan huur over de jaren 2014 en 2015. Inmiddels is het onderzoek naar de oorzaken van de tekorten bijna

afgerond en wordt de raad hier afzonderlijk over geïnformeerd.
Vooruitlopend hierop is een bedrag van € 200.000 toegevoegd aan de voorziening dubieuze debiteuren in verband met de openstaande post van € 231.000.

Dwangsommen
In de post debiteuren is voor een bedrag aan € 80.000 wegens openstaande dwangsommen geboekt. Gezien de onzekerheid van deze post is dit bedrag eveneens toegevoegd aan de voorziening dubieuze debiteuren.

Mutaties reserves hoofdfunctie 0 t/m 9 :

	toevoegingen			onttrekkingen	
	Infl.corr.	tlv expl	tlv act	tbv expl	tbv act
Algemene reserve :					
Opheffen BR Rekenkamercommissie		12.263			
Opheffen BR Bouwgrond algemeen		3.189			
Verlaging BR e-NUP		54.837			
Versterking interne organisatie				150.000	
Baggeren watergangen (overheveling 2014)				66.584	
Informatiebeleidsplan (overheveling 2014)				31.300	
Controles drank- en horecawet (overheveling 2014)				6.900	
Continuering project schoolfruit (overheveling 2014)				2.500	
Campagne Gelderse Streken (overheveling 2014)				3.531	
WW oud-directeur OBS Waardenburg (overheveling 2014)				144.976	
Reddingsplan peuterspeelzalen (overheveling 2014)				36.440	
Uitvoering transities in 2015 (overheveling 2014)				79.335	
Structuurvisie Neerijnen (overheveling 2014)				24.393	
Decentralisatie uitkering koopkracht (overheveling 2014)				24.883	
Zakelijke lasten Kulturhus Haaften (overheveling 2014)				11.000	
Baggeren a-watergangen				100.000	
Oplossen knelpunten : achterstallig onderhoud bermen				100.000	
Oplossen knelpunten : onderhoud binnenkant kasteel				50.000	
BR Onderhoud buitenkant schoolgebouwen :					
Inflatiecorrectie	18.099				
Dotatie o.b.v. begroting 2015		392.040			
Kapitaallasten openbaar en bijzonder basisonderwijs				312.132	
Kapitaallasten MFC Haaften : OBS en BBS Haaften				225.318	
BR Dekking MFC Haaften :					
Inflatiecorrectie	27.611				
Boekwinst verkoop Dutry van Haeftenstraat, Haaften		225.845			
Kapitaallasten MFC Haaften				84.750	
BR Molenstraat 44, Ophemert :					
Vrijval voorziening grondexploitatie		138.000			
Onderhouds- en afschrijvingskosten Molenstraat 44				57.684	
BR Afbouw diverse complexen :					
Inflatiecorrectie	5.489				
Afbouw voormalig complex Slimwei, Waardenburg				258.260	
BR Kunstbeleid :					
Buurtsportcoaches / Combinatiefunctionaris				24.530	
Subtotaal	**51.199**	**826.174**	**0**	**1.794.516**	**0**

	toevoegingen			onttrekkingen	
	Infl.corr.	tlv expl	tlv act	tbv expl	tbv act
transport subtotaal pagina 1	**51.199**	**826.174**	**0**	**1.794.516**	**0**
BR Accommodatiebeleid :					
Accountmanager kleine kernenbeleid				28.512	
BR Buitensportaccommodaties :					
Inflatiecorrectie	3.681				
Dotatie o.b.v. begroting 2015		37.650			
Beoordeling buitensportaccommodaties (ISA Sport)				3.091	
Subsidie renovatie sportvelden D.S.S.'14				58.950	
BR Lokale Educatieve Agenda :					
Egalisatie budget Onderwijs Achterstanden Beleid		8.678			
Actie verkeersouders en gymvervoer				5.035	
BR Sociaal Statuut :					
Vervroegde pensionering medewerker				8.553	
BR Eigen Wijs Rivierenland :					
Buurtsportcoaches				8.476	
BR Bouwgrond algemeen :					
Opheffen BR Bouwgrond algemeen t.g.v. Algemene Reserve				3.189	
BR Rekenkamercommissie :					
Opheffen BR Rekenkamercommissie t.g.v. Algemene Reserve				12.263	
BR Egalisatie begraafplaatsen :					
Egalisatie budget begraafplaatsen				18.125	
BR Inventaris gymnastieklokalen :					
Dotatie o.b.v. begroting 2015		11.322			
Aanschaf inventaris gymnastieklokalen				3.991	
BR Bestemmingsplannen :					
Dotatie o.b.v. begroting 2015		37.000			
Actualisatie oude bestemmingsplannen				15.045	
BR e-NUP :					
Verlaging BR e-NUP t.g.v. Algemene Reserve				54.837	
Subtotaal	**54.880**	**920.824**	**0**	**2.014.583**	**0**

	toevoegingen			onttrekkingen	
	Infl.corr.	tlv expl	tlv act	tbv expl	tbv act
transport subtotaal pagina 2	**54.880**	**920.824**	**0**	**2.014.583**	**0**
BR Cultuurhistorie :					
Ontvangen subsidie Provincie Gelderland voor molens		7.000			
Stimuleren cultuurhistorische waarden				4.732	
BR Bovenwijkse investeringen :					
Inflatiecorrectie	7.056				
Terugbetaling bijdragen bovenwijks				9.000	
BR Groenonderhoud begraafplaatsen :					
Dotatie o.b.v. begroting 2015		56.095			
Onttrekking o.b.v. begroting 2015				78.634	
BR Onderhoud wegen :					
Dotatie o.b.v. begroting 2015		553.820			
Oplossen knelpunten : achterstallig onderhoud bermen		100.000			
Onderhoud wegen				553.820	
BR Onderhoud openbare verlichting :					
Dotatie o.b.v. begroting 2015		112.000			
Onderhoud openbare verlichting (incl. herstructurering)				233.322	
Totaal	**61.936**	**1.749.739**	**0**	**2.894.091**	**0**
			1.811.675		**2.894.091**

6.3.11 Toelichting op het rekeningresultaat

De jaarrekening 2015 sluit met een voordelig resultaat van € 1.952.333.

In deze paragraaf wordt een nadere toelichting gegeven op dit voordelige resultaat. Deze toelichting is gebaseerd op verklaringen zoals die door de ambtelijke organisatie zijn aangeleverd.

Deze toelichting is als volgt opgebouwd :
- o paragraaf 6.3.12 toelichting op de (hulp)kostenplaatsen
- o paragraaf 6.3 toelichting op de programma's / beleidstaken

In deze toelichtingen worden de door de gemeenteraad vastgestelde ramingen (begroting na wijzigingen) vergeleken met het uiteindelijke resultaat (jaarrekening).

Redenen voor het kiezen van deze opbouw

Volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moeten lasten en baten zoveel mogelijk worden toegelicht op beleidsproducten of beleidstaken. Deze lasten en baten per beleidstaak bestaan boekhoudkundig gezien uit lasten en baten die *direct* op de beleidstaak drukken en uit *indirecte* lasten en baten die zijn toegerekend aan de beleidstaken. Deze indirecte lasten en baten betreffen bijvoorbeeld de personeelslasten en de kapitaallasten.

Resultaat dat wordt toegelicht

	Begroting 2015 (na wijzigingen)	Rekening 2015	Verschil 2015
Lasten (excl. dotaties reserves)	-25.074.095	-22.842.379	2.231.716
Baten (excl. aanwendingen reserves)	23.304.923	23.712.294	407.371
Totaal saldo baten en lasten	**-1.769.172**	**869.915**	**2.639.087**
Dotaties aan reserves	-1.335.163	-1.811.675	-476.512
Aanwending van reserves	2.884.949	2.894.092	9.143
Totaal mutaties reserves	**1.549.786**	**1.082.417**	**-467.369**
Gerealiseerd resultaat	**-219.386**	**1.952.332**	**2.171.718**

Deze verschillen worden nader toegelicht in de paragrafen 6.3.12. en 6.3.

6.3.12 Toelichting op de (hulp)kostenplaatsen

Algemeen
In de gemeente Neerijnen wordt in 2015 voor de verdeling van de kapitaallasten en de apparaatskosten gebruik gemaakt van de volgende (hulp)kostenplaatsen:
- kostenplaats Dienstverlening en beleid;
- kostenplaats Kapitaallasten.

De kosten van de kostenplaatsen worden o.b.v. verdeelsleutels doorbelast naar de kostenplaatsen. Vanuit de kostenplaatsen wordt doorbelast naar de diverse producten.

Verdeelsleutels
De doorberekening van de kostenplaats "Dienstverlening en beleid" vindt plaats op basis van de werkelijk voor de beleidstaak gemaakte uren tegen het voorcalculatorische tarief. Het verschil tussen de werkelijke netto lasten en de doorverdeelde lasten wordt verantwoord op de beleidstaak "saldo van kostenplaatsen".
De doorberekening van de hulp- en kostenplaatsen vind plaats op basis van het aantal gewerkte productieve uren. Voor de verdeling van de kosten is in 2015 gebruik gemaakt van de tijdschrijfgegevens uit het TIM-pakket.
De kosten van de ondersteunende afdeling "Bedrijfsvoering" worden rechtstreeks vanuit de hulpkostenplaatsen doorbelast naar de beleidstaak "saldo van kostenplaatsen".
De kapitaallasten worden doorberekend aan de hand van de werkelijke boekwaarde van de investeringen aan het begin van het boekjaar op basis van het voorcalculatorische rentepercentage. Het verschil wordt verantwoord op de beleidstaak "saldo van kostenplaatsen".

Analyse kapitaallasten
De verschillen van de doorverdeelde baten en lasten van de kostenplaats kapitaallasten is in onderstaand overzicht uitgewerkt en geeft per programma het volgende beeld te zien:

	Geraamde kapitaal-lasten	Werkelijke kapitaal-lasten	Verschil	Correspon-derende posten	Totaal
Programma 0 : Algemeen bestuur	9.011	3.386	5.625	0	5.625
Programma 1 : Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0
Programma 2 : Verkeer, vervoer en waterstaat	64.949	56.319	8.630	0	8.630
Programma 3 : Economische zaken	6.493	6.493	0	0	0
Programma 4 : Onderwijs	440.149	424.315	15.834	-15.834	0
Programma 5 : Cultuur en recreatie	426.563	396.477	30.086	0	30.086
Programma 6 : Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	58.409	20.860	37.549	0	37.549
Programma 7 : Volksgezondheid en milieu	865.478	790.525	74.953	-74.953	0

	Geraamde kapitaal-lasten	Werkelijke kapitaal-lasten	Verschil	Correspon-derende posten	Totaal
Programma 8 : Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	291.220	267.242	23.978	-32.478	-8.500
Programma 9 : Financiering en algemene dekkingsmiddelen	105.810	241.581	-135.771	0	-135.771
Saldo doorverdeelde lasten	0	0	0	0	0
Subtotaal	2.268.082	2.207.198	60.884	-123.265	-62.381
Kostenplaatsen	279.455	234.496	44.959	0	44.959
Totaal kapitaallasten	**2.547.537**	**2.441.694**	**105.843**	**-123.265**	**-17.422**

Het nadeel op de aan de exploitatie doorverdeelde kapitaallasten van € 62.381,-- bestaat uit een voordelig verschil van € 60.884,-- tussen de geraamde en de werkelijke kapitaallasten en een nadeel van € 123.265,-- op de corresponderende posten.

Het voordelige resultaat van € 60.884,-- op de geraamde kapitaallasten en de werkelijke kapitaallasten wordt in programma 4 verklaard doordat een geraamde investering uiteindelijk lager is uitgevallen of uitgesteld. In programma 5 wordt het verschil verklaard doordat de werkelijke investering uiteindelijk lager is uitgevallen dan begroot. Het verschil in programma 6 wordt verklaard doordat een geraamde vervroegde afschrijving nog niet is geboekt.

Het nadelige resultaat van € 123.265,-- op de corresponderende posten van de exploitatie bestaat uit de volgende onderdelen:

Riolering
Mede als gevolg van de (latere) uitvoering van investeringen uit het GRP is aan de riolering een lager bedrag van € 74.953,-- aan kapitaallasten doorberekend. Omdat het hier om een kostendekkende taak gaat en de kosten volledig aan de burger worden doorberekend, is er eigenlijk geen sprake van een voordeel en is er sprake van een nadelige corresponderende post van € 74.953,-- in de vorm van een hogere toevoeging aan de egalisatiereserve riolering.

Overige voorzieningen onderwijs
Onder deze post zijn ook de kapitaallasten opgenomen van de investeringen in de schoolgebouwen. Ten opzichte van de begroting vallen de kapitaallasten € 15.834,-- lager uit. De lagere lasten worden veroorzaakt doordat de investeringen in schoolgebouwen zijn geboekt in programma 5 (MFC). Aangezien de kapitaallasten van deze investeringen worden gedekt door een bijdrage uit de voorziening "Buitenkant onderhoud schoolgebouwen" is er per saldo geen verschil tussen de geraamde en werkelijke lasten.

Grondexploitaties
Aan de grondexploitaties is een lager bedrag van € 32.478,-- aan kapitaallasten toegerekend. Omdat het hier om een kostendekkende taak gaat en de kosten volledig aan de grondexploitatie worden doorberekend, is er eigenlijk geen sprake van een voordeel en is er sprake van een nadelige corresponderende post van € 32.478,-- in de vorm van een lagere doorbelasting van de kapitaallasten naar de grondexploitaties.

Analyse apparaatskosten
Onder apparaatskosten worden niet alleen de salarislasten van het ambtelijke apparaat (exclusief onderwijs) verstaan, maar ook de overhead zoals de lasten van de huisvesting (gemeentehuis en gemeentewerkplaats) en de gebruikte materialen (voertuigen, gereedschappen en meubilair).
De financiële effecten van de doorverdeling van de apparaatskosten voor de exploitatie bestaan uit twee

componenten, namelijk een rechtstreeks effect en de effecten van de corresponderende posten.
Bij de corresponderende posten, die verderop in deze paragraaf in detail vermeldt staan, kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de nadeligere doorverdeling naar de riolering. Doordat deze beleidstaak kostendekkend is, heeft er een hogere (voordeligere) bijdrage van de bestemmingsreserve 'tariefegalisatie rioolrechten' plaatsgevonden.
De verschillen van de doorverdeelde baten en lasten van de apparaatskosten is in onderstaand overzicht uitgewerkt en geeft per programma het navolgende beeld te zien:

	Geraamde doorbe-lasting	Werkelijke doorbe-lasting	Verschil	Correspon-derende posten	Totaal
Programma 0 : Algemeen bestuur	365.391	372.565	-7.174	0	-7.174
Programma 1 : Openbare orde en veiligheid	79.162	106.183	-27.021	0	-27.021
Programma 2 : Verkeer, vervoer en waterstaat	6.802	2.427	4.375	0	4.375
Programma 3 : Economische zaken	9.005	12.517	-3.512	0	-3.512
Programma 4 : Onderwijs	39.678	34.805	4.873	0	4.873
Programma 5 : Cultuur en recreatie	86.657	98.336	-11.679	0	-11.679
Programma 6 : Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	236.227	158.148	78.079	0	78.079
Programma 7 : Volksgezondheid en milieu	98.559	131.024	-32.465	252	-32.213
Programma 8 : Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	450.285	386.691	63.594	9.255	72.849
Programma 9 : Financiering en algemene dekkingsmiddelen	2.703	157	2.546		2.546
Saldo doorverdeelde lasten	1.833.552	1.741.433	92.119	0	92.119
Subtotaal	3.208.021	3.044.286	163.735	9.507	173.242
Kostenplaatsen	0	0	0	0	0
Totaal apparaatskosten	**3.208.021**	**3.044.286**	**163.735**	**9.507**	**173.242**

Het voordeel op de apparaatskosten van € 173.242,-- bestaat uit een voordelig verschil van € 163.735,-- tussen de geraamde en de werkelijke apparaatskosten en een voordeel van € 9.507,-- op de corresponderende posten. Het voordeel op de apparaatskosten wordt veroorzaakt door verschillen in de baten en lasten van de diverse (hulp)kostenplaatsen.

Het voordelig resultaat op de corresponderende posten van € 9.507,-- bestaat uit de volgende onderdelen:

- Riolering
  Aan de riolering is een hoger bedrag van € 252,-- aan apparaatskosten toegerekend. Omdat het hier om een kostendekkende taak gaat en de kosten volledig aan de burger worden doorberekend, is er eigenlijk geen sprake van een nadeel en is er sprake van een voordelige corresponderende post van € 252,-- in de vorm van een hogere onttrekking aan de egalisatiereserve riolering.
- Grondexploitaties
  Aan de grondexploitaties is een hoger bedrag van € 9.255,-- aan apparaatskosten toegerekend. Omdat het hier om een kostendekkende taak gaat en de kosten volledig aan de grondexploitatie worden doorberekend, is er eigenlijk geen sprake van een nadeel en is er sprake van een voordelige corresponderende post van € 9.255,-- in de vorm van een hogere doorbelasting van de apparaatskosten naar de grondexploitaties.

Analyse verschillen apparaatskosten:
Het voordeel van € 163.735,-- op de doorverdeelde apparaatskosten bestaat uit de afwijkingen op de verschillende (hulp)kostenplaatsen. De toelichting van de afwijkingen wordt hieronder weergegeven.

Hulpkostenplaats Personeel (€ 32.210,-- voordelig)
Op de hulpkostenplaats personeel is er sprake van de volgende, grotere afwijkingen:

- Loonbetalingen en sociale premies
  Op dit budget is de mutatie van de nog te betalen verlofuren per 31 december 2015 geboekt. De dotatie in 2015 bedraagt € 27.316,--. Ook teruggaaf van eerder betaalde loonheffingen en correcties van diverse premies en loonkosten (€ 4.229,--) zijn hier als voordeel opgenomen.
- Sociale uitkeringen
  De uitkeringskosten van oud medewerkers zijn op deze post geboekt. Het totaal van deze posten is € 12.803,-- nadelig.
- Personeel van derden
  Voor (algemene) inhuur van personeel is € 75.000,-- geraamd in 2015, hierop zijn geen uitgaven gedaan. Voorgesteld wordt om dit bedrag mee over te hevelen naar 2016. In verband met detachering van personeel is € 6.500 in rekening gebracht, dit was niet begroot.
- Aankopen niet duurzame goederen en diensten
  Op deze post is een nadeel van € 12.185,--. Dit bestaat uit diverse voor- en nadelen. Enkele hiervan zijn hogere verzekeringsbedragen (€ 7.214,--) en het voordeel op het opleidingsbudget is opgenomen in het voorstel voor budgetoverheveling naar 2016 (voor € 20.000,--).

Hulpkostenplaats Automatisering (€ 49.060,-- voordelig)
Twee grote voordelen op de hulpkostenplaats Automatisering betreffen de kosten van het Informatiebeleidsplan (€28.000,--) en de kapitaallasten (€ 23.927,--). Voorgesteld wordt het voordeel op het Informatiebeleidsplan mee over te hevelen naar 2016. Het voordeel op de kapitaallasten komt door uitgestelde investeringen.

Hulpkostenplaats Huisvesting (€ 25.904,-- nadelig)
Op de hulpkostenplaats huisvesting is er sprake van de volgende afwijkingen:

- Personeel van derden
  Hierop zijn de kosten van een ingehuurde medewerker gebouwenbeheer geboekt. Begrotingtechnisch is hier geen rekening mee gehouden, dit levert een nadeel op van € 6.093.
- Energie
  Voor de energiekosten was een budget van € 20.000,-- geraamd. Dit budget is met € 9.918,-- overschreden.
- Aankopen niet duurzame goederen en diensten
  Op deze post is een nadeel van € 9.277,--. Dit komt met name door hogere verzekeringspremies.

Hulpkostenplaats Interne dienstverlening (€ 36.392,-- voordelig)
Op de hulpkostenplaats interne dienstverlening is niks uitgegeven aan de aankoop kantoorapparatuur, wat een voordeel van € 5.000 oplevert. Daarnaast is minder geld besteed aan met name schrijf- en bureaubehoeften (voordeel € 7.884), kopieerkosten (€ 4.500) en telefonie (€ 11.197). De overige kosten zijn ongeveer € 10.000,-- lager uitgevallen.

Hulpkostenplaats Planning, control en financiën (€ 35.596,-- voordelig)
Op de hulpkostenplaats Planning, control en financiën is een voordeel ontstaan op loonbetalingen en sociale premies van € 38.713. Nadelen zijn ontstaan op personeel van derden en op het opleidingsbudget (€ 3.116 in totaal).

Kostenplaats Dienstverlening en Beleid (€ 41.176,-- voordelig)
Op de post loonbetalingen en sociale premies/personeel van derden is per saldo een voordeel van € 27.232,--. Op personeel van derden is 6.684,-- minder uit gegeven. De overige kosten en reis- en verblijfkosten zijn lager uitgevallen, voor € 7.313,--.

Kostenplaats team Beheer Openbare Ruimte (€ 4.793,-- nadelig)
De verhuur van de brandweerkazerne en de voormalige gemeentewerf aan de Steenweg in Waardenburg zijn op deze post gekomen. Het nadeel komt met name door hogere kapitaallasten.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de verschillen op salarissen van het vast personeel en de kosten van personeel van derden, zoals hierboven in de verklaringen opgenomen:

	Salarissen personeel	Personeel van derden	Totaal
Personeel	-23.087	75.000	51.913
Automatisering	-1.198	-1.675	-2.873
Huisvesting	0	-6.093	-6.093
Interne dienstverlening	-839	0	-839
Planning, control en financiën	38.713	-1.028	37.685
Dienstverlening en beleid	27.232	6.684	33.916
Totaal	**40.821**	**72.888**	**113.709**

6.3.13 Wet Normering Topinkomens (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op gemeente Neerijnen van toepassing zijnde regelgeving:
Het bezoldigingsmaximum in 2015 voor de gemeente Neerijnen is € 178.000,00. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

Bedragen x € 1	Secretaris	Griffier
Duur dienstverband in 2015	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0,89	1,0
Bezoldiging		
Beloning	80.617	71.370
Belastbare onkostenvergoedingen	4.463	0
Beloningen betaalbaar op termijn	15.888	14.912
Totaal bezoldiging 2015	**100.968**	**86.282**
Individueel WNT-maximum bezoldiging	158.420	178.000
Motivering van overschrijding:	n.v.t.	n.v.t.
Uitkeringen in 2015 wegens beëindiging dienstverband	n.v.t.	n.v.t.
Totaal toegekende uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	n.v.t.	n.v.t.
Individueel WNT-maximum ontslaguitkering	158.420	178.000
Voorgaande functie	n.v.t.	n.v.t.
Motivering van overschrijding:	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2014		
Functie(s) in 2014	Secretaris	Griffier
Duur dienstverband in 2014	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0,89	1,0
Bezoldiging		
Beloning	78.573	71.386
Belastbare onkostenvergoedingen	4.988	116
Beloningen betaalbaar op termijn	14.733	12.905
Totaal bezoldiging 2014	**98.294**	**84.407**

Toezichthoudende topfunctionarissen
Niet van toepassing.

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen
Niet van toepassing.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Niet van toepassing.

Bezoldiging of ontslaguitkering niet-topfunctionarissen
Niet van toepassing.

6.4 Bijlagen jaarrekening

6.4.1 SiSa-bijlage bij de jaarrekening

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF							
OCW	**D9**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 (OAB)** **Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014** **Gemeenten**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 04*	
			€ 36.346	€ 24.506	€ 0	€ 15.125	
SZW	**G1A**	**Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014** **Wet sociale werkvoorziening (Wsw)** **Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G1A / 01*	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; *Aard controle R* *Indicatornummer: G1A / 02*	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G1A / 03*		
			60304 Neerijnen	48,72	2,06		

SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatie wet_gemeentedeel 2015** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opge**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 06*
			€ 1.452.394	€ 41.315	€ 74.110	€ 844	€ 33.894	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 11*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2 / 12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 5.090	€ 0	Ja
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2015** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004**	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 01*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 02*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 03*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 04*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 05*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 06*
			€ 38.804	€ 1.205	€ 634	€ 28.996	€ 16.270	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 07*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 08*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3 / 09*			
			€ 0	€ 0	Ja			

6.4.2 Overzicht incidentele baten en lasten

programma	incidentele lasten en baten per programma, jaarrekening 2015 Neerijnen	Rekening 2015 lasten	baten
	Volksgezondheid en Milieu:		
7 Volksgezondheid en Milieu	Opgelegde dwangsommen milieu, tevens toevoeging voorziening debiteuren		60.000
	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting :		
8 Ruimtelijke ordening	Verkoop grond Dutry van Haeftenstraat		225.845
8 Ruimtelijke ordening	Voordeel anterieure overeenkomsten		169.945
8 Ruimtelijke ordening	Afbouw voormalig complex Slimwei, via bestemmingsreserve	258.260	
	Algemene Dekkingsmiddelen:		
9 Algemene dekkingsmiddelen	Dotatie voorziening dubieuze debiteuren	446.802	
9 Algemene dekkingsmiddelen	Vrijval voorziening grex Molenstraat 44 Ophemert		138.000
9 Algemene dekkingsmiddelen	Onderhouds- en afschrijvingslasten Molenstraat 44 Ophemert	57.684	
9 Algemene dekkingsmiddelen	Afbouw voormalig complex Slimwei, via bestemmingsreserve		258.260
	totaal	762.746	852.050

6.4.3 Analyse begrotingsafwijkingen

Beleidstaak	Afwijking	Structureel	Incidenteel	Opmerkingen
	uitgaven			
Burgerzaken	35.252			Klanttevredenheidsonderzoek niet uitgevoerd (€ 8.000, minder tekenwerk cartografie (€ 14.650) en voordeel op verkiezingen (€ 12.602).
Bestuurlijke samenwerking	-30.416			Kosten van de regio Rivierenland zijn hoger uitgevallen, door onder andere minder voordeel op huisvestingskosten (€ 12.000 nadeel).
Wegen, straten en pleinen	-222.368			Nadeel op onderhoud van wegen en bermen, zijn met name meer uren besteed.
Waterkering, afwatering en landaanwinning	177.088			Baggerwerkzaamheden zijn niet uitgevoerd in 2015.
Basisonderwijs (onderwijshuisvesting)	29.387			O.b.v. van het IHP waren diverse bedragen begroot, hierop is geen beroep gedaan (voordeel € 36.771). Op de overige kosten is een overschrijding geweest van € 7.384, dit komt door hogere betaalde belastingen en onderhoudscontracten.
Gemeenschappelijke baten en lasten onderwijs	168.917			Voordeel van € 144.976 op nog te betalen WW-uitkering interim-directeur, voorstel is om dit over te hevelen naar 2016. Minder kosten leerlingenvervoer (voordeel € 23.100) en overige verschillen bij OAB en vandalisme/schadevergoedingen.
Openbaar bibliotheekwerk	18.883			Subsidie lager uitgevallen dan begroot.
Vormings- en ontwikkelingswerk	17.850			Grote teruggaaf energielasten muziektenten, voordeel op subsidies en nadeel op feesten/herdenkingen.
Sport	157.033			Subsidies buitensport vallen lager uit, voordeel van € 151.550, is uit eindelijk budgettair neutraal, omdat er ook minder uit de reserve wordt gedekt, derhalve in programma 9 een nadeel voor hetzelfde bedrag. Daarnaast minder uitgegeven aan inventaris gymzalen (voordeel € 9.327) en hogere kosten voor belastingen (€ 3.844 nadeel).
Openbaar groen en openluchtrecreatie	40.649			Meer verhuur en verkoop perceeltjes grond (€ 34.050) en voordeel op toerisme (€ 6.599), hiervan wordt voorgesteld om € 2.000 over te hevelen naar 2016 voor afronding project.
Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	-41.624			Meer kosten uitvoering participatiewet.

Beleidstaak	Afwijking	Structureel	Incidenteel	Opmerkingen
Re-integratie en participatievoor-zieningen	-19.549			Kosten wet inburgering vallen hoger uit.
Maatwerkvoorzieningen natura mat. WMO	41.903			Voordeel op scootmobielen (€ 39.363), nadeel op rolstoelen (€ 3.990) en een voordeel van € 6.530 op woningaanpassingen.
Maatwerkvoorzieningen natura immat. WMO	614.090			Grootste voordeel ontstaat op sociaal domein gedeelte (€ 554.514), daarnaast groot voordeel op Regiotaxi (€ 79.377). Meer aanvragen voor huishoudelijke hulp in natura (nadeel € 19.801).
Algemene voorzieningen WMO en Jeugd	375.807			Groot voordeel op sociaal domein gedeelte (€ 334.841), daarnaast voordelen op jeugd- en jongerenwerk (€ 18.464), leefbaarheid (€ 16.164) en ouderenbeleid (€ 6.338).
Individuele voorzieningen natura Jeugd	103.086			Voordeel op sociaal domein.
Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd	23.896			Voordeel op sociaal domein.
Openbare gezondheidszorg	-38.701			Nadeel op programma 4 van de GGD, elders hierop voordeel.
Afvalverwijdering en -verwerking	18.657			Kosten AVRI verdisconteerd over andere producten, hier voordeel van € 35.773. Inzameling afval geeft een nadeel van € 17.116.
Milieubeheer	71.231			Voordeel van € 60.000 voor opgelegde dwangsommen, onder programma 9 ook toegevoegd aan voorziening debiteuren, gezien de onzekerheid. Restant is voordeel bijdrage ODR.
Baten begraafplaatsen	-74.274			Meer bijzettingen i.p.v. begrafenissen.
Ruimtelijke ordening	418.790			Verkoop grond Dutry van Haeftenstraat te Haaften wordt in programma 9 toegevoegd aan de bestemmingsreserve (€ 225.845). Voordeel actualisatie bestemmingsplannen (€ 23.000) wordt in programma 9 niet onttrokken aan reserve, zodoende budgetneutraal. Voordeel anterieure overeenkomst € 169.945.

Beleidstaak	Afwijking	Structureel	Incidenteel	Opmerkingen
Stads- en dorpsvernieuwing	22.686			Voordeel betreft instandhouding molens.
Bouwvergunningen	-107.024			Minder aanvragen dan begroot
Bouwgrondexploitatie	-184.242			Nadeel complex Slimwei, Waardenburg (€ 258.260). Dit wordt onttrokken uit bestemmingsreserve in programma 9. Voordeel (€ 73.978) op doorberekening aan grondexploitaties.
Algemene uitkering gemeentefonds	217.117			Per saldo een hogere uitkering uit het gemeentefonds van € 217.117.
Algemene baten en lasten	45.089			Hier zijn diverse stelposten opgenomen, welke door de begroting heen wel of niet gerealiseerd zijn. In 2015 vrijwel geen beroep op gedaan.
Baten onroerende zaakbelasting, gebruikers en eigenaren	144.589			Door kwijtschelding, vermindering, vernietiging en ontheffing is een voordeel ontstaan, heeft ook betrekking op voorgaande jaren.
Lasten heffing en invordering	446.802			Er was rekening gehouden met een dotatie van € 694.000, het bedrag is echter begin 2016 ontvangen, derhalve kan gedeelte van voorziening debiteuren vrijvallen.
Mutaties reserves programma 0 t/m 9	-467.370			Zie paragraaf 4.7.10 Programma 9 Financiering en algemene dekkingsmiddelen.
Geringe afwijkingen / Niet beïnvloedbare kosten	-50.863			Saldo van diverse geringe afwijkingen en niet beïnvloedbare kosten
Verschil jaarrekening 2015 t.o.v. begroting 2015	1.952.371	0	0	

6.4.4 Analyse begrotingsrechtmatigheid

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten, zoals weergegeven in de jaarrekening, hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijziging, is – voor zover het de begrotingsoverschrijdingen betreft – mogelijk sprake van onrechtmatige uitgaven. De overschrijding kan namelijk in strijd zijn met het budgetrecht van de gemeenteraad zoals geregeld in de Gemeentewet.

Voor de afsluitende oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid en / of wordt gecompenseerd door aan de lasten gerelateerde hogere inkomsten. Het bepalen of respectievelijk welke begrotingsoverschrijdingen al dan niet verwijtbaar zijn, is voorbehouden aan de raad. In het controleprotocol is aangegeven welke overschrijdingen de raad wel en welke de raad niet als onrechtmatig beschouwt.

Begrotingsoverschrijdingen kunnen in een aantal categorieën worden gerangschikt. In de volgende tabel zijn de in het dienstjaar 2015 opgetreden begrotingsoverschrijdingen gerangschikt en is tevens aangegeven of de overschrijding rechtmatig of onrechtmatig is geweest.

Oorzaak van de mogelijke kostenoverschrijding		Rechtmatig ?	
		wel	niet
1 Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct daaraan gerelateerde inkomsten			
Hulpkostenplaats Huisvesting	26.532	x	
Kostenplaats Beheer Openbare Ruimten	26.617	x	
Programma 0 : Bestuursorganen (VZ Wethouderspensioenen)	2.727	x	
Programma 0 : Bestuursondersteuning	10.443	x	
Programma 0 : Baten en lasten secretarieleges burgerzaken	29.128	x	
Programma 0 : Bestuurlijke samenwerking	18.416	x	
Programma 1 : Openbare orde en veiligheid	9.757	x	
Programma 2 : Wegen (BR Wegen / Openbare verlichting)	224.025	x	
Programma 2 : Veerdiensten	4.779	x	
Programma 3 : Nutsbedrijven	3.100	x	
Programma 5 : Groene sportvelden en terreinen (BR Buitensport)	3.059	x	
Programma 5 : Natuurbescherming	1.096	x	
Programma 5 : Openbaar groen en openluchtrecreatie	7.793	x	
Programma 6 : Sociale werkvoorziening	7.248	x	
Programma 6 : Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	18.358	x	
Programma 6 : Re-integratie en participatievoorzieningen	8.601	x	
Programma 6 : Eerstelijnsloket WMO en Jeugd	4.670	x	
Programma 7 : Openbare gezondheidszorg	38.701	x	
Programma 7 : Lijkbezorging	11.949	x	
Programma 8 : Woningexploitatie / woningbouw	11.212	x	
Programma 8 : Bouwgrondexploitatie	489.630	x	
Programma 8 : Bouwgrondexploitatie (BR Afbouw diverse complexen)	254.766	x	

2	**Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar die niet tijdig konden worden gesignaleerd**			
2a	*Openeinde regelingen*			
	Niet van toepassing			
2b	*Overige afwijkingen*			
	Programma 1 : Brandweer en rampenbestrijding (doorberekende uren)	2.863	x	
	Programma 1 : Openbare orde en veiligheid (doorberekende uren)	19.744	x	
	Programma 1 : Opruiming explosieven (doorberekende uren)	884	x	
	Programma 3 : Handel, ambacht en industrie (doorberekende uren)	2.028	x	
	Programma 3 : Overige agrarische zaken (doorberekende uren)	273	x	
	Programma 5 : Openbaar groen en openluchtrecr. (doorberekende uren)	11.282	x	
	Programma 6 : Kinderdagopvang (doorberekende uren)	3.247	x	
	Programma 7 : Milieubeheer (doorberekende uren)	3.306	x	
	Programma 7 : Lijkbezorging (doorberekende uren)	24.971	x	
	Programma 8 : Woningexploitatie / woningbouw (doorberekende uren)	4.363	x	
	Programma 8 : Woningexploitatie / woningbouw (kapitaallasten)	8.500	x	
	Programma 9 : Geldlening en uitzettingen > 1 jaar (kapitaallasten)	135.410	x	
	Programma 9 : Algemene uitkering gemeentefonds (doorberekende uren)	80	x	
3	**Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd**			
	Niet van toepassing			
4	**Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor bewust geen voorstel tot begrotingswijziging is ingediend**			
	Niet van toepassing			
5	**Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit achteraf blijkt**			
5a	*Geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar*			
	Niet van toepassing			
5b	*Geconstateerd na verantwoordingsjaar*			
	Niet van toepassing			
6	**Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of volgende jaren**			
	Niet van toepassing			

Eigen bijdrage maatwerkvoorzieningen:
Voor de vaststelling van de juistheid en volledigheid van de eigen bijdrage, betaald door de aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming, heeft de wetgever bepaald dat dit geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. De berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. Op basis van de overzichten van het CAK die de gemeentes ontvangen, kan een gemeente niet de volledigheid en juistheid van de eigen bijdrage vaststellen. Dit betekent een onzekerheid voor de jaarrekening, ook al ligt de oorzaak niet bij de gemeente.

6.4.5 Overzicht reserves en voorzieningen

2015		Saldo 01-01-2015	vermeerderingen			verminderingen				Saldo 31-12-2015
			inflatiecorr	tlv exploitatie	tlv activa	tbv exploitatie	tbv activa	vrijval	tbv saldo	
A.	**ALGEMENE RESERVE**									
600.002	Buffer	1.800.000								1.800.000
600.002	Aanwendbaar	892.260		70.289		-831.842			1.349.010	1.479.717
	Totaal algemene reserve	**2.692.260**	**0**	**70.289**	**0**	**-831.842**	**0**	**0**	**1.349.010**	**3.279.717**
B.	**BESTEMMINGSRESERVES**									
	Bestemmingsreserves ter dekking van investeringen met een economisch nut									
600.040	Onderhoud buitenkant schoolgebouwen	1.447.909	18.099	392.040		-537.450				1.320.598
600.300	Dekkingsreserve MFC Haaften	690.274	27.611	225.845		-84.750				858.980
600.350	Molenstraat 44 Ophemert	0		138.000		-57.684				80.316
	Bestemmingsreserves ter dekking van investeringen met een maatschappelijk nut									
600.140	Afbouw diverse complexen	439.107	5.489			-258.260				186.336
	Overige bestemmingsreserves									
600.260	Kunstbeleid	37.288				-24.530				12.758
600.120	Accommodatiebeleid	152.509				-28.512				123.997
600.070	Buitensportaccommodaties	294.494	3.681	37.650		-62.041				273.784
600.050	Lokale educatieve agenda	188.650		8.678		-5.035				192.293
600.020	Sociaal statuut	8.553				-8.553				0
600.030	Eigen wijs rivierenland	8.476				-8.476				0
600.270	Bouwgrond algemeen	3.189				-3.189				0

600.240	Rekenkamercommissie	12.263				-12.263				0
600.200	Egalisatie begraafplaatsen	18.125				-18.125				0
600.230	Inventaris gymnastieklokalen	47.573		11.322		-3.991				54.904
600.220	Bestemmingsplannen	57.761		37.000		-15.045				79.716
600.280	e-NUP	84.837				-54.837				30.000
600.290	Cultuurhistorie	49.390		7.000		-4.732				51.658
600.150	Bovenwijkse investeringen	564.492	7.056			-9.000				562.548
600.310	Groenonderhoud begraafplaatsen	609.502		56.095		-78.634				586.963
600.320	Onderhoud wegen	15.000		653.820		-553.820				115.000
600.330	Onderhoud openbare verlichting	121.322		112.000		-233.322				0
	Totaal bestemmingsreserves	**4.850.714**	**61.936**	**1.679.450**	**0**	**-2.062.249**	**0**	**0**	**0**	**4.529.851**

C.	**VOORZIENINGEN**									
600.520	Onderhoud gemeentelijke gebouwen	151.960		241.289		-157.112				236.137
600.560	Wethouderspensioenen	754.128		75.861		-25.702				804.287
	Voorzieningen voor van derden verkregen, beklemde middelen									
600.620	Zwerfafval	28.500		14.304		-9.245				33.559
600.630	Egalisatie riolering	1.140.417		97.229						1.237.646
	Totaal voorzieningen	**2.075.005**	**0**	**428.683**	**0**	**-192.059**	**0**	**0**	**0**	**2.311.629**

	Totaal reserves en voorzieningen	**9.617.979**	**61.936**	**2.178.422**	**0**	**-3.086.150**	**0**	**0**	**1.349.010**	**10.121.197**

6.4.6 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Deloitte

Deloitte Accountants B.V.
Meander 551
6825 MD Arnhem
Postbus 30265
6803 AG Arnhem
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9777
www.deloitte.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de gemeenteraad van de gemeente Neerijnen

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2015 van de gemeente Neerijnen, opgenomen in de jaarstukken in de hoofdstukken 4 tot en met 6.4.5. gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2015 met de toelichtingen, waarin opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa-bijlage.

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Neerijnen is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Het college van burgemeester en wethouders is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden.

Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De financiële rechtmatigheidscriteria zijn vastgesteld met het normenkader door de gemeenteraad op 12 april 2016 en de operationalisering van het normenkader voor rechtmatigheid in de beheersorganisatie van de gemeente.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2, lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door de gemeenteraad vastgesteld door de gemeenteraad op 19 april 2012 met de controleverordening op grond van artikel 213 van de gemeentewet. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel met beperking te bieden.

Onderbouwing van het oordeel met beperking

1. Onvoldoende controle-informatie vorderingen en overlopende activa sociale zaken

In de balans is aan vorderingen en overlopende activa een totaalbedrag van € 791.744 inzake sociale zaken opgenomen. De gemeente heeft niet inzichtelijk waaruit deze vorderingen en overlopende activa bestaan. Als gevolg van het ontbreken van inzicht hebben wij niet kunnen vaststellen of eventuele correcties noodzakelijk waren met betrekking tot het hiervoor genoemde bedrag.

2. *Onvoldoende controle-informatie schulden en overlopende passiva sociale zaken*

In de balans is aan schulden en overlopende passiva een totaalbedrag van € 541.941 inzake sociale zaken opgenomen. De gemeente heeft niet inzichtelijk waaruit deze schulden en overlopende passiva bestaan. Als gevolg van het ontbreken van inzicht hebben wij niet kunnen vaststellen of eventuele correcties noodzakelijk waren met betrekking tot het hiervoor genoemde bedrag.

3. *Onvoldoende controle-informatie inzake de daadwerkelijke levering van zorg in natura van de Jeugdwet en WMO en trekkingsrechten PGB*

De gemeente heeft voor een bedrag van € 185.542 (programma 6) onvoldoende controle-informatie kunnen verkrijgen van de zorginstelling waarbij zorg is ingekocht om vast te stellen dat de zorg daadwerkelijk, in overeenstemming met de geïndiceerde zorg, is geleverd.

Derhalve hebben wij ook niet kunnen vaststellen of er eventueel correcties noodzakelijk zijn met betrekking tot het bedrag dat voor deze zorgaanbieders is verantwoord.

Als onderdeel van de gerealiseerde lasten in programma 6 (€ 468.000) van de jaarrekening zijn lasten verantwoord voor de uitkering van Trekkingsrecht persoonsgebonden Budget Jeugdwet en trekkingsrecht Persoonsgebonden Budget Wet Maatschappelijke ondersteuning. De uitkering van de persoonsgebonden budgeten aan de eindbegunstigden vindt plaats via de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De gemeente heeft onvoldoende controle-informatie kunnen verkrijgen om vast te stellen dat de betalingen die door de SVB zijn gedaan aan eindbegunstigden:

- In overeenstemming zijn geweest met de voor die eindbegunstigden afgegeven beschikkingen.
- Besteed zijn aan daadwerkelijk geleverde zorg als bedoeld in de afgegeven beschikking.

Dit wordt veroorzaakt door het feit dat:

- De SVB bij de Verantwoording 2015 Trekkingsrecht pgb Jeugdwet 2015 (d.d. 10 juni 2016) een afkeurende controleverklaring heeft overlegd.
- De SVB de constateringen niet specifiek kan toerekenen aan individuele gemeenten.

Derhalve hebben wij niet kunnen vaststellen of er eventueel correcties noodzakelijk waren met betrekking deze last van € 468.000.

Binnen de afspraken met betrekking tot de Jeugdzorg is met tien gemeenten in de regio Rivierenland sprake van een regionale verevening (solidariteit). Hieruit vloeit voor de gemeente Neerijnen een voorlopige vordering voort van in totaal € 135.000. Vanwege de voorlopige status hiervan en het feit dat op de verevening en de hieruit voortkomende bedragen geen controle heeft plaatsgevonden is tevens sprake van een onzekerheid op het gebied van deze regionale verevening. Deze verevening is vanwege de onzekerheden niet opgenomen als vordering in de balans en niet als bate verantwoord in het overzicht van baten en lasten.

Lasten sociaal domein

De lasten van het sociaal domein (opgenomen in programma 6) en de daarbij behorende verplichting is voor € 311.212 te laag opgenomen. Dit als gevolg van het bekend worden van informatie ná de datum van opmaak concept jaarrekening door de gemeente.

4. Opbrengst BSR

De baten uit heffingen voor OZB (programma 9) en riool (programma 7) zijn voor € 79.227 te hoog verantwoord. Dit ontstaat door het niet verwerken van de definitieve verantwoording van de BSR (belastingsamenwerking Rivierenland).

5. Voorziening egalisatie riolering

De vermeerdering aan de voorziening egalisatie riolering is € 68.000 te laag verantwoord in de voorziening als gevolg van het onjuist toerekenen van de BTW component aan de opbrengsten.

6. Voorziening onderhoud gebouwen

Van de dotatie aan de voorziening onderhoud gebouwen heeft € 50.000 geen betrekking op meerjarig onderhoud.

Oordeel met beperking betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheden beschreven in punt 1 tot en met 3 en uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheden beschreven in punt 4 tot en met 7 van de paragraaf 'Onderbouwing van het oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015 van de gemeente Neerijnen in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2015, uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheden beschreven in punt 1 tot en met 3 en uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheden beschreven in punt 4 tot en met 7 van de paragraaf "Onderbouwing van het oordeel met beperking" in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213, lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Arnhem, 26 september 2016
Deloitte Accountants B.V.
Was getekend: M.C.J.M. Bekker RA